

T.C.
NİĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

147890

**GELENEKSEL KARAKUCAK GÜREŞLERİNİN
TARİHSEL KÖKENLERİ, YAYILMA ALANLARI İLE
ORGANİZASYON BİÇİMLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Hüseyin ŞAHİN

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Haydar İŞLER

NİĞDE 2004

T.C.
NIĞDE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

.....ait
.....
.....
Adlı çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

.....
Akademik Ünvanı Adı Soyadı
Jüri Başkanı
İmza

.....
Akademik Ünvanı Adı Soyadı
Jüri Üyesi (Danışman)
İmza

.....
Akademik Ünvanı Adı Soyadı
Jüri Üyesi
İmza

ÖZET

İnsan topluluklarını millet yapan kültür unsurlarından biride spordur.Spor, kişisel olduğu kadar sosyal bir olgudur.Türk milletinin sosyal tarihi içerisinde spor tarihinin,çağlar içindeki akışında yaşadıkları ortam, meydana getirdikleri spor olaylarında etkili olmuştur.Özellikle ilk insanların doğaya ve yırtıcı hayvanlara karşı vücutlarını ikili mücadele unsuru olarak kullanmaları güreş sporunu doğurmuştur.

Türk spor kültürü içerisinde ayrı bir yeri olan güreş sporu çağlar boyu ecdadımız tarafından büyük bir maharetle uygulanmıştır.Güreş sporunun peygamber efendimiz tarafından bizzat uygulanan ve tavsiye edilen bir spor olması ve güreşin yiğitliğin, mertliğin,cesaretin ve cengaverliğin bir ifadesi olması sebebiyle güreş, Türk milleti tarafında çağlar boyu büyük bir iştihakla uygulanmıştır.Güreş, Türk insanının “Türk gibi kuvvetli” düsturunu, dünyaya bir nam olarak salan, yiğitlik sporudur.Güreş, bir kültür olarak sosyal hayatımıza öylesine yerleşmiş ki düğünlerimizin, merasimlerimizin, şenliklerimizin ve törenlerimizin vazgeçilmez bir eğlence kaynağı olmuştur.

Türk milleti tarafından geleneksel olarak yapılan güreş çeşitlerini şöyle sıralayabiliriz; Karakucak güreşi,Kuşak Güreşi, Aba Güreşi, Şalvar Güreşi, Yağlı güreş ve (Kırk Pınar) Sinsin Güreşi ve nadirde olsa Su Güreşi (Tumdurmaç)

Güreş sporunu, bizim spor kültürümüz içerisine yerleştiren en önemli sitili Karakucak güreşidir.Karakucak güreşi Türk güreşinin temelini teşkil etmektedir ve bu güreşi eski Türkler her fırsatta uygulamıştır.Güreş sporunun büyük bir haslet olarak Türk milletinin geleneklerine yerleşmesinde büyük bir yeri olan karakucak güreşi;ülkemizde sınırlıda olsa halen yapılmaktadır.Ama üzümlere belirtmeliyim ki sosyal yaşamımızın bir çok alanında yaşanan kültür yozlaşmasından karakucak güreşi de nasibini almış ve unutulmaya yüz tutmuştur.Bir karakucak güreşçisi olarak beni böyle bir araştırma yapmaya iten sebeplerden biriside bu düşünce olmuştur.

Karakucak güreşi günümüzde Kahramanmaraş, Sivas, Tokat, Çorum,

Amasya,Ankara,Adana,Mersin,Osmaniye,Niğde,Kayseri,Samsun,Artvin,Ordu,Erzincan,Malatya Erzurum ,Kars Yozgat ve Diğer İllerimizde düzenlenen bazı şenliklerde, festivallerde ve şöenlerde yapılmaktadır.Ayrıca her yıl Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından“Karakucak Güreşi Türkiye Şampiyonası “ yapılmaktadır.Bu güreşler 48-53-57-62-68-74-82-90-100-130 kiloları üzerinden yapılmaktadır.

Bir Karakucak güreşi organizasyonu için önce güreşi düzenleyecek olan kişi veya tüzel kişilik karakucak güreşi düzenleyeceğine dair bir dilekçe yazıyor ve bu dilekçeyle beraber güreş için bastırılan afişin bir örneğini ve dağıtılacak toplam ödülün yüzde beşi tutarındaki parayı güreş federasyonunun hesabına yatırıldığını gösterir dekontu Gençlik ve spor il müdürlüğüne gönderir.Müdürlükte bu talebi Güreş federasyonuna iletir,izin verilirse güreş düzenlenir.

Geleneksel spor dallarının çoğunda olduğu gibi karakucak güreşinde de güreşler müzik eşliğinde yapılır.Müzik aleti olarak davul –zurna kullanılır ve makam “Koroğlu” makamıdır.Güreşlere başlamadan önce “meydancı veya salavatçı” adı verilen yörenin bilinen ve eski güreşçilerinden olan bir kişi tarafından güreşçiler seyircilere tanıtılır.Meydancının güreşçileri tanıtmasından sonra güreşçiler güreş meydanına toplu olarak çıkarlar ve “Perdah veya Peşrev” adı verilen hareketlerle hem güreşe ısınırlar hem de seyircilere şov yaparlar.Güreşin süresi; eski karakucak güreşlerinde güreşçilerden birinin göbeğinin gün görmesine (Güreşçilerden birinin köprü pozisyonuna gelmesi) kadar sürerdi.Günümüz karakucak güreşlerinde ise 10 dakikalık normal sürede güreş yapılmakta bu sürede güreşçilerden biri, rakibini köprü pozisyonuna (eğer köprülü karakucak güreşi ise rakibi tuş edene dek) getirirse güreş biter.Ama normal sürede güreş bitmezse 6 dakikalık uzatma güreşi yapılır.Bu uzatma bölümünde minder güreşi kuralları geçerlidir ve rakibini tuş eden veya en fazla puanı toplayan güreşçi güreşi kazanır.

Karakucak güreşinde boylarında veya kilolarında dereceye giren güreşçilere güreş organizasyonu tarafından ve güreşi izlemeye gelen seyirciler tarafından çeşitli ödüller verilir.Bu dller daha çok altın cinsinden olmaktadır.

Karakucak güreşi günümüz güreşine bir alt yapı olarak hizmet etmiş ve bir çok şampiyon güreşçinin yetişmesine zemin hazırlamıştır.Bu güreşçilerin başında Yaşar DOĞU gelmektedir.Yaşar DOĞU, karakucak güreşi ile yetişmiş ve minderlerde dünyaya nam salmış bir sembol pehlivanımızdır.

Günümüz Türk güreşini bulunduğu yerden daha ileriye gtrmek ve daha ok şampiyonlar yetiştirmek için muhakkak karakucak güreşlerinin yaygınlaştırılması ve devlet desteğinin gerekli dzeye ıkarılması gereğine inanıyoruz.

SUMMARY

One of the cultural prosperities making the social groups nation is sport. Sport is not only an individual but also a social. When we look at the historical of matter the Turkish nation we see they make sportive branches according to their social environment.

Especially As the ancient man used to defend his body by dual struggle against nature and wild animals, wrestling sport was born.

Wrestling sport which is very important in Turkish sports culture had been put into practice by our ancestors throughout the ages. Wrestling sports was done by our prophet and advised by him and then As wrestling means being brave, strong and courageous it was done by Turkish people in deep willingness in ages. It resembles the ruled word "Strong as Turk" all around the world as a courageous sport

Wrestling was so settled in our life as a tradition in our culture and social life it is a basic part for enjoying of our wedding, festivals, programmes.

We can step the traditional Turkish wrestling special like that Karkucak wrestling, Kuşak wrestling, Aba wrestling Şalvar wrestling Yağlı wrestling and Kırk pınar, Sinsin wrestling and rarely Tumdurmaç

The most important wrestling style which settle the wrestling into our sports culture is Karakucak Wrestling it is basic style of the Turkish wrestling and then our ancestors put it into practice everytime. Karakucak wrestling which lead to settle wrestling in Turkish traditions still was done rarely in our country. But unfortunately must say that Karakucak wrestling was deeply effected by the general cultural degeneration in many areas of our life and became

About forgettable as I am a Karkucak wrestler then main reason which forget to search this topic is that

In our time Karakucak wrestling has been being done and remembered in some festivals in Kahramanmaraş, Sivas, Tokat, Çorum, Amasya, Ankara, Adana, Mersin, Osmaniye, Niğde, Kayseri, Samsun, Artvin, Ordu, Erzurum, Malatya, Erzurum, Kars, Yozgat and some other cities. And every year “the Yurkiy championship of Karakucak wrestling was organised by the traditional sports branches federation. These wrestling are done over the weights as 48-53-57-62-68-74-82-90-100-130 kilos.

A person or an official statue who wants to organise a Karakucak wrestling organisation writes an application of request “he applies with it and an example of which was for the wrestling and also %5 of the awards that was sent to the federation bank cash tax sends them to the Turkish Youth and Sports City Management

The management traditional sports branches and also Karakucak wrestling was done in a partnership of music. As the musical instrument drums and zurna are used and tune is köroğlu wrestling style.

Meydancı and salavatçı who is well known and old sportsman of the area introduces the wrestlers to the audiences at first. After meydancı introduced the wrestlers enter the space together and they both do exercise and show to the audiences with the activities called Perdaht and Peşrev. The wrestling period in old Karakucak wrestlings was going on the showing on of the sports men’s belly until the daylight but today it is acted in normal period for 10 minutes till one of the rivals will make the other into the bridge position

Who has degrees in their kilos and heights are awarded by wrestling organization or the spectators with many kinds of prizes. These prizes are commonly made of gold.

Karakucak wrestling served for the basement of modern wrestling and let to grow many champion wrestlers the most famous one of them is “Yaşar DOĞU”.

Yaşar DOĞU was educated in karakucak wrestling and was a champion known with his fame in the wrestling rings all around the world a improve the modern Turkish wrestling more and more and to grow up more champions .

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZET.....	I
SUMMARY.....	IV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XI
RESİMLER LİSTESİ.....	XII
ÖNSÖZ.....	XIV
GİRİŞ VE AMAÇ.....	XV

I. BÖLÜM**GENEL BİLGİLER**

1. BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI VE AMAÇLARI.....	1
1.1. Beden Eğitiminin Tanımı.....	1
1.2. Beden Eğitiminin Amaçları	
1.2.1. Kişisel Yönden Amaçları.....	2
1.2.2. Toplumsal Yönden Amaçları.....	2
1.2.3. Ekonomik Yönden Amaçları.....	2
2. SPORUN TANIMI.....	3
2.1. Spor Bilimi.....	4
2.2. Sporun Amaçları.....	5
3. GÜREŞİN TANIMI.....	5
3.1. Güreşin Tarihçesi.....	6
3.2. Türk Güreş Tarihi.....	12
3.3. Geleneksel Güreşlerimiz.....	18
3.4. Geleneksel Türk Güreşlerinin Karakteristik Özellikleri.....	26
3.5. Geleneksel Güreş Çeşitlerimiz.....	28
3.5.1. Kuşak Güreşi.....	28

VIII

3.5.2. Aba Güreşi.....	31
3.5.3. Şalvar Güreşi.....	39
3.5.4. Yağlı güreş ve Kırk Pınar.....	39
3.5.5. Sinsin Güreşi.....	42
3.5.6. Su Güreşi (Tumdurmaç)	42

II.BÖLÜM

GELENEKSEL KARAKUCAK GÜREŞİ

1. KARAKUCAK GÜREŞİNİN TANIMI ,ÖZELLİKLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ	43
2. KARAKUCAK GÜREŞİNDE BOYLAR.....	46
3. KARAKUCAK GÜREŞİNDE KATEGORİLER.....	47
4. KARAKUCAK GÜREŞİNDE YÖRESEL FARKLILIKLAR.....	47
5. KARAKUCAK GÜREŞİNDE ORGANİZASYON BİÇİMİ.....	47
6. MEYDANCI VE GÖREVLERİ.....	48
6.1.Çukurova’da Salavatçılık Geleneği.....	51
6.2.Çukurova’nın Eski Ünlü Salavatçıları.....	61
6.2.1. Arap Hamit.....	61
6.2.2. Salavatçı Feriziyeli Koca Ekrem.....	62
6.2.3. Salavatçı Çolak Remzi.....	62
6.2.4. Salavatçı Mulla Ahmet Kütük.....	63
6.3.Çukurovalı Aşıkların Salavat lamalarından Örnekler.....	66
7. KARAKUCAK GÜREŞİNDE PERDAH (ÇIRPINMA-PEŞREV).....	76

8. KARAKUCAK GÜREŞİNE BAŞLAMA.....	77
9. KARAKUCAK GÜREŞİNDE EN ÇOK UYGULANAN OYUNLAR.....	78
10. KARAKUCAK GÜREŞİNDE KURALLAR.....	82
11. KARAKUCAK GÜREŞİNDE ÖDÜLLENDİRME ŞEKİLLERİ.....	84
12. KARAKUCAK GÜREŞ TERİMLERİ.....	84
13. KARAKUCAK GÜREŞİNİN YAYILMA ALANLARI.....	86
14. KARAKUCAK GÜREŞİNDE MÜSABAKA SÜRELERİ	87
15. TÜRKİYE GÜREŞ FEDERASYONUNA BAĞLI PİLOT BÖLGELERDEKİ KARAKUCAK İL TEMSİLCİLERİ.....	87
16. GÜREŞ FEDERASYONUNA BAĞLI KARAKUCAK GÜREŞ KURULLARI LİSTESİ.....	87
16.1. Yürütme Kurulu.....	87
16.2. Teknik Kurul.....	88
16.3. Eğitim Kurulu.....	88
16.4. Organizasyon Komitesi.....	88
16.5. Hakem Komitesi.....	89
17. KARAKUCAK GÜREŞİNDEN KONUŞMA HAYATIMIZA YERLEŞEN GELENKSEL DEYİMLER.....	89
MATERYAL VE METOD.....	92
BULGULAR.....	93
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	96
KAYNAKLAR.....	98
EKLER	
Ek 1-Özgeçmiş.....	102
Ek 2- Karakucak Güreş Ustalarıyla Yapılan Görüşmelerde Sorulan Sorular..	103

Ek 3-Türk Karakucak Güreşlerinde En Çok Uygulanan Oyunlar

ile Organize Resimleri.....104

KISALTMLAR

GSDF	:	Geleneksel Spor Dalları Federasyonu
TGF	:	Türkiye Güreş Federasyonu
FILA	:	Uluslar Arası Güreş Federasyonu
DLT	:	Divani Lügati-t Türk
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
GSGM	:	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
ASKF	:	Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu
GTS	:	Geleneksel Türk Sporları
TST	:	Türk Spor Tarihi
TSK	:	Türk Spor Kurumu
TİCİ	:	Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
KB	:	Kültür Bakanlığı

RESİMLER LİSTESİ

Sayfa No:

Resim 1 :	Karakucak Güreşinde “Ayakta Künde” Oyunu.....	104
Resim 2 :	Karakucak Güreşinde “Ayakta Pırpıttan Künde” Oyunu.....	104
Resim 3:	Karakucak Güreşlerinde “ İç Çangal Oyunu”.....	105
Resim 4 :	Karakucak Güreşinde “Sarma Oyunu”.....	105
Resim 5 :	Karakucak Güreşinde “Tek Dalma Oyunu”.....	106
Resim 6 :	Karakucak Güreşinde “Çift Dalma Oyunu”	106
Resim 7 :	Karakucak Güreşinde “ Asma Oyunu”.....	107
Resim 8 :	Karakucak Güreşinde “Ters Paça Oyunu”.....	107
Resim 9 :	Karakucak Güreşinde “Peşrev Çekme”.....	108
Resim 10 :	Karakucak Güreşinde “Yerde Künde” Oyunu.....	108
Resim 11 :	Karakucak Güreşinde “Topuk Kesme” Oyunu.....	109
Resim 12 :	Karakucak Güreşleri Davul Zurna Eşliğinde Yapılmaktadır.....	109
Resim 13 :	Tozkoparan.....	110
Resim 14 :	Karakucak Güreşinde “Pırpıttan Tutma”.....	110
Resim 15 :	Karakucak Güreşinde “Eşleşme”.....	111
Resim 16 :	Ödül Verilmesi.....	111
Resim 17 :	Başpehlivan Omuzlara Alınır.....	112
Resim 18 :	Karakucak Güreşinde” Paça Arası” Oyunu.....	112
Resim 19 :	Karakucak Güreşinde “Kütük Yuvarlama” Oyunu.....	113

Resim 20 :	Ödül Verilmesi.....	113
Resim 21 :	Çaprazlama El Ele Tutuş.....	114
Resim 22 :	Karakucak Güreşinde “Eşleşme”.....	114
Resim 23 :	Karakucak Güreşinde “Asma” Oyunu.....	115
Resim 24 :	Yöresel Kıyafetleriyle Davulcu Ve Zurnacı.....	115
Resim 25 :	Karakucak Güreşinde “Tek Dalma Oyunu”.....	116
Resim 26 :	Karakucak Güreşleriyle Yetişmiş Bir Dünya Şampiyonu “HARUN DOĞAN”.....	116
Resim 27 :	Karda Karakucak Güreşi.....	117
Resim 28 :	Karakucak Güreşiyle Yetişen Bir Şampiyon “YAŞAR DOĞU”.....	117

ÖNSÖZ

Türk milletinin “Türk gibi kuvvetli” düsturunu tüm dünyaya bir nam olarak yayılmasını sağlayan spor güreştir. Türk milleti güreş sporunu çağlar boyunca büyük bir maharetle uygulamıştır. Güreş sporu Türk kültürü içine öylesine yerleşmiş ki “Ata Sporumuz“ olarak değer bulmuştur. Güreşin Peygamber efendimiz tarafından da yapılmış ve tavsiye edilmiş olması güreşe verilen değeri bir kat daha arttırmıştır.

Türk spor kültürü içerisinde güreş her zaman ilk sırayı almıştır. Güreş sporu Türk milletiyle özdeşleşmiştir. Güreşin spor kültürümüz içerisinde önemli bir yer tutmasını sağlayan stili ise karakucak güreşidir. Karakucak güreşi bizim öz, milli güreşimizdir. Ecdadımız her fırsatta ve her mekanda bu güreşi yapmıştır. Eski güreş ustalarımız “Birkaç arkadaş ne zaman bir araya gelsek muhakkak karakucak tutardık” sözleriyle bu güreşin ne kadar çok yapıldığını ifade etmektedirler. Karakucak güreşi günümüz minder güreşine de bir alt yapı teşkil etmektedir. Karakucak güreşiyle yetişen ve minder güreşinde şampiyon olmuş bir çok güreşçimiz vardır. Bunların başında Yaşar DOĞU gelmektedir. Buradan da modern güreşe alt yapı oluşu gerçeği anlaşılmaktadır. Ama üzülenek belirtmeliyiz ki, karakucak güreşi eski rağbetini kaybetmiştir. Günümüz gençliği de bu güreşten bihaberdir. Bu da iletişim araçlarının güreşe karşı duyarsız oluşundan kayanaktanmaktadır. Bir karakucak güreşçisi olarak karakucak güreşini Türk gençliğine tanıtmak ve karakucak kültürünü tekrar canlandırmak için böyle bir araştırma yapma ihtiyacı hissettim.

Çalışmalarında yardımlarını benden esirgemeyen Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Bölüm Başkanı, danışmanım, Sayın Yrd.Doç.Dr. Haydar İŞLER’e en derin şükranlarımı sunarım...

Hüseyin ŞAHİN

GİRİŞ VE AMAÇ

Toplumların, nesilden nesile aktardıkları, görgüleri, yaşayış biçimleri, bildikleri ve yaptıkları her şeye “gelenek” diyoruz. Gelenek ve görenekler bir ulusu bütünleyen kültür unsurlarının başında yer alır. Geleneği olmayan toplumların geleceği de olmaz. 80. yılını kutladığımız Cumhuriyetimizin kurucusu, Mustafa Kemal Atatürk “Türkiye Cumhuriyetinin temeli kültürdür” demiştir. Gelenekler milletimizi, tarih içerisinde binlerce yıldan beri var eden kültürümüzün temel unsurudur. Gelenek bir toplumun yaşama biçimidir denilebilir.

Türklerin tarih sahnesine çıktığı ilk günden bu yana sosyal yaşamları içerisinde spor geleneği teşekkül etmiştir. Yiğitlik ve cengaverlik ruhunu dünyaya yayan aziz Türk Milleti, tarih içerisinde bazı spor dallarını bir hayat biçimi olarak benimsemiştir. Bu spor dalları yüzyıllar içerisinde gelişerek “geleneksel ata sporu” olarak benimsenmiş, yaşatılmıştır. Bu ata sporlarımızın başında da güreş gelmektedir.

Türk Milleti, yiğitliği ve mertliği en güzel ifade eden spor dalı olan güreşi tarihin her döneminde büyük bir maharetle uygulamıştır. Dünya’ya “Türk gibi kuvvetli” sözünü darb-ı mesel ettiren Türkler, güreşteki hünerleriyle de bunu perçinlemişlerdir. Güreş, Türk örf ve adetleri içerisinde öyle yerleşmiş ki, yapılan düğünlerin, şenliklerin ve merasimlerin en temel eğlence unsurlarından olmuştur.

Yetenek ve becerinin en üst seviyede sergilendiği güreş sporunu, bizim ata sporumuz yapan ve günümüzde unutulmaya yüz tutmuş stili “Karakucak güreşi” dir. Eskiden her fırsatta ve her zeminde yapılan karakucak güreşi, bu gün eski rağbetini kaybetmiştir. Düğünlerimizin ve şenliklerimizin en büyük eğlence kaynağı olan karakucak güreşleri Türk Milletinin öz, mili güreşidir. Harman yerinde, çayırlarda, kumda, kısacası hemen hemen her mekanda yapılan karakucak güreşi günümüzde bazı illerde sınırlı olarak yapılmaktadır. Üzülerek belirtilebilir ki kültür yozlaşmasından karakucak güreşi de nasibini almış ve unutulmaya yüz tutmuştur.

Halbuki karakucak güreşi Türk greinde dünyaya nam salmı bir çok Şampiyon greçinin yetiŒmesine zemin hazırlamış ,alt yapı olmuŒtur.

Spor kültürümüzün ve Türk greinin en önemli dinamiklerinden biri olan karakucak greinin, layık olduğu yere gelmesine katkıda bulunmak, karakucak greini Türk gençliğine tanıtmaq ve bu kültür değerlerimizin gelecek nesillere de aktarılabilmesi için böyle bir alıŒma yapma gereğini bir karakucak greçisi olarak hissettim. Bu niyetle hazırladığım alıŒmanın Türk sporuna ve Türk greine katkıda bulunması dileğiyle, Őimdiden bu mutluluğu hissetmekteyim.....

I.BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI VE AMAÇLARI

1.1. Beden Eğitiminin Tanımı

Beden eğitiminin bir çok tanımı vardır biz bunların bazılarını ele alacağız.

Beden eğitimi; bireylerin beden, zihnen ve fikren gelişimini sağlamak amacıyla yapılan düzenli, metotlu ve sistemli çalışmaların tümüdür.

Sağlıklı, mutlu ve güçlü olma, kişilik, karakter ve ahlaki değerler kazanma, toplumsallaşma, kültürleşme ve vatandaşlık eğitimidir.

Büyük kas etkinlikleri aracılığı ile bireyin bedensel, ruhsal ve toplumsal bütünlüğünü zedelemeyen bireyin, toplum yararına en iyi gerçekleştirme eğitimidir.

Organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı tüm kişiliğimizin eğitimidir. Beden bu tür eğitimde amaç değil araçtır. Bu anlamda beden eğitimi, bedensel ruhsal ve toplumsal davranışlar oluşturma eğitimidir.

Beden eğitimi fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesidir. Başka bir tanıma göre insanın büyüme, gelişme ve davranış şekline göre değişen fiziksel aktivitelerin harekete dayalı olarak yapıldığı bir eğitim şeklidir.

İnsanın bütününe oluşturan fiziki, ruhi ve zihni niteliklerinin bulunduğu yaşın ve kapasitenin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılabilmesi için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tamamıdır⁽⁴³⁾.

1.2. Beden Eğitiminin Amaçları

Beden eğitiminin kişisel yönden, toplumsal yönden ve ekonomik yönden bir çok amaçları vardır. Bunları kısaca şöyle sıralayabiliriz.

1.2.1.Kişisel Yönden Amaçları

1. Sağlık kazandırır
2. Şahsi yetenek kazandırır
3. Fiziksel uygunluk kazandırır
4. Kötü alışkanlıklardan korur
5. Dengeli bir kişilik kazandırır
6. Emniyet eğitimini sağlar
7. Boş zamanlarını değerlendirici beceriler kazandırır
8. Kültürel ve estetik duygular geliştirir
9. Psikolojik olarak rahatlatır
10. Kendine güveni sağlar

1.2.2.Toplumsal Yönden Amaçları

1. Barış ve savaş için gerekli vatandaşlık niteliklerini kazandırır
2. Toplumsal sorumluluğu geliştirir
3. Liderlik özelliğini geliştirir
4. Kanun ve kurallara saygıyı geliştirir
5. Sıra ve hak kavramını geliştirerek başkalarının kişiliğine saygılı olmayı öğretir.
6. İş birliği, dayanışma, takım ruhu ve kolektif davranışlar oluşturarak aileye ve okula uyumun sağlar
7. toplumun değer yargılarına saygılı olmayı öğretir

1.2.3.Ekonomik Yönden Amaçları

1. İnsanların yapıcı ve üretici yeteneklerini geliştirir
2. İş meslek ve görev sorumluluğunu geliştirir
3. Kamu kaynaklarını koruma ve iyi kullanma alışkanlığı kazandırır

4. Milli enerji kaynaklarını korumayı öğretir
5. Aileye, çevreye okula yararlı olma ve sorumluluğunu aşılarda⁽⁴³⁾.

2. SPORUN TANIMI

Spor, kişilerin ruh ve beden sağlığını geliştiren, insanları savaşa hazırlayan bir etkinlik, kitleleri ve toplumu örgütleyen bir eğitim aracı, sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştirici rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgu olarak tarih de değişik kullanımlara sahne olmuştur. Spor da sınırlamalar veya kültürel engellemeler toktur. Spor dinlerin, inançların, her çeşit insanca özelliklerin ayrılıklarını ortadan kaldıran, insanları birleştiren bir semboldür. Çünkü spor toplumsal yaşamda ortaya çıkan bu tür nedenlere karşı yeni bir ilişki ağıdır. Spor isteğe bağlı olarak yapılan egemen değerler ve normların damgasını vurduğu bedensel bir harekettir⁽²²⁾.

“Spor, insanın mücadele azmini kullanarak, kazanma ve başarılı olmak için, sistemli ve düzenli kurallar içerisinde yaptığı bedensel bir etkinliktir. Yenmek, geçmek, başarı göstermek amacı ile düzenlenmiş, belirli kurallara dayanan sistemli hareketlerdir.”

“Spor, insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm-kalım mücadelesinin barışçı benzetimidir. Belli spor dalları bun ölüm kalım mücadelesinin gerçekleştiği alanları simgeler, o mücadelenin ölümcül tehlikelerinden arındırılmış silahlarını araçlarını kullanır.”

“İnsanın doğasında bulunan saldırganlık için barışçı bir emniyet supabı, saldırganlık güdüsünü emniyet altına alan uygun bir” dostça rekabet” ortamı savaşında barışçı ikamesidir.”

Aslında spor, beden terbiyesinin bir cüzü, beden terbiyesinin içtimai hıfzı, sıhhatin bir şubesidir. Sporda en evvel sıhhatin düşünülmesinin sebebi de budur⁽²⁶⁾.

“Spor, insan ruhundaki mücadele ve başarıma azminin sistemli ve adil şartlar içinde, çeşitli güçlükleri göze alarak bedeni bir yarışmaya dönüşmesidir.”

“Spor ferdin tabi çevresini beşeri çevre haline getirirken elde ettiği kabiliyetleri geliştirirken, belirli kurallar altında araçlı veya araçsız, ferdi veya toplu olarak, boş zaman kavramı içerisinde ve tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, topluma bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren, rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur”⁽¹⁷⁾.

2.1. Spor Bilimi

Endüstride ve teknolojiye gelişmiş ülkelerin temel sorunu haline gelen “sağlıklı insan” ve “sağlıklı toplum” kavramlarının mevcut olduğu düşünülmektedir.İlgili istatistikler “sağlıklı yaşamın” önemini içeren ciddi veriler sunmaktadır.Dolayısıyla bu toplumları da gerekli önlemleri almaya zorlamakta,hatta çok yeni projelerin geliştirilmesine sevk etmektedir.Sosyo kültürel,sosyo ekonomik insan ilişkileri insan sağlığını ilgilendiren bir seri halinde doğumdan ölüme kadar organizmanın kalp-akciğer ve kalp-dolaşım sistemleri ile eklemler ve kasları, sinirleri, hormonal dengeyi, sindirim organlarının vs. gibi insanın her şeyini en zengin haliyle sağlık, sosyal ve fen bilimleri gözüyle incelemektedir⁽¹¹⁾.

Spora fizyolojik yatkınlığı ile dünyada dikkat çeken toplumumuz,sporda temel faktör “kuvvet” için örnek gösterilen “Türk gibi kuvvetli” sözünü bize uygun gören başka toplumlar şimdi başka düşünce haklarına yani “sağlıksız toplum” yakıştırmalarına sahip olsalar gerek.

Birkaç sayfalık gazetelerin spor sayfalarında profesyonel futbol seyircisi yada televizyon programlarında futbol maçları izlemek sağlıklı olmamıza yetmez⁽¹²⁾.

İşte bunların toplamı bir bütün halinde insanın tüm yönüyle incelenmesi gereğini ortaya koymaktadır. Zira “Spor Bilimi” insanı ilgilendiren her birimle yakından bağı olan en önemli alandır. Yani halk dilinde “Allah sağlık versin”

söylevleri bunların bir ürünüdür.Kısacası dünyadaki tüm güzellikler sağlıklı insanların üretimleridir.Nasıl hekimlerin görevi hastalıkların teşhis ve tedavileri ile ilgili operasyonları ve ilk yardım faaliyetlerini gerçekleştirmekse,spor bilimcilerinin de sağlıklı insan veya sağlıklı toplumun oluşmasını sağlamak gibi ulvi görevleri vardır. Tabi ki istatistik, matematik, sosyoloji, psikoloji, anatomi, fizyoloji vs. gibi bir seri bilim dalı ile de beraber çalışır.

Öyleyse gelişmekte olan ülkemizde “spor bilimi” kavramını bir masaya yatırıp önemini kavrayarak bilim ve teknolojiye ilerlemiş ülkeler kümesine koşar adımlarla girme gerekliliği düşünölmek zorundadır. Eğer hala 22 kişilik futbol maçını sahada yada ilgili iletişim araçlarıyla sigara ve alkolle izliyorsak ve sonrada spor yapmış gibi hareket ettiğimizde ancak kendimizi aldatmış oluruz.

Parolamız “Sağlıklı Bir Toplum İçin Elele” tabi ki “Spor Bilimi” ile özdeşleştirerek⁽¹¹⁾.

2.2. Sporun Amaçları

Sporun temel amacı milli gücü ve iradeyi geliştirmektir.

Spor insan gücünün kendine güven,grup çalışması,karşılıklı dayanışma,davranış dürüstlüğü değerlerini yerleştirilmesi,beden ve ruh sağlığını kazandırıcı ve geliştirici olmasıdır.Özellikle genç nesillerin yapıcı, milli birlik ve beraberlik geliştirici olması bakımından sporun sosyal ve kültürel gelişmeye önemli katkısı vardır. Ayrıca sportif ilişkiler farklı toplum insanlarını birbirine4 kaynaştıran ve yaklaştıran barış aracı rolünü oynar⁽⁴³⁾.

3. GÜREŞİN TANIMI

Güreş; İki kişinin belirli kurallar dahilinde (Her güreşin kendine ait kuralları vardır) güç kullanarak bazı oyunlar uygulayıp birbirlerini yenik duruma(Her güreşin kendine has yenişme şekli vardır) düşürmeye çalışmalarıdır⁽¹⁶⁾.

Greko-Romen Güreş:Rakibi belden aşağı tutmak veya bacaklarla rakibi sıkıca tutmaktır. Rakip vücudunun herhangi bir kısmını bacaklarla itmek tazyik etmek ve bacakların yardımı ile her türlü kaldırmalar yapmak yasaktır. Mesela, yer güreşinde hasmı tuşa getirmek maksadı ile yapılan hücumda hasmı ayakların yardımı diz veya uyluk üzerine almak yasaktır.

Serbest Güreş:Hücum yapan güreşçi rakibin değişik el,ayak ve vücut ile enseden tutarak yere devirir veya atışlar yapar. Serbest güreşte Greko-romen güreşin aksine belden aşağı kısımdan tutmak serbesttir. Serbest güreşte en meşhur ayaktaki teknikler budama, çangal, koltuk altı, tek ve çift dalmalardır⁽¹⁾.

3.1. Güreşin Tarihçesi

İlk insanlar, hayvanlarla ve kendi cinsinden olanlarla, yakından uğraşmak zorunda kalınca, kendi vücut ağırlığı ile kas gücünden yararlanarak güreş sanatını yaratmıştır. Canlılar arasındaki yakın temas uğraşın en kusursuz olanıdır. Bu görünümü ile güreş insanlığın yaşamı boyunca, bireyler ve toplumlar arası yüksek bir meziyet olarak görülmüş ve özel günlerde halkın en büyük heyecanlarında biri olarak, nisan gücünü destekleyen türlü araç ve imkanların ortaya çıkmasına karşın,bu değerleri zamanımıza dek gelenekleriyle beraber ulaştırmıştır⁽²³⁾.

Dünyanın bilinen ilk ve en eski sporu güreştir. Güreşin başlangıcı çok eski çağlara kadar gider. İnsanların taş ve demir devrinde de güreştiklerine dair belgeler ortaya çıkarılmış bulunmaktadır. Çok eski çağlarda müdafaasız,insanın kendisini düşmandan vücudu ile koruduğu, sopa ve taşın, onun başlıca savunma vasıtası olduğu, karşı karşıya gelince bunların da yeterli olmadığı bilinmektedir. Düşmana karşı yapılan vücut müdafaasına hazırlanmak, daha önceden idmanlı bulunmakla mümkün olabilirdi. Büyükler küçükleri yetiştirmekte, onlara tecrübelerinden istifade etmek suretiyle bir takım faydalı bilgiler öğretmekteydiler. Bunlar da pek tabii olarak bir güreş karşılaşması veya idmanı şeklinde kendini göstermekteydi.

Güreş Türk coğrafyasının, Türk kültürünün ortaya çıkardığı mühim bir spordur. Çin kaynaklarında biraz ürküntü ve dehşetle bahsedilen bu spor halen yaşamaktadır. Çatışma halini alan güreş müsabakaları için Çin kaynaklarında “Bu vahşi adamlar (Türklerden bahsediyor) dövüşmekten boğuşmaktan başka bir şey bilmezler” şeklinde ifadeler yer almaktadır. Güreş sporu Osmanlıda biraz daha renk kazanarak Karakucak , Yağlı, Aba şeklinde uygulanmıştır⁽²⁸⁾.

Güreşin müdafaa vasıtası olmaktan çıkıp spor haline gelişine kadar geçirdiği yıllar tarihin karanlıkları içinde kaybolmaktadır. Bugünkü imkanlara dayanarak bir tahmin yapmak lazım gelirse, spor olarak kabul edilişi, Milat denilen İsa'nın doğuşundan önce yedi veya sekizinci yüzyıla kadar dayandığı söylenmektedir. Güreşi spor haline getirenlerin başında eski Yunanlılar görülmektedir. Bugünkü Greko-Romen'e benzeyen eski Yunan güreşinde "Yağlı Güreş" de vardı. Yunan topraklarının, dolayısıyla Ege Bölgesi'nin bir zeytinyağı memleketi oluşu, yağlanma işini kolaylaştırmakta idi.

İlk zamanlarda elbise ile yapılan güreşte, oyunlar tutma kolaylığından rahat uygulanabilmekteydi. Da sonra oyun uygulamasını zorlaştırmak için çıplak, yağın bol olduğu bölgelerde de yağlı güreş geliştirilmiştir.

Yine ilk zamanlarda kol-bacak bükme tos vurma, hatta şiddet kullanma gibi zararlı teknikler ayıklanarak bir sisteme bağlanmıştır⁽³⁷⁾.

Güreşin zamanla Yunanlılardan Roma'ya geçtiği görülmüştür. Yunan medeniyetinden ziyadesiyle faydalanan Romalılar, Yunan güreşini kendilerine uydurmuşlardır. Greko-Romen ve serbest stilde yapılan güreşler Roma'da çok tutulmuştur.

Vücut kültürü ile ilgili faaliyetlerin, tarih çağlarına rastlayan ilk izlerini, hemen hemen bütün uygarlıkların beşiği sayılabilecek olan Asya'nın, Orta ve Ön Asya coğrafi bölümlerinde bulmak mümkündür. Ancak, bu uygarlıklarda beden

eğitimi ile ilgili faaliyetlerin amacı, günümüzdeki amacından biraz da olsa farklıdır. Çünkü o çağlarda medeniyet olarak varolmak ve egemenlik kurmanın, özellikle fiziki olarak güçlü ve cesur olmaya bağlı olduğu düşüncesinden hareketle bütün çalışmalar bu amaca uygun olarak yapılmaktaydı

Etrüskler, Orta Asya'dan kalkarak Avrupa'ya gelip İtalya yarımadasına yerleşmişlerdir. Güreş tuttuklarına göre bunu yüzyıllar önce Orta Asya'dan getirdikleri de pek tabiidir. O tarihlerde, Avrupa'dan daha ileri medeniyete sahip olan Orta Asyalılarda güreşin varlığını düşünmek ne kadar normal bir olaysa; kendilerinin pek yakınlarında yerleşen Etrüskler'e temas eden Yunanlılardan güreşi öğrendikten sonra Romalılara geçmiş olması mümkün görülmektedir. Güreşin Avrupa'ya yayılışı Roma'dan başlamıştır. Greko-Romen stili böylece bütün dünya tarafından tanınan ve medeniyetle birlikte ilerlemiş modern bir spor olmuştur.

M. 3000'lere ait sanat yapıtlarında, Babil ve Mısır'da yapılan kuşak güreşleri betimlenmiştir. Yine Mısır'da M. 2000 yıllarına dayanan duvar resimlerinden, bu ülkede güreş tekniğinin çok üstün olduğu anlaşılmaktadır. Sümerlerin Gılgamış Destanı'nda da kuşak görüşlerinden bahsedilmektedir.

M. 1500 yıllarında Hindistan'da, serbest tutuşa dayalı güreş görülmektedir. M. 7. yy'a ait Çin belgelerinde ve M. 1. yy'a ait Japon belgelerinde de serbest güreş göze çarpmaktadır. Amerika'daki yerlilerin de savaş eğitimi amacıyla serbest güreş yapabildikleri bilinmektedir⁽⁸⁾.

Eski Yunan'da güreş, önemli bir spor dalı olup, cimnastik eğitiminin bir parçası ve beşli yarışmaların (Pentatlon) en önemli bölümü durumundaydı. Çeşitli dönemlerden kalma vazolarda ve madeni paralarda, güreş figrlarına rastlanması, güreşe verilen önemin bir göstergesidir. Eski Yunan Mitolojisi ve destanlarında da sıkça anılan güreş, genellikle cenaze törenleri sırasında düzenlenen oyunlarda yer alırdı. Rakibini üç kez yere düşürmek kazanmak için yeterliydi. Daha sonraları bu

kural değiştirildi ve rakibin sırtını yere getiren karşılaşmayı kazanmış sayılmaya başlandı ⁽⁸⁾.

Güreş, M.Ö 776'dan itibaren Olimpiyat Oyunları'nda yer almaya başladı. Klasik olimpiyatlarda 2 türlü güreş oyunu vardı. Bunlar: rakibi yere düşürmenin amaçlandığı güreş ve güreşle boksun karışımı olup, bir oyuncunun pes etmesiyle sona eren Pankreastı.

İran'da, Müslüman hükümdarların hizmetinde çalışan Türk askerler, M.S. 800 dolaylarında 'Köreş' adını verdikleri bir çeşit serbest güreş uyguluyorlardı. İran'da 13. yy'da Moğol güreşi de oldukça ilgi gördü ve güreş İran'ın da milli sporu haline geldi. M.S. 700'lü yıllarda, Japonya'da uygulanan kuşak güreşi, Sumo, imparatorlarının da desteğiyle hızla yaygınlaştı. Daha sonraları samurailerin dövüş sanatlarından türeyen Jua Jitsu, Judo ve öteki tanınmış Japon güreş stilleri, günümüzün uluslararası spor türleri arasına girdi⁽⁸⁾.

Dünya'da bugün yaklaşık 200 çeşit yerel geleneksel güreş türü vardır . Bunların yarışma kuralları birbirlerinden çok farklıdır. Örneğin "Sumo" güreşinde galibiyet rakibin belli bir sahanın dışına itilmesi veya yere yıkılmasıyla sağlanmaktadır. Moğolların geleneksel güreşi "Bokh" da, ispanyolların Kanarya adalarının geleneksel güreşlerinde, rakibin diz veya vücudunun herhangi bir kısmının yere değmesiyle galibiyet sağlanırdı. Bunların yanında yalnız ayakla veya parmakla yapılan veya Brezilya'da saçlardan çekerek yapılan komik güreş türleri de vardır. Ülkemizde yaygın olarak yapılan geleneksel güreş türleri Karakucak ve Yağlı Güreştir. Sadece Güneydoğu Anadolu Bölgemize özgü, Judo'ya benzer "Aba Güreşi" de, Türklerin geleneksel güreş türlerindedir .

İlk çağlarda güreş, elbette bir tür boğuşmadır. Orta Asya devirlerinde Türkler arasında yapılan güreş müsabakalarında güreşin sporculardan birinin ölümü halinde sona erdiği bilinmektedir. Manas Destanı'nda kaydedilen güreşler bu gerçeği

aydınlığa kavuşturmaktadır.

İranlı şair Firdevsi, "Şehnamesi"nde iki ordunun savaşmadan önce en kuvvetli ve en yürekli pehlivanlarını meydana sürdüklerini belirtmektedir . Bu pehlivanlardan birinin yenilgisi, temsil ettiği ordunun toptan yenilgisi sayılmaktaydı.

Mısır'daki "Beni Hassan" kalıntılarında, günümüzden beş bin yıl önce işlenen güreş oyunları motifleri bulunmuştur . Açık olarak söylemek gerekirse; ilk çağlardan itibaren güreş, yeryüzündeki hemen her insanın güç denemek için yaptığı uğraşlar arasında yer almıştır. Bir insanı saçından tırnağına kadar titreten, fizik ve karakter oluşmasında en etkili spor olarak kabul edilen güreş, Sokrat'ın da öğrencilerine tavsiye ettiği sporlar arasındadır. Sokrat "Devlet" adlı eserinde "çocuklarınıza müzik eşliğinde cimnastik ve güreş yaptırın" demiştir⁽⁸⁾.

Bilindiği gibi Yahudiler, "Beni İsrailoğulları" diye de anılmaktadır. Beni İsrailoğulları'nın anlamı "güreşte galip gelenlerin oğulları" şeklindedir. Tevrat'ın 32. babında, "Yaradan'la Hz. Yakup'un güreşi kaydedilmekte ve Hz. Yakup'un galip geldiği" öne sürülmektedir .

İslam Peygamberi Hz. Muhammed (S.A.V.) dünyada at nesline en büyük hizmeti yapan Peygamber olarak bilinmektedir. Hz. Peygamber at neslinin geliştirilmesini emrederken, güreş sporuna da en önemli değeri vermiştir. Hazreti Hamza "Pehlivanların piri", Hazreti Ali ise pehlivanlığından ötürü "Allah'ın Arslanı" lakaplarını almışlardır⁽⁷⁾.

18. yy'a gelindiğinde güreş, halk arasında çeşitli eğlence yerlerinde uygulanan bir meydan okuma niteliğindedir. 1800'lerin başlarında Alman cimnastik kulüplerinin eğitim programlarına da alınan güreş, ABD'de de özellikle sınır bölgelerinde çok yaygın olarak yapılmıyordu.

19. yy'ın sonlarında, Eski Yunan ve Roma güreşlerinden esinlenerek ortaya çıkan, grekoromen güreş ve serbest güreş stilleri egemen oldu. Grekoromen güreş,

özellikle Fransa'da ilgi gördü ve 1896'da Olimpiyat Oyunları'na alındı. Büyük Britanya ve ABD'de ilgi gören serbest güreş ise önceleri profesyonel sporken, 1888 yılından itibaren amatör spor oldu ve Uluslararası Amatör Spor Birliği'nce tanındı. Serbest güreş, ilk kez 1904'te St. Louis Olimpiyatları'nda resmi olarak uygulandı. Güreş modern olimpiyatların ilkinden, 1912 Stockholm Olimpiyatları'na kadar zaman sınırlaması olmadan yapıldı ve güreşçiler 30'ar dakikalık devreler süresinde birbirlerine üstünlük sağlayamadıklarında karşılaşma otomatik olarak uzadı. Serbest güreş, ilk kez 1904'te St. Louis Olimpiyatları'nda resmi olarak uygulandı. 1924 yılında ise Avrupa Şampiyonası düzenlenmeye başladı. Serbest stilde ise ilk Avrupa Şampiyonası 1929'da düzenlendi. 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda FİLA, güreşi 30 dakikaya, 1948 Londra Olimpiyatları'ndan sonra 20 dakikaya indirdi. (Serbest güreş 15 dakikada kaldı.) 1960 Roma Olimpiyatları'nda ise grekoromen güreş de 15 dakikaya indirildi ve yer güreşi kaldırıldı. Amatör güreşin ortaya çıkmasıyla birlikte, sıklet ayırımı da gündeme geldi. Ayrıca, amatör güreş sahası olarak minder, profesyonel güreş sahası olarak da kenarları iplerle çevrili yüksek boks ringi kullanılmaya başlandı. Amatör güreş karşılaşmaları da 1960 yılında 15'er dakikaya indirildi ve yer güreşi kaldırıldı. 1969 yılında her iki tür karşılaşmada süre 12 dakikaya, 1980 Moskova Olimpiyatları'ndan sonra 3'er dakikalık 2 devre haline dönüştü⁽⁴⁸⁾.

19. yy'ın sonlarından itibaren tüm dünyada yaygınlaşması ve bölgelerarası karşılaşmaların yapılmaya başlanması ile güreşte yönetim sorunu ortaya çıktı. 1912'de Uluslararası Amatör Güreş Federasyonu (FİLA) kurularak uluslararası yönetim sorunu halledildi. Olimpiyat Oyunları ve diğer uluslararası güreş turnuvalarının yanı sıra, grekoromen ve serbest stil dünya güreş şampiyonalarını düzenlemek görevi de FİLA'ya verildi. FİLA'nın merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir.

1992 yılında alınan bir kararla, FİLA'nın profesyonelliği tanınarak federasyon, Uluslararası Güreş Federasyonu Birliği oldu. Ayrıca FİLA, Barcelona Olimpiyat Oyunları sırasında aldığı kararla 1 Ocak 1993 tarihinden itibaren tek yenilgili eliminasyon sistemini getirdi ve pasivite ile ilgili kural değişiklikleri yaptı⁽⁸⁾.

3.2. Türk Güreş Tarihi

Türkler, Büyük Göç'ten önce "Totemizm" akidesinin verdiği hür ve serbest terbiyenin, tabiat güçlerine tapınmanın etkisinde kalarak doğaya, kuvvete tutkun karakteristik özellikleriyle, pehlivanlığı asırlar boyunca baş tacı yapmışlardır. İslamiyetten önce de her Türk'ün güreş yaptığı bilinmektedir. Ölen yiğitler silahlarıyla gömülerek mezarları çevresinde dokuz gün dokuz gece süren güreşler düzenlendiği rivayet edilmektedir. Yiğitlerin ölüm yıldönümlerinde de yine üç gün üç gecelik güreş müsabakaları düzenlendiği anlatılmaktadır. Yaşantısı sürekli olarak tabiat ile savaşmakla geçen Türk Ulusu'nun Muaftan (3000) yıl evvel güreş yaptığı söylenmektedir.

Dinsel olan Miladi ve Hicri yıl başlan yanında bilimsel bakımdan da önem taşıyan eski Türklerin yılbaşı olan (9 Mart-M. 22 Mart) günü tabiatın yeniden canlanması ile birlikte Türk Ulusu'nun da sevindiği ve bu sevincini o gün kırlarda bütün milletçe bayram yaparak kutladığı bildirilmektedir.

Acemlerin "Nevruz Yenigün" dedikleri bu günde kırlarda yemekler yenmekte, spor yarışmaları yapılmaktadır. Bu gelenek, Anadolu'da ve Türklerin yaşadığı diğer bütün yerlerde hala sürdürülmektedir. Eski Türklerin, yalnız yılbaşı bayramlarında güreşmedikleri, evlenme toylarında, zafer şölenlerinde de güreştikleri rivayet edilmektedir. Ayrıca hakanların da yanlarında bulundurdukları (Kırk yiğidi) birbiriyle veya başka ulusların güreşçileriyle karşılaştırdıkları bilinmektedir⁽¹⁹⁾.

Türkler güreşe özel önem vermiş, bütün sporlardan üstün tutmuşlardır. Binicilik ve atıcılığın yanında "Pijula" da (Yakut Türklerinin buluşu bir tür boks) ve

atlı cirit oyunlarında son derece usta olan Türkler, güreşi de bütün sporların temeli, terbiye verici, adeta bir ibadet şeklinde kabul etmişlerdir .Orta Asya'daki Türklerde güreş, binicilik ve okçuluk sporlarıyla birlikte yapılmaktadır.

Eski Türklerin kendi aralarında harp etmek istemedikleri, aralarında çıkan anlaşmazlıkları, karşılıklı çıkardıkları iki pehlivanın kıyasıya güreşinin sonucuna bağladıkları, yenen pehlivanın tarafı galip, yenilen pehlivanın tarafının da mağlup sayıldığı ifade edilmektedir. Eski Türklerin bir kolu olan ve Oğuz Türklerinden olan Osmanlı Türkleri, Anadolu Selçuklu Terkleri'nin devamı olan devletlerini kurdukları zaman, Doğu Roma imparatorluğunun güreşçilerini ve onların güreş sitillerini görmüşlerse de, bu güreş tarzı ile ilgilenmemişlerdir.

Rumeli denilen Avrupa'ya geçen Osmanlı Türkleri, burada gördükleri yağlanarak yapılan güreşle ilgilenmişler ve bu güreşi kendilerine has bir tarzda yapmaya başlamışlardır. Alman sınırından İtalya yarımadasına, Budin (Budapeşte) vilayetinden Basra körfezine, İspanya sahillerinden Fas, Cezayir, Tunus, Bingazi, Trablusgarp, Mısır, Arabistan, Kafkasya, Kırım, Eflak ve Boğdan (Romanya)'ı çevreleyen ve İstanbul'u başşehir yapan, büyük imparatorlukta; güreş, başlıca spor olmuştur⁽⁴²⁾.

Türkiye'de güreş ve güleş söylenişinin yanında, Senirkentlilerin "Havız", Türkmen köylerinin "Gencer" deyişleri de güreşi anlatmaktadır. Poiakça "Zapaş", isveççe "Brotning", İngilizce "Wrestling", Almanca "Ringgen", Farsî "Koştî", Bulgarca "Barba", Macarca "Bîrkuzu", Fransızca "Lutte", Rumence "Lupte", İtalyanca "Lutte" ve Arapça "Musara", Türkçe'deki "Güreş" in karşılığıdır.

Osmanlı Terkleri'nde güreşin tekkeler (bugünkü kulüpler) ile yönetildiği, başkanlarına (Şeyh), sporculara (Mürîr) denildiği bilinmektedir.

Güreş tekkelerinin merkezi ve en büyüğü İstanbul'da Zeyrek'te idi . Ayrıca Mekke, Cidde, İskenderiye, Lazkiye, Şam, Maraş, Amasya, Tokat, Ankara, Kütahya,

Tire, Bergama, Manisa, Akhisar, Yenice, Üsküp, Gelibolu, İpsala, Usturumca, Avlonya, Diyarbakır, Konya, Bursa, Balıkesir, Urfa, Halep Belgrat, Bağdat, Edirne'de de güreş tekkelerinin bulunduğu bilinmektedir. Bu tekkelerde çalışmalar akıl durduracak kadar başarılı olmuş, bugün dahi eşine rastlanmayacak kadar teknik bilgiler öğretilmiştir. Bu teşkilat, Türk pehlivanlığının yıllarca üstün kıvamda kalmasına, bütün dünyaya ün salmasına yardım etmiştir.

Bu günün en yüksek medeniyetini taşıyan uluslar bile bu teşkilata, bu disipline ve bu tekniğe sahip değillerdir. Bu tekkelerde sporcuların ve başkanlarının aylık ve yemek vakfiyelerinden başka, birer ikişer imareti vardı ki; bu imaretlerde isteyen halkın, gelen seyircilerin, geçen seyyahların (turistlerin) parasız, istedikleri gibi yeyip içtikleri anlatılmaktadır . Bütün bu vakfiyeler; zamanın beylerbeyleri, paşaları, vezirleri, ayanı ve hakanları tarafından yüz binlerce altın hibe edilerek ortaya çıkarılmıştır. Menziller, türlerine göre isimlendirilmişlerdir. Sözelimi "Pehlivan Tekkesi" (Güreş Kulübü), Okçular Tekkesi (Okçular Kulübü), Gürzcüler Tekkesi (Kale kapılarını ağır gürzler kaldırarak kıranlar) gibi.

Türk güreş tarihi ile ilgili bir açıklama yapmak gerekirse, bunu üç kısımda ele almada yarar vardır:

I. Devir: 18. yüzyılın başına kadar gelen ve daha çok eski tarih kitaplarında kısaca bahsi geçen devre,

II. Devir: 18. yüzyılın başından Koca Yusuf'a kadar (1830-1890) geçen ve daha çok söylentiler halinde bilinen devre,

III. Devir: Koca Yusuf'tan bu yana belgelere dayanılarak bilinen devredir

Türk güreşi genel olarak iki türdür. Birine "Karakucak" denir. Anadolu'da bu tür karşılaşmalar "Harman Güreşi" şeklinde de bilinmektedir. İsviçre'nin dağ köylerinde, Kuzey Amerika'nın bazı bölgelerinde "Karakucak" tabir ettiğimiz türde

güreşler yapılmaktadır. İsviçre'nin dağ köylerine bu güreşi Atilla ve Cengiz'in ordusundan ayrılan askerlerin taşıdığı sanılmaktadır. Bunlara ek olarak Fransa'da Brötonlar da serbest güreşleri bilmekte ve yapmaktadırlar. Avar Türkleri'nin yüksek dağlarda kalan kolları Avrupa'ya bu tür güreşi yaymıştır.Karakucak, başka bir deyişle "Serbest Güreş" Mançu'dan, Yakut Türklerinden, Moğolistan'dan, Doğu ve Batı Türkistan'dan, Kırım ve Kazak Türklerine varıncaya kadar bilinen bir spordur.

Güreş tekkeleri, yağlı güreşin kuralları teknik oyunların isimleri hakkında geniş bilgi almak için Evliya Çelebi'nin "Seyahatnamesi" eşsiz bir kaynaktır. Çelebi'ye göre yağlı güreşin önceleri yağlı mermer üzerinde fakat daha sonra çayır üzerinde yapılmaya başlandığı bilinmektedir. Yağlı güreş ananesi bizi tabii olarak Kırkpınar hikâyesine götürmektedir. Osmanlılardan ilk kez Rumeli kıyısına çıkan Orhan Gazinin oğlu Süleyman Paşa'nın yanında bulunan ve hepsi de bu bölgenin fethinde şehit olan Kırk yiğidin adından Kırk pınara gelindiği ileri sürülmektedir. Rivayete göre Süleyman Paşa'nın öncüleri olan Kırk yiğit Rumeli içindeki ilerlemelerinin her molasında silahlarını bir kenara bırakıyor, kısıbetlerini giyiyor ve güreş tutuyorlardı. Bunlardan Anadolu yakasındayken güreşini tamamlayamamış iki kişi bir gün Edirne civarında bir çayırdaki tekrar tutuşurlar. Ancak bütün gün güreştikleri halde bir türlü yenişemezler. Ay ışığında da gece yansına kadar güreşen pehlivanlar sonunda son nefeslerini verirler ve bir incir ağacının altına gömülürler. Bir süre sonra o bölgeye dönen ve arkadaşlarının mezarına' bir taş dikmek isteyen diğer kahramanlar incir ağacının altında billur gibi suların kaynadığını ve kırk tane pınarın aktığını görürler. Dünya çapında bazı ülkelerin tarihi ve geçmişte yaptıkları hizmetler, oldukça kısıtlı olsa da bazı arkeolojik kazılar ve belgelerle günümüze kadar ulaşmıştır.Bu konuda ülkemizde çok sayıda kaynağa rastlanmasına karşın yapılan incelemeler dar bir çevre içerisinde kaybolup, kalitesini yitirmektedir. Ne yazık ki, ülkemize güreşi incelemeye gelen birçok yabancı uzman, tekniklerimizi

rehber edinerek ve gerekli değişikliği yaparak modern güręş halinde çeşitli çalışma yöntemleriyle güçlü takımlar oluşturup, galibiyetten galibiyete koşmaktadırlar. Güręşçilerimizin spesifik tekniklerini filme alarak gizli silâhlı taktikle çıkararak başarı olma hedefini seçtiler ve bunda da başarılı oldular. Güręşte dünyaca ün yapan Yaşar Doğu, Mustafa Dağıstanlı, Hüseyin Akbaş, Hamit Kaplan, İsmet Atlı, Ahmet Aylık .. vb gibi güręşçilerimizin temel teknikleri diğer ülke otoritelerince kök söktüren teknikler olarak sözlüklerine girmiş bulunmaktadır. Birçok çalışmalar yapıldı, yeni yeni varyasyonlar, taktikte kombinasyonlar hazırlandı. Teknik-taktik çalışmalarda yeni yeni formlar seçildi. Çalışma formasyonuna, bilimselliğe yön verilerek birçok yeniliklere değinildi. Gayretli çalışmalar neticesinde olumlu sonuçlar elde edildi. Zamanın askeri stratejisine göre ordumuzda kullanılan ateşsiz silâhlardan süngü, mızrak, ok, yay vs. kullanılarak ikisinin genelde bedeni düzgün, kuvvetli ve sağlıklı bir er olması gerekiydi. Birçok bulgu ve araştırmalara göre erlerimizin güçlü, kuvvetli yetişmelerinde güręş sporunun katkısının büyük olduğu Ulusumuzca malûmdur. Bedensel gücün geliştirilmesinde güręş, çeşitli amaçla kuvvet ve beceri kazanma unsuru olarak yapıldığı gibi halkımızın da üstün bir zevki haline gelmiş, saraylarda bile güręşler düzenlenmiştir. Köy ve kasabalarımızın günlük yaşantılarında en ufak bir bayram şenliğinde güręşler yapılmadan geçmesi pek nadirdir. Başarılı olan güręşçilerimizin birer milli kahraman olarak sevilip sayılmış, yetişen her yetenekli ve ümit veren gence her çeşit maddi ve manevi yardımlarını da esirgememişlerdir⁽⁴²⁾.

Güręş yalnız kaba kuvvet sporu olarak kalmamış, değişen koşullara özel teknik ve taktikler uygulanmıştır. Yıllarca dış ülkelerde yurdumuzu temsil eden güręşçilerimiz özel ekol kazandırmaya muvaffak olmuşlardır. Amerikan sözlüğüne giren "Türk gibi güçlü" sözünün milletimize ve güręş sporuna otorite kazandırmalarında katkısı az değildir. Yıllardan beri ülkemizde uygulanan ve kısa

sürede diğer Balkan ülkelerine sığrayan karakucak ve yağlı güreşlerinde temel teknik olarak kullanılan tek ve çift dalmalar, sarmalar, sarma kleler, kündeler ters paçalar, elense çekmeler güreşte Türk ekolünü oluşturmaktadır. Ülkemizde de zamanında güreşe büyük önem verildiği inkâr edilemez. 1923 yılında Türkiye Güreş Federasyonunun kurulmasıyla ülkemizde modern güreş kurallarını ve Greko-Romen tekniklerin öğretimi için Macar Peter getirilmiştir. Güreşçilerimiz ilk olarak 1924 Olimpiyatlarına (Paris) katılmışlardır. 1936 yılında yapılan Berlin Olimpiyatlarında 61 kilo güreşçimiz Yaşar Erkan, Greko-Romen stilde Olimpiyat şampiyonu olmuştur. Türkiye güreşte gücünü 1948 Olimpiyatlarında bütün dünyaya göstermiştir. Serbestte 4, Greko-Romende ise 2 altın madalya alınmış ve takım sıralamasında İsveç'ten sonra 26,33 puanla ülkemiz ikinci sırayı almıştır. Güreşteki başarımız 1960 Roma Olimpiyatlarında da devam etmiştir. Serbestte 4, Greko-Romende 3 madalya ile Sovyetlerden sonra 31 puanla ikinci olunmuştur. Bu dönemden sonra diğer ülkeler güreş konusunda birçok çalışmalarla yeni yöntemler teknik-taktik üzerinde çalışmalar yaptılar. Ülkemizde ise modern güreşte 1972 yılından bu yana bir düşüş görülmektedir. Genellikle önceki çalışmalar seviyesinde daha yoğun çalışmalara geçilse bile, FİLA tarafından uygulanan yeni kurallar üzerindeki değişikliklere sadece hakem açısından bakılmış, sporcular ise yeni kurallara adapte olmakta güçlük çekmişlerdir. Güreşte tabana dönük uzun vadeli çalışmalar için yatırımlar yapılmayınca pek tabii ki, elde edilen basanlar da periyodik ve sürekli olmamaktadır. Bir veya iki müsabakayı geçmeyen yetersiz sayıda olumlu sonuç alınmaktadır. Bu yüzden ata sporumuzun kalkınabilmesi için önemli sorunlardan sayılan tabana dönük ve-uzun vadeli yatırımlar yetenekli uzmanlar tarafından geniş ölçüde ağırlık verilerek bilimselliğe yönelik çalışmaların gereksinimi duyulmaktadır.

Her yıl il, ilçe ve köylerimizde organize edilen ve minder güreşine kaynak oluşturan yüzlerce yağlı ve karakucak güreşlerine genç güreşçi katılmaktadır. Her ne kadar bir sporcunun güreşe erken yaşta başlaması gerekiyor ve gelişim süreci içerisinde temel motorsal özelliklerin güreşin gerektirdiği şartlara uygun bir biçimde geliştirilmesi isteniyor ise de, teknik eleman ve malzeme yetersizliği nedeniyle günümüz koşullarında geniş sporcu kitlesine hizmet etmek oldukça sınırlı kalmıştır. Bunun telâfisi için, geleneksel olarak ya da bazı durumlarda her yıl ve birçok yörede sık sık yapılmakta olan karakucak güreşlerinin, minder güreşlerine yakın kaynak oluşturacağı inancındayız⁽⁴²⁾.

3.3. Geleneksel Güreşlerimiz

İnsanlık eğitim, inanma, bilimsel araştırma, sanat, felsefe, savaş gibi insani fenomenleri kendi kültürü içerisinde geliştirerek kurumlaştırır. Spor da bu kurumlaşma içerisinde gereken yeri almıştır. Türk kültürü dikkate alındığında, güreşin bir spor dalı olarak kurumlaştığı dikkati çekmektedir. Yağlı güreş ve Kırkpınar'da bu bağlamda bir kurumlaşma olarak düşünülmelidir.

Türklerde her türlü insan davranışı bir kültür özelliğine dönüşmüş. Türkler çok kahraman çıkaran bir millet oldukları için, pehlivanlık, kahramanlık ve güç timsali olarak görülmektedir. Barış zamanında bu kahramanlık hislerini güreş, gökbörü, at yarışları, çöğen/polo, okçuluk, avcılık ve cirit gibi sporlara iştirak ederek tatmin ediyor, gurur kazanıyorlardı⁽²⁰⁾.

Güreş Türklerde en eski spor türlerinden biri olup ata sporlarımızdandır. Güreş tarihimizin her devrinde büyük şehirlerden en küçük köye kadar her yerde yapılmıştır. Yiğit oyunu olarak nitelenen güreş, eğlencelerin, bayramların, düğünlerin ve bayramların en önemli etkinliklerinden biri olmuştur. Her Türk gencide mutlaka güreşmiş veya güreşe ilgi göstermiştir. Eski Türklerde ata binmeye güreş yapmayana kız bile vermezleri.

Güreş manen Türk milletinin kahramanlık,yiğitlik duygularından bir sergidir.Bu millet onsuz olamaz.Eskiden birkaç kişi bir araya gelirse eğlenmek için güreş yapardık diyen geleneksel güreş ustalarımız bu anlamlı sözle güreşin hayatlarının bir olduğunu vurgulamaktadırlar.

Türkler bu spor dalıyla öylesine kucaklaşmışlar ki günümüzde dahi insan güreşlerinin yanı sıra Ege bölgesinde deve güreşi, Artvin ilimizde boğa güreşleri yapıla gelmektedir.

Güreş milletimizin gelenek ve göreneklerini ortaya koyan öz,kültürel,folklorik değerlerimiz olup uzun yıllardan beri yaşayan Türk kültürünün canlı örneklerindedir.Türk milleti güreşle öylesine kaynaşmış ki bu sporu kendine yaşam biçimi haline getirmiştir.Öyle ki güreş yiğitliğin,mertliğin,arkadaşlığın ve sevginin,kaynaşmanın bir ifadesi olmanın yanı sıra özel günlerimizin de en heyecanlı bir bölümümü olmuştur.

Eskiden her Türk genci için kurbanlar kesilip özel olarak kispet giyme törenleri yapılırdı.Türk boylarında sonbaharda sadece güreşlerin yapıldığı büyük şenliklerin düzenlendiği de bilinmektedir.İki Türk bir araya gelse güreş tutup eğlenerek, hoşça vakit geçirirlerdi.Yine Cuma güreşleri ve Ramazan güreşleri de bu doğrultuda yapılmış olup bu gün Erzurum ilimizin Horasan yöresinde bu gelenek halen devam etmektedir⁽²⁴⁾.

Eski Türklerde güreşe ait Çin kaynakları (M. Ö. 2. yüzyıl) incelendiğinde, güreşle ilgili bilgiler oldukça ilginçtir. Bu kaynaklar; güreşin "toslama" işaretiyle gösterildiğini. Türkistan'ın Yen-çi şehrinde yeni yılın ilk günü zırhlanmış yiğitlerin savaştıklarını, yine Türkistan'ın Kucak şehrinde yeni yılın başladığı gün öküz, at ve deve güreşleri yapıldığını bildirmektedir. Bu husustaki kaynakların çok olması, Türklerin güreşe verdikleri önemi göstermektedir.

Güreş çeşitli Türk lehçelerinde şu şekilde söylenmektedir⁽²⁰⁾.

Türkmen=Güreş

Azerbaycan=Küleş

BalkanTürklerinde=Güreş ,Güleş

Tatarca=Küreş

Kazakistan=Küreş

Yakut=Küres

Çuvaş=Küreş,Güreş

Özbekistan=Kureş

Kırgız=Kureş

Tacikistan=Buharskaguşti

Moğolistan=Güra,Koh,barilda,meclisi meşveret

Çağatay=Küreşmek,küleşmek,küran

Kazan=Kirte,küreş,küreşü,küreşmek

Kırım=Küreş

Bu konuda güreşin geçtiği birkaç dizede de bu görülmektedir.

"Yine eylemez keşmekeşten ferağ

Yenildikçe etmez güleştten ferağ "

"Bükme, dilâver: yiğit, şab ü cüvan=genç imiş

Alb(Fa)-güleşçi. arek (Ar)=kuwet ü zor-tıbah"

"Güleşti geh har u geh bağır ü üstür ile

Garip katır oyunu çıkardı bir üstat"

"Yukarıda da görüldüğü gibi güreş sözcüğü günümüzdeki Türk lehçelerinde de hemen hemen aynı şekilde söylenilmektedir. Belirttiğimiz Türk diyarlarında da çok çeşitli şekilde kültürel değerler taşıyan güreşler yapılmaktadır. Gerek ülkemizde ve gerekse diğer Türk diyarlarında güreş yapanlara pehlivan veya pehlevân da denilmektedir. Esâsında Farsça'dan dilimize geçen bu terim, "pehlevân" şeklinde yazılıp, iri ve güçlü kimse anlamına gelmektedir. Eski'den Farsça'da peh-lev (il), vâ (ban) ekinden oluşarak meydana gelmiştir. Pehlevân anlam olarak şehirde bekçilik

koruyuculuk eden kimse demektir. Anlam genişlemesiyle: İl, şehir koruyan, savaşçı, bekçi anlamına gelmiştir. Bu gibi görevlerde bulunanların çok güçlü, kuvvetli olması nedeniyle pehlevân sözcüğü üstün güçlü, kuvvetli anlamında söylenmeye başlanır.Eskiden ok atışlarında başarı göstererek usta olanlara da pehlevân denirdi. Böylece pehlivanlık hem ok atışlarında hem de güreşte yiğitlik, cesaret ve güçlülük demektir. Büyük kumandanlara mahsus dehâlan ve süratli karar verme kabiliyetlerini taşıyan, Türk sultanları, hem fizikî ve hem de manevî yönden kendilerini hazırlıyorlardı. Türk sul-tanlarının çoğunun pehlivan olmasının sebeplerinden birisi de milletin bu sporu yapmasıydı. Selçuklu ve onların devamı olan Osmanlı Türklerinde pehlivanlık daima ihtişamlı bir mevkii olmuş, birçok bey ve paşalar da mahlas olarak "pehlevân" lâkabını almışlardır. Hatta Selçuklular, şimdiki Niğde ilimize o zamanlar "Darü' l-Pehlivaniye" demekteydiler⁽²⁰⁾.

Osmanlılar, Selçuklular gibi tamamen Oğuz törelerine bağlı olarak yaşadılar. Cirit, okçuluk, güreş ve binicilik gibi bütün sporlar "Oğuz töresine" uyularak yapılıyordu. O zamanlar güreşte başarılı olanlara da alp denilmekteydi. Çünkü yiğitlik Türk halkının binlerce yıldan beri bağlı bulunduğu değerlerdendi. Eski Türk destanları savaşçı ve akıncıları övmektedir. Oğuz kağan, Dede Korkut, Manas, Köroğlu ve daha birçok Türk destanında "Alp" tipi yüceltilir. Çocuklar savaşçı ve avcı olarak yetiştirilir. Oğuz Kağan bir yaşında ata biner ve sonra cihanı fetheder, ölürken çocuklarına "ok gibi olun" diye nasihat verir.İslâmiyet Türklerin yiğitlik, babayiğitlik, bahadırılık, kahramanlık duygusuna ve cihangirlik idealine tamamıyla uygun düştüğünden "Alp" kavramı zaman zaman yerini "Pehlivanlık" kavramına terk etmiştir.

Manas Destanında Bok-Murun Hikâyesinde Manas'ın "Nogay-Han" ile savaşı ve güreşi bölümünde şu bahis Alplik ve pehlivanlık kavramını oldukça açık bir

şekilde ifade etmektedir:

"...Pehlivanlar pehlivanı "Koşay-Han " Manas' m deri kispetini giyerek ihtiyar hali ile Yoloy-Han' la güreşir. Tanrı artık Koşay 'a kuvvet vermiştir. Omun damarlarında, Tanrının kuvveti dolaşmaya başlamıştır. Tuttuğu gibi Yoloy'u yere vurur ve ye-ner". Yine aynı bölümde rakibi Çin hanlarından Kongur-Bay'ı yenen Manas, er meydanında şöyle bağırır: "...Bana güç veren Tanrıdır. O, bana güç verdikçe, kim vuruşabilir?"

Manas Destanı'na göre pehlivanlar pehlivanı Koşay-Han, "Tanrı ve dünya kuvvetlerini kendinde toplamış bir Alp'dir." Tıpkı, yine bir Kıpçak Türk destanı olan Han-nâme'deki "Ulug-Arslan" gibi, bir pehlivan ve savaşçı idi. Burada da görüldüğü gibi, pehlivan gücünü tanrıdan alan anlamına geliyor. Türkler alplik geleneğini daha yüzyıllarca devam ettirmişlerdir. Bu gerçeği XIV. ve XV. yüzyıllara ait bazı eserlerde görmekteyiz. Örneğin Aşık Paşa ünlü mesnevisi Garib-nâme'de şöyle demektedir: ⁽²⁰⁾.

"Kanı ol kim ister adını

Almak ister düşmetunden dadını

Düşmeni kahreyleyip basmak diler

Başım at yanına asmak diler

Gelsün işitsün ki alplik nicedür

Alpların sermâyesi gör kim nedür"

Yine XV. yüzyıla ait olan Hacı Bektaş Velâyet-nâme'sinde Alp'in pehlivan demek olduğu belirtilmiştir.

"...Uluların adına Ay doğmuş Alp dirler, bunlar Oğuz ata isimleridir ve hem alp demek Oğuz di-lince pehlevân dimekdir,"

Buraya kadar olan açıklamalarda da görüldüğü gibi güreşen herkese pehlivan denilmezdi. Bir kişinin pehlivan olabilmesi için, rakiplerini yenmesinin yanında ustalarının ve hakemlerin de oybirliğini alması gerekiyordu. Türkmenlerde yapılan güreşleri incelediğimizde pehlivanlık unvanının şöyle verildiği görülmektedir: "...Türkmenler arasında düğün, doğum veya yeni bir çadırın kurulması dolayısıyla yapılan şenliklerde güreşler, yarışmalar ve at koşuları tertip olunur. Güreşleri, daima topluluğun en yaşlısı olan şahıs hakem sıfatıyla idare eder. Birbiri ile güreşecek olanları seçerken aynı ağırlıkta olmalarına önem verir. Hakem güreşin galibine renkli ve mendil büyüklüğünde beyaz bir kumaş parçası uzatır. Güreşçi çadırına dönerken bu bez parçasını eline alır ve kemerine ilişirir. Güreş esnasında birkaç rakibinin sırtını yere getiren şahıs oybirliği ile "pehlevân" tayin edilir ve bu unvanı hayatı boyunca taşır. Yine Müstecib Ülküsal, Dobruca ve Türkler isimli kitabında: "...Köylerde yıllarca güreş kazanmış ve pehlivan adını alan delikanlılar olmuştur" diyerek pehlivanlığın bir unvan olduğunu belirtmiştir⁽²⁰⁾.

Türklerde pehlivanlık, güç, yüreklilik, mertlik ve centilmenlik, güçlü bir yapı gibi nitelikler taşıdığından, toplum bu kişilere çok değer vermiştir. Güçlü olanlar ağır olurlar ki, kimseye boyun eğmezler ve küçük işlere tenezzül etmezler. Asker ocağında komutanın, adını bilmediği bir askeri "pehlivan" diye çağırması, şimdilerde unutulmaya başlanan bir gelenektir. Pehlivan sanını alan bir kişi, bunu hayatı boyunca taşırdı.

Kaşgarlı Mahmud'un, Dîvânü Lügati 't-Türk isimli eserinde de güreş kelimesi geçmektedir. Kaşgarlı'nın kitabında verdiği ata sözünün açıklamasında anlattıkları, tarihî bakımdan ilgi çekici olduğu gibi, XI. yüzyılda epeyce yaygın olduğu anlaşılan bir telâkkiyi de ortaya koymaktadır. Kaşgarlı, kısarak kelimesinin izahında şu

açıklamayı yapmaktadır: "Kız birle küreşme (güreşme), kısrak birle yarışma". Yâni kız ile güreşme, kısrak ile yarışma (Kız ile güreşme, çünkü kızlar kuvvetli olur, seni alteder. Kısrak ile yarışma, kısrak attan daha çevik daha sıçrayışlı olduğundan seni geçer). Bu, Hakanlılardan bir kızın, gerdek gecesi Sultan Mes'ud'a (Gazneli) ayağı ile dokunarak yıktığı için, Hakanlıların (Kara Hanlıların) Sultan Mes'ud hakkında söyledikleri bir sözdür. Dîvan'daki kayıtlar, bu devirde güreşin bir spor ve müsabaka şekli olduğunu göstermekten ileri gitmemektedir. Bu kayıtlardan anlaşıldığına göre, güreşmek anlamında bir de "çelişmek" ifadesi kullanılmaktadır. Güreşte çelme takmak deyiminin de çelişmek ile ilgili olduğu muhakkaktır. Güreşte iki müsabıktan birinin diğerini tutarak, sağa sola kuvvetlice sarsıp sallamasına "salmak", bu işin karşılıklı yapılışına da "salışmak" deniliyordu. Müsabıklardan birinin diğerini yere yıkmak için çelme takması işine ise "bağdamak" deniliyordu ki, kelimenin bazı bölgelerimizde bugün dahi aynı anlamda kullanılışına bakarak bunun hiç değilse Oğuzlarca da böyle bilindiğini söyleyebiliriz.

Eskiden köylerde, düğünlerde, panayırılarda herkes güreşir, evlerimizde güreş sohbetleri yapılırdı. Cihanda yenilmez olmak için memleket memleket gurbet olan o cihan şampiyonlarımız, çocukluk çağımızdan itibaren her Türk gencinin hayalhanesini kudret ve metanetleriyle fethederlerdi.

Yine eskiden evlerimizin ve iş yerlerimizin duvarları hat sanatıyla yazılmış "Bismillahirrahmanirrahim" ve öğüt verici şiir levhalarıyla süsler, ünlü kumandanlarımızın, büyüklerimizin, Zülfikâr-ı elinde Hazret-i Ali'nin, ünlü pehlivanlarımızın, soyumuzdan gelmiş paşaların resimleri ve kılıç, kalkan, ok, yay gibi spor aletleriyle donatılırdı. Bu resimlerin Türk toplumunun ruhi yapılarına tesirleri olurdu. Güreş, Türk toplumunun sosyal ve kültürel hayatında yer alan zengin geleneklerin vazgeçilmez bir parçasıdır. Yılda bir iki kez yapılan yatır ziyaretleri sırasında;

kurbanlar kesilir, semahlar oynanır. Kimi zaman da doğal ortamın verdiği rahatlıkla zaman zaman dinsel konumu aşarak, bir şenlik görünümüne bürünür. Güreşler tutulurdu. Alevîlik şartları içinde yedi farz, üç sünnet, dört kapı ve on iki erkân, on iki imam, on dört masum, on yedi kemerbest ve kırk makam vardır. Bunları her alevînin bilmesi gerekir. On iki erkânın yedincisi "Güreştir: Bir kadınla bir erkeğin güreşmesi" İslâm geleneğinin bütünü içerisinde güreşe ve kuvvete dayalı, hatta genelde spora yapılan vurgu, çeşitli vesilelerle teşvik edilmiştir. Özellikle Müslümanların maddî güçlerini koruyan ve geliştiren; manevî güçlerini kuvvetlendiren sporlar teşvik edildiği gibi, Peygamber efendimiz bunlardan bazılarını bizzat katılmıştır. Nitekim Hz. Peygamber, o devirde kuvvetiyle şöhret bulan ve kendisine son derece güvenen pehlivan Rukâne'yle şaşırtacak derecede güreşmiş ve onu mağlup etmiştir⁽²⁰⁾.

Güreş geleneğinin köklerini Orta Asya'daki sosyal yaşantıda da bulmak mümkündür. Bazı Türk boylarında, nişanlanmak için müstakbel gelini güreş de yenmek gerekiyordu. Bu güreşlerde erkeklerde yenilebilmekte idi.

Türklerde pehlivanlık kültürel bir mirastır. Pehlivanlarımız aynı zamanda millî benliğimizi gündeme getirmişlerdir. Pehlivanlar tertemiz Anadolu çocuklarıdır. Aldıkları terbiye, gelenek ve göreneklerine bağlı olduklarını gösteriyor. Kurtdereli; "**Ben güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm**" diyecek kadar filozofça bir pehlivandı. Öyle ki söylediği sözler karşısında Sultan Abdülhamit, Sultan Reşat ve Atatürk gibi Devlet büyüklerimizin iltifatlarına mazhar olmuştur. Kurtdereli kendisini, mukaddes vatan toprağı ve aziz Türk milletiyle özdeşleştirmiştir. Kendisi için değil mensup olduğu vatan, millet, bayrak için güreşiyor. Kurtdereli, ilhamını millet ve vatan sevgisinden aldığı için, başarılı olduğunu söylüyor. Kişiliğini, bu kutsal varlıkların büyüklüğünde bulan Kurtdereli böylece pehlivanlığın madden ve manen yenilmeyen kuvvetinin

kaynağını izah etmek istemişti. Atatürk, Kurtderelinin bu sözünü Türk sporcularınca meslek ilkesi olarak benimsenmesini istemiştir. Bu tahsile bakmaz. Anadolu'da öyle köylerimizde öyle filozoflar vardı ki, bunlar üniversite tahsilli değillerdi. O zamanlar Anadolu'nun her yeri medrese kültürüydü⁽²⁰⁾.

Türklerde güreş çeşitli şekillerde yapılmaktadır. Kültürel özellik taşıyan spor kültürümüzün bir parçası olan güreşlerimiz ;

- 1.Karakucak.
- 2.Aba
- 3.Kuşak
4. Şalvar
5. Yağlı güreştir

3.4. Geleneksel Türk Güreşlerinin Karakteristik Özellikleri

Günümüzde Orta Asya Türklerinde bilinen ve uygulanan geleneksel güreşlerin beklide en belirgin özellikleri arasında başta gelenlerden biri giysilerdir.Karakucak, Yağlı ve Şalvar Güreşlerinde diz altından,göbek hizasına kadar giyilen,kumaş,kıl ve deri gibi maddelerden yapılan güreş kıyafetleri (şalvarın bolluğu hariç) uzaktan görünüşte birbirini çok okşar.Aba güreşlerinde giyilen ise,eski Türklerde şalvarın üstlüğü olan günlük giysilerimizdir.

Azerbaycan,Türkmenistan ve Kazak Türklerince halen yapılmakta olan “Kuşak Güreşi” de giysi olarak Aba güreşi gibidir.Afganistan’da “Yağhan Güreşi” de Aba’ya benzer türden giysi ve kemer ile yapılmaktadır⁽²⁵⁾.

- Uzun yıllardan beri yaşayan Türk kültürünün canlı örnekleridir.
- Temel tutuş,folklorik güreşlerimizin hepsinde de temel tutuş ve girişmeler giysilerden tutarak başlar ve tekniklere el berkitilerek girilir.

- Güreşe başlama,tüm bu güreşlerimizde,güreşçiler Cazgır tarafından övülür ve dualar okunarak önce perdaha bırakılırlar,ardından meydanın durumuna göre eşler güreşe salınırlar.

- Müzik, folklorik güreşlerimizin hepsi çalgı (genelde davul-zurna) eşliği yapılır,ezgileri ise yiğitleme makamlarıdır.Köroğlu Mehter vb gibi.Estetikler spor kültürümüzün zenginliğinin bir ifadesidir.

- Eşleşme, geleneksel eşleşme şekli olan yaş ve ustalık durumuna göredir.Eşleşmelerde kilo,tartı olayına pek rağbet edilmez.

- Hakem,folklorik güreşlerimizin hakemleri o yörenin eski ve yaşlı namlı ustalarından ittifakla seçilirler. Bu hakemler için manevi tatminine meraklıdır.Organizeden para talep etmezler milli kıyafet giyerler.

- Yenişme folklorik güreşlerimizin hepsinde göbeğin güneşe gelmesi yenişme için yeterli bir pozisyondur.Bu pozisyon ile yenişme gerçekleşmiş demektir.Bu duruma,bazen “Açık düşme” de denmektedir.

- Spor yapana ve seyredene yiğitlik,dürüstlük ve cengaverlik ruhu verir.
- Özendirici motifleri çoktur.
- Özel günlerde uygulanarak kuşaktan kuşağa taşınmıştır.
- Geleneksel Türk sporlarının modern sporlara öncülük etmesi belirgin özellikleri arasındadır⁽²⁵⁾.

Eski Türklerden ve Selçuklunun birikimi ve spor dalları Osmanlı Türklerinde derlenerek uygulanmıştır.

Geleneksel Türk sporlarındaki bu özelliklerin ve başarılarının nedeni,Türk milletinin yaşantısından,milli kültüründen ve inançlarından kaynaklanmasındır.

Risale-i Tuhfe-i Mübarizide,Hakim bereket,bu geleneksel(başta güreş olarak) sporlardan genişçe bahsetmektedir.Eski Türklerden Sümerler,Babiller,Hunlar,Etiler

ve Akdeniz havzası Türkleri Etrüskler, Mısır Türkleri ve Selçuklular bu sporlarla uğraşmışlardır.

Eski Türklerde ve Osmanlılarda sporun ilk amacı akınlarda yiğit bahadırlar yetiştirmekse de özel günlerde, bayramlarda milletin en büyük heyecanı spor idi. Türklerde istemli ve sistematik çalışmalarla her devirde ihmal edilmeden yürütülmüştür. Bu yaşam biçimini halk ile beraber hakanlarda yaşamışlardır. Hemen her Padişah çoğu geleneksel Türk sporlarıyla yakından ilgilenmişlerdir⁽²⁴⁾.

3.5. Geleneksel Güreş Çeşitlerimiz

3.5.1. Kuşak Güreşi

Kırım lehçesinde "küreş " denilen bu güreşler ülkemizde hıdırellez, tepreş denilen eğlencelerde ve düğünlerde gelin geldikten sonra Kırım Türklerinin gelenekleri olarak yapılmaktadır. Davul zuma eşliğinde yapılan bu güreşleri bayanlar da seyredabilmektedirler⁽²⁵⁾.

Kuşak güreşinin kendisine has özellikleri ve uyulması gereken kaideleri vardır. Bunlar şöyledir: güreşilecek yer çim veya biraz yumuşak toprak olmalıdır. Güreşçiler yaş ve ağırlık göz önünde tutularak üç boya ayrılır. Pehlivanlar soyunmazlar; yalnız ceketlerini ve ayakkabılarını çıkarırlar. İki metre uzunluğunda yünden dokuma kuşak hazır bulundurulur. Güreşin usul ve kaidelerini bilen tecrübeli ve tanınmış pehlivanlardan bir başhakem ve iki yardımcı hakem seçilir. Güreşilecek meydana hakemlerden başka kimse giremez. Güreşe başlamadan önce. Başhakem güreşin usul ve kaidelerini güreşçilere hatırlatır. Önce üçüncü boydan genç güreşçiler güreşirler. Adlan söylenilerek çağrılan iki güreşçi meydana çıkarlar, birbirlerine yakın girerler ve elleşirler. Bel bağlaşırlar (birbirlerinin bellerini ellerindeki kuşaklarla iyice bağlarlar).

Güreşçiler birbirinin bellerindeki kuşaklardan(sağ el ile yan taraftan ve sol el ile biraz arkadan) tutarlar.Güreş başladıktan sonra, "*koşbel almak*" yani iki eli kavuşturarak rakibini sarmak ve sımsıkı tutmak yasaktır. Yine bu güreşte ayakta tutmak da kafiye yasaktır. Kurallara uymayan güreşçi hakem tarafından ihtar alır ve ikinci ihtar da güreşmek hakkını kaybeder. Güreşçinin "*koyan koltuk*" almaya, yani iki elini de rakibinin arkasına çıkararak ve kuşaktan tutarak güreşmeye hakkı vardır. Güreşçi içeriden "*ırgak aldığı*" (rakibinin bir ayağını iç taraftan ayağıyla iliştiirdiği) vakit, bir eliyle rakibinin boynundan tutarak güreşebilir. Yıkılan güreşçinin "*salka düşmesi*" yani omuzunun da yere değmesi şarttır. Güreşçi rakibini sayı ile de yenebilir. Baş ve yardımcı hakemler dikkatle takip ederler ve güreşçilerden hangisinin daha hareketli daha iyi güreştiğini, hangisinin usul ve kaidelere ha çok riayet ettiğini gözde tutarak, ona göre sayı verirler. Üçüncü boy için güreşme müddeti on beş dakika, ikinci boy için yirmi, birinci boy için de yirmi beş dakikadır. Belirtilen süre içerisinde, "*salka düşme* " olmadığı veya sayı ile yeniş de olmadığı takdirde güreş 10 dakika uzatılır. Bu süre içerisinde daha aktif olan, güreşi galip bitirir.

Başpehlivanlık güreşi; Birinci boydan itibaren rakibini yenerek galip ilân edilen pehlivanlar, başpehlivanlık için güreşirler. Rakip veya rakiplerini yenerek, yenilmeyen güreşçi başpehlivan ilân edilir. Ayrıca, başpehlivanlık ilcin tahsis edilen ödül kendisine verilir.⁷⁸ Bu ödül; koç, 1 koyun, kuzu, dana gibi hayvanlar olduğu gibi, ayrıca güreş alanının kenarına "*cülde* " denilen büyük bir sırk dikilir. Bunun üzerine galip gelen güreşçilere verilmek üzere mendil, peşkir, havlu, çevre, gömlek, tokuz gibi birçok hediyelik eşya bağlanır. Baş pehlivana "*Tokuz*", "*Koç*" gibi en büyük hediye verilir.

Kuşak güreşinde uygulanan bazı oyunların adları şunlardır:

- Pervane (Çabalakka almak)
- Yanbaş (Çanbaş)
- İç çelme (Çenge,içten ırgak)
- Dış çelme (Çenge,Dıştan ırgak)
- Tırpan (Ayağa kakma,Topşayak,Şaltayak)
- Ayı sarması (Ayı ırgak)
- Tavşan koltuğu(Koyan koltuk)
- Dize alma (Tizge alma).

Kuşak güreşi Sümerlerde de görülmektedir. Sümerlerin Türkmenistan tarafından gelen Türkler olduğu görüşünün açıklık kazanması, kuşak güreşinin Orta Asya'dan yayıldığını göstermektedir. Bugün Türkmenistan'da kuşak güreşi millî spor olarak yapılmaktadır. Anadolu'ya kuşak güreşini getiren Kırım Türkleri, bu güreşi Türkmenistan taraflarından Kırım'a göç ederlerken getirmişler ve yaşatmışlardır.

M.Ö. 2500'lü yıllara ait Mezopotamya'da 10 cm büyüklüğünde, bir çift kuşak/kemer güreşçisi heykeli bulunmuştur. Bu heykelde, kuşak/kemer güreşçilerinin kafalarının üstündeki vazo şeklinin güreşle ilgisi yoktur. Belki de Sümerli kadınlar cilt bakımı için bir vazo kullanmış olabilirler. Bundan esinlenerek belki güreşçilerin müsabaka sonrası cilt bakımı yaptıkları düşünülebilir. Bu güreşte güreşçiler

bellerinde birer kuşak/kemer takıp, bu kuşaklardan birbirlerini yenmek için mücadele etmektedirler. Aynı zamanda bu heykelde temsil edilenler normal bir güreşçi olmayıp, uluslararası kahraman olmalıdır. M.Ö. 2900 yıllarındaki Destan'da olduğu gibi. Bu güreş, *Gilgamiş* ile *Enkidu* arasında geçmektedir. Yalnız bu güreşçilerin tutuşundan da anlaşıldığı gibi tecrübeli güreşçi olmalıdır.

Kuşak güreşi bugün Kore'de "*Şirim*" "*Ssileum*" "*Ssirim*" ismiyle yapılmaktadır. Kore'nin tarihinde üç krallıktan biri olan Kogurya Dönemi'nde (M.6.37-M.5.668) ülke büyümüş ve gelişmiştir. Savaşçı bir millet olan Koreliler, bu dönemde Mançurya'ya kadar ilerliyorlar ve Türk kavimleri ile temasta olabileceğini tarihçiler söylemektedirler. Kogurya Dönemi'nde ülkenin gelişmesi için beden eğitimi çalışmaları önemsenmiş ve beden eğitiminin temeli olarak da "*Şirim*" güreşi kabul edilerek sistem-leştirilmiştir. Ve "*Şirim*" oldukça gelişmiştir. Jilin Bölgesi'nde M.S. 197-226 yılları arasında yaşamış bir kralın mezarında "*Şirim*'e" ait duvar resimleri bulunmuştur⁽²⁰⁾.

Millî adet ve ananelerimizin biri olan bu kuşak güreşi, günümüzde Eskişehir Kırım Folklor Derneği'nin çabalarıyla, son on üç yıldan beri düzenli olarak her yıl Haziran'ın ilk haftası "*Tepreş*"de yapılmaktadır.

3.5.2. Aba Güreşi

Aba güreşleri, Hatay ve Gaziantep yöresinde oldukça yaygındır. Gaziantep'te yapılan aba güreşine; "*Aşırtmak Aba Güreşi*" denmektedir. Aba güreşi adını pehlivanların giydiği *abadan* almaktadır. *Aba*:yakasız, kaban uzunluğunda, yarım kollu, koltuk altı bölümü kol ucundan koltuk altına kadar kesik, keçeyle benzerdir. Kalın kumaştan ya da kaba deriden dikilen bir güreş giysisidir. Abalar köy halkının ortak malıdır. Aba güreşinin yapıldığı yörelerde her köyün en az iki adet abası vardır. Pehlivan abayı giydikten sonra, beline bir kuşak bağlar.

Aba güręşinin yapıldığı saha, çim veya toprak olabilir. Bu güręş alanına Hatay aba güręşinde "mer-sah" Gaziantep aşirtmalı aba güręşinde ise "çukur" denilmektedir. Bu köy meydanı, harman yeri, çim alan, yumuşak topraklı bir tarla olabilir. Güręş yeri/ çukur, eğer hava şartlarından dolayı çamurlu ise saman serpiştirilir ve kayganlık giderilir, taşlar toplanır, dikenler ayklanır ve zemin yumuşatılır. Güręşler esnasında çukurun etrafı erkek seyirciler tarafından çevrilir. Kadınlar ise, evlerinin damlarına çıkarak güręşleri oradan seyreder. Güręşler, kısa donla veya donsuz yapıldığından kadınların, güręşleri yakından seyretmesi yasaktır. Yine güręşte tezahürat yaptırılmaz. Bunun nedeni, herhangi bir olaya sebebiyet vermemektir. "Çukur" seyircilerin ortasında kalır. Güręşin ve seyircilerin kalabalıklığına göre, çukurun büyüklüğü ve küçüklüğü değişebilir⁽²⁰⁾.

Aşirtmalı aba güręşinde boy/sıklet, festival ve şenlikler dikkate alındığında kilo ve yaşa göre yapılmaktadır. Müsabakalardan önce güręşçiler yaşlarına göre bir sınıflamaya tâbi tutulur. Bunun ardından aynı yaş gruplarındaki güręşçilerin tartılan yapılarak kiloları tespit edilir. Eşlendirme bu kriterlere göre yapılır. Eskiden (1980 yılından önce) aba güręşinde tek boy vardı.

Aşirtmalı aba güręşinin ayaktaki ve yerdeki süresi daha önceden, hava şartlarına ve güręşe iştirak edenlerin çokluğuna göre belirlenir. Güręşin ayaktaki süresi yerdeki süreden daha fazla bir zamanı içermektedir. Ayaktaki süre yedi dakika, yerdeki süre iki dakikadır. Bu süre güręşin sabah bölümünde uzatılabildiği gibi, akşama doğru olan bölümünde kısaltılabilir. Bazı güręşlerde ayaktaki süre; en az 10 dk, en fazla 20 dakikaya çıkarılabilir. Yerdeki süre ise en fazla 1 dk, en az 30 saniye olabilmektedir. Aşirtmalı aba güręşleri diğer güręşlerden çok farklı olduğu için çok çabuk sonuca varılabiliyor. Bu yüzden süre konusu masa hakemlerinin kararına bağlıdır.

Hatay'da eskiden köylerde yapılan Aba güreşinde müsabaka süresi; beş ile yedi dakika arasındadır. Güreş yerde iki dakikadan fazla sürdürülemez. Bu güreşlerde yaş, boy, kilo, kardeş, akraba gibi özellikler eşlendirmede ayrılık yaratmamaktadır. Kendine güvenen meydana çıkar ve güreşir. Bu güreşler genelde düğünlerde davul zurna eşliğinde yapılmaktadır⁽²⁰⁾.

Aba güreşi, o yörenin en yaşlı ve tecrübeli pehlivanlarından seçilen hakem/çarkacı/çarkçı tarafından yönetilir. Eskiden Hatay'da yapılan aba güreşlerinde orta hakemlerin ellerinde bir "Asa" olurdu. Bu "Asa" toplumda hem saygınlığın hem de korkunun ifadesiydi. Yine Aba güreşinde eskiden hakemler düdük kullanmazlardı. Müdahalelerini güreşçilerin aralarına girerek yaparlardı.

Güreşin yapıldığı "çukur"da pehlivanların bir süre gezinmelerine "dolanma" denir. Taraftarlarca meydana çıkarılan pehlivan, kendisine rakip bulmak için "çukur"da dolanır. Bu sportif davranış diğer güreşlerimizde yapılan peşreve benzememektedir. Sadece gezinme vardır. Bu pehlivanın karşısına güreşmesi için rakip bulunursa hemen soyundurulur ve aba giydirilerek meydana çıkarılır. Eğer dolanan güreşçi ve rakibi uygun görürse hemen güreş başlar. Meydana çıkan rakip güreşçi uygun görülmez veya hiç rakip bulunmazsa, meydana dolanan güreşçi "çukur"dan çıkarılır ve giyindirilir. Aslında "çukur"da dolanan güreşçi, karşısına çıkan pehlivana pek itiraz etmemektedir. Çünkü karşısına çıkan pehlivandan kormuş izlenimi vermemelidir. Bu pehlivanlar için bir gururdur. "Çukur"da dolanma esnasında davul ve zurna; "Cenk Harbisi", "Koroğlu Havası", "Cezayir Havası", "Engin Harbisi", "Yüksek Harbileme havası" çalar.

Güreşten önce pehlivanların mersaha/çukura çıkarak güreş, yapar gibi birbirlerini sınyarak ısınmalarına *makaban/kaldırmaç* denilmektedir. "Mersahta" mücadele eden güreşçiler beş veya yedi dakika içerisinde birbirlerine üstünlük

sağlayamazlarsa, güreşçiler "yaralı kalır". Yaralı kalan güreşçiler o grubun güreşçilerinin sonunda bir kez daha güreşirler. Bu güreşte de yenilemedikleri takdirde yaralı kalan diğer güreşçilerle eş değiştirerek güreşirler. Bütün rakiplerini yenen güreşçi o günkü güreşin galibi olur/ birinci olur ve buna "mersah aldı" denir

Aba güreşinde yenme ve yenilmeyi belirleyen kendine özgü kurallar vardır. Aşırtmalı aba güreşinde: "el aşırma" güreşçi kuşaktan elini bıraktığı an yenik sayılır. Hatay aba güreşinde ise "el aşırma" nın yerine güreşçiler abalarının göğüs kısmına dikilmiş olan deri kısımdan tutarak güreşirler. Bundan başka yenilgiyi belirleyen başka kurallar da vardır⁽²⁰⁾.

Aşırtmalı aba güreşinde eskiden galip gelene ödül olarak birkaç metrelik kumaş verilirdi. Bu verilen ödüle "top" denilmektedir. Güreşçiler bu bez parçasının manevî değeri için kapışırlar. Tıpkı Eski Yunanlıların, kutsal bir zeytin, yada demet dalı için yarıştıkları gibi...

Kendisine özgü bir felsefesi olan bu güreşte, diğer güreşlerde olduğu gibi halktan yardım toplama yada armağan alma gibi davranışlar olmamaktadır. Şampiyonluğun manevî hazzı onlara yeter. "Top", onlar için en büyük gurur, en büyük zenginliktir. "Top"u, güreşten sonra bir sopaya asarak, düğünün yapıldığı yere doğru gidilir. Güreşten sonra "Top"u alan güreşçi davul-zurna ile birlikte köyün içine girer. Köyüne bu şekilde giriş, onun için en büyük mutluluktur.

Günümüzde belediyelerin ve Gaziantep 100. Yıl Güreş İhtisas Kulübü'nün gerçekleştirdiği organizasyonlarda bu ödül/top verilmez. Bunun yerine altın verilmektedir. Bazen de bu ödüllerin yanında ek ödül olarak halı, giyim eşyası ve para da verilmektedir⁽²⁰⁾.

Aba güreşinde oyunların kolayca tatbik edilebilmesi için güreşçinin abadan iyi tutması gerekmektedir. Aşirtmalı aba güreşinde genelde en çok uygulanan oyun/tekniklerin bazıları şunlardır:

- El aşırma
- İ bağda
- İ bağda'da boşta kalan ayağı elle içten kaldırma
- İ bağda'da boşta kalan ayağı elle dıştan kaldırma
- İ bağda'da boşa kaldırma
- Dizi yere koyarak i bağda
- Sol eli yere koyarak i bağda
- Bağdasız boşa kaldırma
- Belden/arkadan boşa kaldırma
- Belden/nden boşa kaldırma
- Kuşaktan boşa kaldırma
- Diz yardımı ile boşa kaldırma
- Kalçadan yan bağda
- Ayağa vurarak yan bağda
- Diz arkasına vurarak yan bağda

- Danabağı
- Kafa içte, dizi yere koymadan tek dalma
- Kafa içte dizi yere koyarak tek dalma
- Kafa içte dizi yere koyarak çift dalma
- Kafa dışta dizi yere koyarak çift dalma
- Kalçadan atma
- Yandan atma (cipe)
- Geriye atma
- Ayak sararak düşürme
- Ters bağda (Eşek bağdaşı)
- Kafakol
- Tırpan (Köstek)
- Çangallı salto
- Öne yüklenme

Hatay aba güreşinde genelde en çok uygulanan oyunlar/teknikler ise şunlardır:

- Çangal (Karağı)
- Yanbaş (Çift dönme)

- Yan dönme
- Tırpan (Çomça)
- Çift dalma (Ayaktan kapma)
- Havalandırmak
- Sarma
- Tekkol (omuzdan aşırma)
- Koltuklamak
- Bele geçmek, Danabağı (Aşırma)

Gaziantep'te yapılan aşırtmalı aba güreşi ile Hatay'da yapılan aba güreşinin yapılış yönünden aralarında bazı farklar olup, bunlar şöyledir⁽²⁰⁾.

1 - Gaziantep aşırtmalı aba güreşi, daha çok folklorik özellikler arz etmekte ve göze hitap eden bir biçimdedir. Hatay aba güreşi ise, daha çok mücadeleye dayalı bir biçimdedir.

2- Gaziantep abasının üzerinde eklenti olarak başka bir parça yoktur. Hatay abasının ise göğüs kısmının üzerinde bir deri parçası vardır.

3 - Gaziantep'te aba üzerine şal kuşak bağlanırken, Hatay abasının üzerine Judo kemerine benzer sade bir kuşak bağlanır.

4-Gaziantep aşırtmak aba güreşinde gece güreş yapılmazken, Hatay aba güreşinde geceleri de güreş yapılabilmektedir⁽²⁰⁾.

Aba güreşi günümüze kadar otantikliğini hiç bozmamış. Ne endüstriden, ne de modern hayatın getirdiklerinden etkilenmemiş ve revizyona uğramamıştır. Sporun

evrenselliği açısından aba güreşi, bazı bölgelerimizde görünse de, yine de dünyaya benzer teknikleriyle yayılmıştır. Örneğin, aba güreşi geleneksel çizgisinde, Judo da Olimpik düzeyde kendini gösterebilmektedir. Ancak, aba güreşi ve Judo sporu arasında birbirini bütünleme açısından beşeri benzerliklerin yaygınlığı da görülmektedir. Bizdeki aba güreşi Anadolu versiyonu olarak görülürken, Judo da Orta Asya'nın Japonya'daki başka bir versiyonu olarak giysisi farklılaşmış bir şekilde görülmektedir⁽²⁰⁾.

Hatay aba güreşindeki güreşe başlama tutuşu ile Judo sporundaki tutuş açısından benzerlikler vardır. Gaziantep'te yapılan aşirtmalı aba güreşi ve Hatay'da yapılan aba güreşinde, Judo'daki tekniklere benzer teknikler uygulanmaktadır.

Aşirtmalı aba güreşinde mevcut olan bazı tekniklerin Judo sporundaki karşılıkları şöyledir:

Aşirtmalı Aba Güreşindeki Teknikler	Judo	Sporunda	Aşirtmalı Aba
Güreşine		Denk Düşen	Teknikler
• İç Bağda da Boşa Kaldırma			OUchi Gari
• Kafakol			Koshi Guruma
• Kalçadan Atma			Tsuri Komi Goshi
• Yandan Atma			Harai Goshi
• İç Bağda			Uchi Mata
• Kalçadan Yan Bağda			O Gruma
• Diz Arkasına Vurarak Yan Bağda			O Soto Guruma
• Danabağı			Kata Guruma
• Tırpan			Ko Soto Gari

Yukarıda aşirtmalı aba güreşindeki tekniklerin, Judo sporundaki denk düşen tekniklerin karşılıkları verilmiştir. Bu tabloda görüldüğü gibi, tekniklerdeki bu

benzerlik her iki sporun çıkış kökeni itibariyle bazı yönlerden düşündürücü olup, iki sporunda orijini itibariyle bütünleşebileceklerine işaret etmektedir. Bu konunun bundan sonraki çalışmalarda da işlenmesi gerekmektedir⁽²⁰⁾.

3.5.3. Şalvar Güreşi

Şalvar güreşi, ülkemizde Kahraman Maraş'ın ilçe ve köylerinde yapılmaktadır. Şalvar güreşi, çok eski çağlarda Türkmenlerde yapılan bir güreş çeşididir. Önceleri pırpıt ve kispet uzunluğundaki şalvarlarla yapılan bu güreşler, şimdi anelerin yavaş yavaş kaybolması üzerine kısa şalvarla yapılmaktadır. Şalvar güreşinde bütün oyunlar ayakta yapılır. Göbek veya dizler yere değince güreş ayakta başlar. Yeniş yağlı ve karakucak güreşte olduğu gibi, göbeğin gökyüzünü görmesidir. Rakibini yenen pehlivan, yenilen pehlivanın taraftarlarından en az iki kişi ile güreş yapmadan şalvarı çıkartmaz. Şalvar güreşleri davul zurna eşliğinde yapılmaktadır. Yine, Kahraman Maraş yöresinde şalvarla yapılan "*bayrak güreşi*" adı verilen güreşler yapılmaktadır. İsviçre'de dağ köylerinde, bu güreşlerin hemen hemen aynısı olan "*pantolon güreşleri*" yapılmaktadır. Karakucak türde yapılan bu güreşlerin, Attila'nın ordusundaki askerlerin bu bölgelere yerleşmeleri ile taşındığı ve Avar Türklerinin yüksek dağlarda kalan boylarının, bu çeşit güreşi Avrupa'ya yaydığı tahmin edilmektedir.

3.5.4. Yağlı Güreş Ve Kırk Pınar

Türklerin çok sevilen "Yağlı Güreş" karşılaşmaları vardır. Bu tür güreşin temeli, dengedir. Pehlivanlar, İslami kurallara göre vücutlarını örten (göbeğin altından diz kapağının altına kadar) deriden yapılmış "Kısbet" giyer, yağlanır, yenişinceye kadar güreşirler. Son yıllarda yağlı güreşe de bazı kurallar getirilmiş, zaman tahdidi konmuş ve puanlama girmiştir. Yağlı güreş karşılaşmaları sırasında davul-zuma savaş havaları çalmaktadır. Yağlıdaki mücadele müzikaldir⁽⁴²⁾.

Türkiye'de çok yaygın olan ve sevilen Yağlı Güreşin, Rumeli denilen Trakya ve Balkanlardan yayıldığı bilinmektedir. Yunanlılar tarafından eski Olimpiyat Oyunlarında güreşçilerin zeytin yağıyla yağlanarak yaptıkları güreşin, buradaki Türkler tarafından benimsenerek yayıldığı da bilinmektedir. Yağlı güreşçilerin, pirlarını Hazreti Hamza olarak kabul etmelerinden başka Araplıkta bir ilgisi bulunmamaktadır. Rumeli Türkleri, eski Yunanlılara ait olan yağlı güreşi tamamiyle değiştirerek Türkleştirmişler ve Yunan ilahları için tertiplenen Olimpiyat Oyunlarının bu spor dalını, kendilerine has bir şekilde Müslümanlaştırmışlardır. Yağlı Güreşte tören çok önemlidir. Güreşe başlamadan önce pehlivanlar soyunup deri kısbetlerini giydikten sonra yağ kazanının başına gelmekte ve Kible'ye dönerek üç ihlas bir fatiha okuyup pirlari Hazreti Hamza'ya dua ettikten sonra cazgır tarafından seyircilere tanıtılmaktadır .

Kırkpınar güreşleri, Türk'lerin Rumeli'ye ayak basmalarıyla başlamıştır. Orhan Gazi'nin büyük oğlu Süleyman Paşa (1316-1359) Rumeli Fatihi olarak anılan Osmanlı Başkomutanı idi ve Rumeli yakasına ilk ayak basan ve oralarda elde ettiği fetihlerle şanlı bir askerdi ki; Kırkpınarın destanlara karışmış tarihinde Süleyman Paşadan söz etmemek imkansızdır. Rumeli'de ilk defa Süleyman Paşa'nın komutasındaki Türk askerleri güreşmişlerdir.

Kırkpınar Güreşleri'nde Edirne'nin fethi olan 1362 yılı esas alınmaktadır. 1349'larda Sırların işgaline son vermek üzere Selanik'e doğru yol alan Türk askerleri, bir Hıdrellez günü Edime yakınlarındaki Ahir Köy'de konaklamışlardır. Pehlivanlık, Türklerde hem bir gelenek, hem de savaş hazırlıkları olduğundan, kırk yiğit, 1349 yılının Hıdrellezi'nde güreşe başlamışlardı. Güneş batarken kapışmalara son verilince, bu kırk yiğit de buldukları yere düşerek son nefeslerini vermişlerdir. Şehit oldukları yere gömülmüşlerdir. Ertesi gün bir de bakmışlar ki, her yiğidin can verdiği yerde bir pınar fişkırmıştır. Bunun üzerine oraya (Kırkpınar) adı verilmiş ve

her yıl Hıdrellez'de burada toplanarak gürleşmek adeti yerleşmiştir. Kırkpınar'da yapılan gürleşlerin ulviliği, burada son nefeslerini verinceye kadar gürleşenlerin şehit düşerek unutulmazlar arasında yer almaları, dolayısıyla "Kırklar Pınarı" veya o yörede çok sayıda suyun akmakta olduğunu vurgulamak için aynı zamanda "Çeşme" anlamına gelen "Pınar" kelimesinin kullanılarak "Kırkpınar" olarak adlandırılmış olduğu söylenmektedir. Her ne olursa olsun, Süleyman Paşa'nın komutasında Rumeli'ye ayak basan ilk Türkler arasında yer alan yiğitlerin, hiç bir şekilde anlaşmalı gürleşe yanaşmadan, ölünceye kadar güçlerini denemeleri, birbirlerine denk bu yiğitlerin emsalsiz bir mücadeleden sonra son nefeslerini vermeleri, onları tarihe maletmiştir.

Balkan Harbi'nden sonra Kırkpınar Osmanlı İmparatorluğu hudutları dışında kalması üzerine, bu gürleşlere Edirne'nin SARAYIÇI mevkiinde devam edilmiştir.

Doksan üç Muharebesi adıyla anılan 1877 Rus harbinden sonra Ege Bölgesi'ne muhacir olarak gelen Rumeli Türkleri, yağlı gürleş Anadolu'ya getirmişlerdir.

Edirne'nin Osmanlı Türkleri tarafından 1362 yılında fethinden günümüze kadar 642 kez yapıldığı söylenen Kırkpınar Gürleşler' inde, başpehlivanlık kazananların tamamının isimleri, yapılan bütün araştırmalara rağmen tespit edilememiştir. Ancak II. Mahmut devrinden Balkan Harbine (1912) kadar isim yapan Başpehlivan olarak tesbit edilebilenler; II Mahmut devrinde Yozgatlı Kel Hasan ve Sultan Abdülaziz döneminde Kavasoglu İbrahim (ki 1867 yılında Sultan Abdülaziz'le birlikte Avrupa'ya gitmiştir). Akkoyunlu Kazıkçı Karabekir, Şamdancıbaşı Kara İbrahim (Kara İbo namı ile tanınmaktadır.) Sultan İl Abdülhamit devrinde Kel Aliço (27 sene üst üste Kırkpınar Başpehlivanı olarak kırılması güç bir rekorun sahibi olmuştur) .Kara Süleyman (Sülo), Yörük Ali, Büyük Yaşar, Makarnacı Hüseyin, Koca Yusuf (Avrupa ve Amerika'da gürleşler yapmıştır), Hergeleci İbrahim ile Adalı Halil ve Kurtdereli Mehmet pehlivanlar ki; bunlar da Avrupa'da gürleşerek milletimizi

alınlarının aklıyla temsil etmişlerdir. Kara Mehmet, Çolak Molla Mümin, Kara Murat, Koca Rüstem, Geçkinli Yusuf, Kara Mürselli Ahmet TAŞÇI Kırkpınar'da defalarca Başpehlivan olmuşlardır⁽²⁰⁾.

3.5.5. Sinsin Güreşi

Kayıtlarda pek rastlanmayan fakat Karakucak ve Aba Güreşlerinin yapıldığı bölgelerde sevilerek uygulanan bu güreşler tek hamleli olarak yapılır.Yere düşen mağlup sayılır,kalkıp tekrar çökemez.Önce meydana çıkan sahayı terk ederken fosforlu şekilde dolanıp er dileyince,taflardan biri hemen fırlar ve tutuşurlar.Sinsin güreşleri genellikle düğünlerde son günkü meydan güreşlerinden önce uygulanır⁽²⁴⁾.

3.5.6. Su Güreşi (Tumdurmaç)

Karakucak ve Aba güreşlerinin yapıldığı bölgelerde uygulanan bu güreş su içerisinde yapılır.Su güreşinde oyunlar kuşak (peştamalı uçkuru)'tan tutularak veya boyundan tutulup karın bölgesine diz dayanarak uygulanır.Ancak bu durumda suyun derinliği çene hizasını geçmemelidir⁽²⁴⁾.

Garağ ve Çangal teknikleri(Aba ve karakucak güreşlerinde olduğu gibi) bu tür güreşte de en geçerli tekniklerdir.Yani güreş hep ayakta yapılmaktadır.

Derin su güreşlerinde ise dayanıklılık önemlidir.Özellikle akarsularda rakipler birbirlerini suyun dibine doğru çekerek onlarca metre giderler ta ki biri çırpınıp pes edinceye kadar.Kenara çıkınca pes eden oturur, diğeri suda yüzmeye devam eder ve galip kendiliğinden meydana çıkar⁽²⁴⁾.

II.BÖLÜM

GELENEKSEL KARAKUCAK GÜREŞİ

1. KARAKUCAK GÜREŞİNİN TANIMI , ÖZELLİKLERİ VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Karakucak güreşi; Pırpıt adı verilen özel bir giysi ile yapılan,kökünü Orta Asya'ya kadar dayanan geleneksel,serbest biçimdeki Türk güreşidir⁽¹⁶⁾. Bu Güreşteki uygulanan oyunlar daha çok güreşçilerin üzerlerine giydikleri pırpıt adı verilen giysiden tutularak yapılır.(Şekil14)

Bu güreş türü Türklerin öz güreşidir. "Kara " sözcüğü bütün Türk lehçelerinde Kara olarak kullanılır ve siyah anlamındadır. Anlam dışı olarak yaş, acı, kötü, cahil, bozuk düzen, yalın sözcüklerini yansıtabilmek için kara baht, kara haber, kara gün, kara toprak, kara kış, kara güç gibi bileşik sözcük olarak da kullanılır⁽¹⁴⁾.

Türkiye'nin Kars ilindeki Türkmenler, bir kişinin kaldıramayacağı büyükçe bir taşı veya başka bir şeyi birkaç kişinin kucaklayıp kaldırması gerektiği zaman "Kara kucak edip şu taşı kaldıralım" derlermiş. Kucak sözcüğü de yine bütün lehçelerinde Kucak olarak söylenir. Kucak vücudun boyun kısmından göbeğe kadar olan bölümüne denir.

Koçak sözcüğü Türk lehçelerinde kahraman, yiğit anlamında kullanılır. Koç da koyunun erkeğine denilmekle beraber anlam dışı olarak yiğit, bahadır anlamında da kullanılır.

Çinlilerde güreş sözcüğünün Toslaşma işaretiyle belirtilmesi ve Osmanlı minyatürleri tarafından yapılan minyatürlerde, pehlivan güreşiyle birlikte toslaşan koçların da gösterilmiş olması nedeniyle "Kara kucak" sözcüğünün "Kara koçak" sözcüğünden geldiği söylenebilir.

Kara yiğitlerin ve kara yağız koçakların yaptığı güreş anlamına gelen "Kara koçak güreşi" bileşik sözcüğünün halk ağzında "Kara kucak güreşi" biçimine dönüştüğü kanısındayız⁽¹⁴⁾.

Tarihi güreşlerimizden olan karakucak güreşleri asırlardır hiç bir değişiklik yapılmadan özüne uygun yapıla gelmiştir.Bazı araştırmacılara göre 10 asırdır yapılmaktadır.Karakucak güreşleri Çim zeminlerde, toprak alanlarda, harman yerlerinde yapılmaktadır.PIRPIT denen bir giysi giyilerek yapılır.Ayaklar çıplaktır.Karakucak güreşi Türk'lerin öz ve milli güreşidir.Orta Asya'dan kaynaklanan bu güreşte günümüze kadar çok az küçük değişiklikler dışında aslına uygun olarak icra edilmektedir.Karakucak güreşi Yakut Türklerinden, Moğolistan'dan Azerbaycan'dan Doğu ve Batı Türkistan'dan, Kazak ve Kırım Türk'lerine varıncaya kadar bilinen bir güreştir.Oğuzlarda ve Eski Türk'lerdeki güreşin aynısı olan Karakucak güreşi günümüzde daha çok yağlı güreşin olmadığı bölgelerimizde yapılmaktadır. Düğünler, Bayramlar,Festivaller, Kültürel şenliklerin en önemli organizasyonlarından birisidir. Karakucak güreşleri Davul zurna eşliğinde yapılır.

Karakucak güreşlerinde giyilen Pırpıt ismi bazı yörelerde Kispet diye adlandırılır.Bu tamamen yöresel isimlendirmeden kaynaklanmaktadır.Pırpıt genelde Kamyon branda çadır bezi, yelken bezinden yapılır.Kasnağa kesinlikle deri dikilmez.Ayrıca hiç bir bölgeye yağ sürülmesine müsaade edilmez.Karakucak Güreşleri 1925'lerden günümüze kadar Türk Güreşine gerçek manada büyük şampiyonlar kazandırmıştır.Yapılış tarzı ile Serbest güreşe benzediği için genelde festival güreşlerinde. Türkiye Şampiyonalarında Minder kiloları üzerinden uygulanır⁽⁴⁸⁾.

Karakucak güreşi çoğunlukla çim,kum,toprak vb bir zemin üzerinde yapılmaktadır.Bununla beraber kış aylarında kar üzerinde de karakucak güreşi yapılmaktadır.(Şekil 27) Artvin'in Şavşat İlçesi'ne bağlı 1300 metre yükseklikteki

Veliköy Köyü'nde bu yıl 7'nci kez düzenlenen Kar üstü Karakucak güreşi buna en güzel örnektir.Bu yıl 7.si düzenlenen bu güreşi yaklaşık 3000 kişi izlemiştir⁽⁵²⁾.

Kara kucak güreşi en çok köy düğülerinde yapılır. Güreşsiz, çalgısız yapılan düğün, düğün sayılmazmış. Düğün sahibinin zenginliğine göre güreş büyük veya küçük olurmuş.

Büyük Güreş, verilecek ödüllerin değerli olmasından dolayı daha uzak köy ve kentlerden tanınmış güreşçilerin düğüne gelmesi demektir. Küçük Güreş ise, düğünün yapıldığı köy ile ona en yakın köylerdeki güreşçiler arasında yapılan güreş demektir. Böyle güreşlerin ödülleri de değer bakımından az olur.

Güreş, gelin babasının evinden alınıp kocasının evine getirildikten sonra yapılır. Bazı yerlerde kız babası isterse kızı evden ayrılmadan önce güreş yaptırır. Gelin genellikle öğleden önce Perşembe günü getirilir. Öğleden sonra da güreş ve diğer yarışmalar yapılır. Düğün sahibi varlıklı ise Cuma günü de güreş ve diğer eğlenceler devam eder.Güreş, çimenlik bir düzlükte yapılır, böyle bir yer bulunamıyorsa harman yerinde de yapılabilir. O köyün halkı ile yakın köylerden gelen seyirciler, kadınlar ayrı yerde, erkekler de ayrı yerde olmak üzere güreş alanına toplanırlar. Davul- Zurna güreş havası çalmaya başlar, güreşecek olan pehlivanlar gruplarına, yaşlarına göre soyunup ortaya çıkarlar.

Karakucak güreşinde yenilen hiçbir zaman aşağı görülmezdi.Güreşte yenen küçük yaşta ise,yendiği büyüğünün elimi öper,ötekide onu kucaklardı⁽¹⁷⁾.

Günümüzde serbest güreş diye bilinen minder güreşi, karakucak güreşin formüle edilmiş şeklidir. Minder güreşinde Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonlukları kazanmış millî güreşçilerimizin çoğu, karakucaktan minder güreşine geçen şampiyonlarımızdır. Örnek sporcumuz Yaşar Doğu (Şekik 28) da karakucak

güreşinden minder güreşine geçen bir şampiyonumuz olup, Ankara Güreş Kulübü'ne karakucaktan aldığı birçok pehlivanı Dünya ve Olimpiyat şampiyonu yapmıştır. Yaşar DOĞUDAN başka İsmet ATLI, Reşit KARABACAK, Şeref EROĞLU, Hazma YERLİKAYA, Harun DOĞAN (Şekil26) gibi şampiyonlarımızda karakucaktan yetişmiştir.

2. KARAKUCAK GÜREŞİNDE BOYLAR

Güreşçilerin yaşlarına, güçlerine, kuvvetlerine ve ustalıklarına göre güreştikleri bölüme BOY denir. En küçük boydan başlamak üzere isimleri şunlardır:

- 1) Ön ayak
- 2) Ayak
- 3) Orta
- 4) Baş

Güreşecek pehlivanlar çok ve evvelce almış oldukları dereceler çeşitli ise Ayak boyu iki veya üç kısma, Orta boyu büyük ve küçük orta diye iki kısma, Baş boyu da Baş altı ve Baş diye iki kısma bölünür⁽¹⁴⁾.

Günümüz Karakucak güreşlerinde Festivallerde ve Türkiye Şampiyonalarında Minder kiloları üzerinden : **48-53-57-62-68-74-82-90-100-130** olmak üzere 10 boy üzerinden yapılmaktadır. Ayrıca organizasyonlar son derece ciddi olmakta Minderdeki usuller hemen uygulanmakta Tolerans ise 1 veya 2 kg verilmek sureti ile gerekli müsabaka titizliği sergilenmektedir. Karakucak güreşlerini Türkiye Güreş Federasyonu Merkez Hakem Komitesi üyeleri uluslar arası kariyere sahip Milli ve Üst kategori hakemler tarafından yönetilmektedir.

Güreş Federasyonu tarafından karakucak güreş yönetmeliği hazırlanmış olup müsabakalar bu yönetmelik esasları dahilinde tüm Türkiye genelinde yapılmaktadır.

3. KARAKUCAK GÜREŞİNDE KATEGORİLER

Eski düğün ve şenliklerimizdeki karakucak güreşlerinde kategoriye veya yaşa pek bakılmazdı.Güreşler daha çok boy esasına göre yapılırdı. Günümüzdeki Festival Güreşleri ve Türkiye Şampiyonalarında aşağıdaki kategorilerde güreşler uygulanmaktadır.

a- büyükler

b- gençler

c- yıldızlar

4. KARAKUCAK GÜREŞİNDE YÖRESEL FARKLILIKLAR

Karakucak güreşi bazı bölgelerimizde köprülü olarak yapılmaktadır. Minder güreşinin hemen hemen aynısı olan bu güreşlere genelde Çukurova bölgesinde rastlanır.Minder güreşine çok önemli bir benzerlik arz ettiği için mutlaka yapılmasında büyük fayda vardır.

Diğer yörelerde yapılan karakucak güreşlerinde ise köprü yoktur.Köprüye gelen diğer bir ifade ile göbeği gün gören güreşçi yenilmiş sayılır.

5. KARAKUCAK GÜREŞİNİN GÜNÜMÜZDE Kİ ORGANİZASYON BİÇİMİ

Türk güreşinin temelini teşkil eden karakucak güreşinin günümüzdeki organizasyonunda, güreşi düzenleyen tüzel kişilik karakucak güreşi düzenleyeceğine dair bir dilekçeyi, güreş için bastırılan afişin bir nüshasını ve verilecek ödülün toplamının yüzde beşi tutarındaki parayı güreş federasyonunun hesabına yatırıldığını gösteren dekontu gençlik spor il müdürlüğüne verir.Gençlik spor il müdürlüğü de bu belgeleri güreş federasyonuna gönderir.Güreş federasyonu eğer uygun bulursa

güreşin düzenlenmesine izin verir ve bunu gençlik spor il müdürlüğüne tebliğ eder. İl müdürlüğü güreşin düzenleneceği bölgenin kaymakamlığını bilgilendirir ve gerekli güvenlik önlemlerini alınmasını talep eder. Bölgenin kaymakamlığı ise ilçe jandarma müdürlüğünü bilgilendirir ve gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmasını emreder. Güreşçilerin yeme, içme, konaklama ve yol masrafları ile kazananlara verilecek ödüller organizasyon komitesine aittir.

Günümüz karakucak güreşlerinin ödülleri genellikle para veya cumhuriyet altını olmaktadır. Baş güreşçinin ödülü diğer kiloların ödülleri göre daha fazladır. Güreşler genellikle bölgenin güreş federasyonuna bağlı hakemleri tarafından yönetilir. Gerek duyulursa güreş federasyonu diğer bölgelerden de hakem ataması yapar⁽⁹⁾.

6. MEYDANCI VE GÖREVLERİ

Meydancı; güreşten iyi anlayan, oyunların sonuçlarını önceden kestirebilecek kapasitede olan ve güreşçilerin özelliklerini, en çok yaptıkları oyunları ve daha evvelce almış oldukları başarıları bilen, görgülü bir kişi olması gerekir. Meydancının aynı zamanda "Dua" okumakta da becerikli olması gerekir. Meydancıya; "cazgır", "meydan şeyhi", "tellal" "salavatçı", "duacı", "okuyucu", "peşrevci" gibi adlar da verilir.

Meydancı güreşmek için soyunmuş güreşçileri sıraya dizer ve vücut yapılarına, yaşlarına ve güçlerine göre onları eşlendirir. (Şekil 22) Eşlenen güreşçiler Kibleye-güneye doğru yönelerek eşleriyle çaprazlama el ele tutuşur (Şekil 21) ve bir ayaklarını öne koyarak yere doğru hafifçe eğilirler. Güreşenler eğer ön ayak veya ayak boyunda güreşiyorlarsa meydancı ortadaki çiftin arkalarına geçerek bir elini bir güreşçinin diğer elini de öbür güreşçinin sırtına koyarak hepsinin birden duasını okur. Cazgır (Meydancı) meydana çıkan güreşçilerin ve bilhassa protokoldeki seyircilerin hemen hemen hepsini tanıması şarttır⁽²²⁾.

Eğer güreşçiler tanınmış ünlü güreşçiler ise ve Baş boyunda greşeceklerse meydancı her çiftin teker teker arkasında durarak ayrı ayrı dualarını diğer bir deyişle salavatlamarını okur.

Bir rnek verelim:

Salavatlama (anonim)

Allah, Allah İllallah

Hayırlar gele İnşallah

Pirimiz Hamza Pehlivan

Aslımız, neslimiz, pehlivan

Vur sarmayı, kndeden at

Gnder Muhammed'e salavat

Seğirttim gittim pınara

Allah ikinizin de işin onara

Tarihi Kırkpınar güreşlerinde Edirne Ayşe Kadın Camii eski imamlarından cazgır Sadık Hoca'nın okuduğu pehlivan dualarından biri şoyledir⁽⁶⁾.

Salavatlama

Allah, Allah İllallah

Erler çıktı meydana

Biri birinden merdane

Biri ak, biri kar

Mevla'm her birine kuvvet vere

Bu meydan er meydanıdır

Nice koç yiğitler

Bu meydandan geçti

Acı tatlı suyun içti, göçtü

Atlar gibi tepişin

Aslanlar gibi kapışın

Ya Muhammet, ya Ali

Pehlivanlar piri, Hz. Hamza Veli

Dellal çıksın aradan

Hepinize kuvvet versin Yaradan

Cazgır bu salavattlamadan sonra pehlivanları er meydanına salar. Cazgır bütün güreşçileri yakından tanır, pehlivanların yaptığı bütün eski güreşleri bilir, eşleştirdiği pehlivanların dualarını okurken pehlivanların kuvvetli yönlerini söyleyerek, hasmını uyarır, öğüt verir. Cazgır, pehlivanları beden gücünden çok akıl gücüne güvenmeğe çağırır. Cazgır, pehlivanları motive eder; pirlere onurlandırdığı, Allah ve mitsel atalar tarafından değer ve normların dile getirilerek bir anlam kazandırıldığı sözler pehlivanları motive eder. Toplumsal miras olan güreş geleneğini yaşatan, koruyan güreşçiler kültür taşıyıcılarıdır⁽⁶⁾.

Cazgırlar genellikle eski ünlü pehlivanlardandır. Güreş başlamadan önce vakur bir şekilde ağır ağır yürüyerek meydanın tam ortasına gelir. Eşleştirdiği pehlivanları yanına çağırır, yönlerini kibleye çevirir. Elini her ikisinin sırtlarına vurarak rukua varır gibi eğilip ellerini diz kapaklarına koymalarını söyler, iki pehlivanın arkalarında durur, sağ elini sağdakinin sırtına, sol elini soldakinin sırtına vurur. Cazgır salavattlamalar okuduktan sonra pehlivanları er meydanına salar. Pehlivanlar davul zurnalar eşliğinde önce peşrev yapıp güreş başlarlar.

Osmanlı döneminde cazgırlara “Güreş Dellalı”, “Güreş Duahani”, “Güreş Salavatçısı” adı da verilirdi. Günümüzde cazgırlar arasında yetenekli olanlar vardır. Bu gün ülkemizde üç yüze yakın cazgır vardır. On cazgır dışında kalan cazgırlar öteden beri söylenilmekte olan pehlivan dualarını okumakta, karadüzen konuşmaktadırlar. Kırkpınar güreşleri ve diğer yağlı güreşlerin en önde gelen baş cazgırları Şükrü Kayabaşı, Mustafa Bursalı ve Koca Osman’dır. Âşık İmami Türk Güreş Federasyonunun baş cazgırlarından olup Türkiye’nin her yerindeki yağlı ve karakucak güreşlerine davet edilmektedir⁽⁶⁾.

6.1. Çukurova’da Salavatçılık Geleneği

Güreşin çeşitli dalları vardır. Bunlardan bazıları Kırkpınar’da ve Türkiye’nin çeşitli yerlerinde yapılan yağlı güreşler; Çukurova, Mersin yaylaları, Toros Dağları’nın eteklerinde, Kahramanmaraş vb. yerlerde yapılan karakucak(çimen) güreşleridir. Aba ve aşırıtmalı aba güreşleri Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa yörelerinde yapılmaktadır. Kısa şalvar güreşleri ise Kahramanmaraş’ın ve Ahır Dağları’nın eteklerinin bir bölümünde yapılmaktadır⁽⁶⁾.

Yöresel güreşler arasında karakucak güreşleri köklü bir geleneğe sahip, kendine özgü güreşme biçimleri ve kuralları olan; düğünlerde, harman yerlerinde, şenliklerde, özel günlerde yapılan bir spor dalıdır. Karakucak güreşleri, en çok düğünlerde yapılır, eskiden güreşsiz, çalgısız düğün, düğün sayılmazdı.

Güreş, gelinin babasının evinden alınıp, damadın evine getirildikten sonra başlar, düğün yapan ev zenginse perşembe günü başlayan düğün ve güreş cuma günü de devam ederdi. Düğünlerin dışında ”cuma güreşleri” adı altında mahallelerde karakucak güreşleri yapılırdı. Bu güreşler “meydancı” gözetiminde yapılırdı. Ayaklarına “pırpıt” denen kıldan dokunmuş kispet giyen güreşçilerden galip gelenlerine deve, koç vb. canlı hayvan, kumaş, çeyizlik havlu vb. hediyeleşme eşya

verilirdi. Kumaş, giysi gibi hediyeler, "askı" adı verilen sırığa asılır, sırtık herkesin göreceği yere dikilir veya gezdirilirdi. Çukurova'da Karakucak güreşlerini İsmet Atlı şöyle anlatıyor:

"Karakucak güreşleri günümüzde unutulmak üzeredir. Kırk elli yıl önce Çukurova'da çok yaygındı. Tanınmış pehlivanların keçi kılından örme kispetleri vardı. Bunlar yağlı güreş güreşçilerinin kullandığı tosun derisinden imal edilen kispetlerden daha sağlam ve savunmaya elverişliydi. Daha sonra bu donların yerini çadır bezinden dikilenler aldı. Bizim güreş tuttuğumuz yıllarda salavatçılık görevini siyahi Cazgır Şaban yapardı. Yakın zamana kadar da Yüreğir'in köylerinden Yörük asıllı Koca Ekrem cazgırlık yapmaktaydı. Cazgır Koca Ekrem "Orta Asya'dan kopup gelen aslına" diye başlar, ordumuza, devletimize övgülerle salavat lamalar söylerdi.

Geleneksel güreşler duayla başlar. Bu duaları, Kırkpınar'da ve yağlı güreşlerde cazgır adı verilen görevliler, Çukurova ve Anadolu karakucak güreşlerinde salavatçılar yaparlar. Biz güreşçiler, güreş meydanlarında peşrevden önce üç İhlas, bir Fatıha okuduktan sonra güreşe başlardık. Şampiyonlukta sonra da şükür namazı kılardık. Kozan yöresi karakucak güreşlerinde eşraftan İsmail Küçük, Pehlivan Ali Atlı, Patlağın oğlu Celal Dişi çürük, Kemal Kara, Emişin oğlu Mehmet Danacı, Ali Pehlivan gibi merhumlar, Yüreğir Ovası çiftçilerinden pehlivan arkadaşımız Koca Ekrem ücret almadan salavatçılık yapmaktaydılar. Bizim karakucak meydanlarına da soyunduğumuz yıllarda ise siyahi Arap Hamit, Çolak Kemzi, Say geçiti Pehlivan Topal Mehmet vardı. Günümüzde ise Türkiye'nin en yetenekli cazgırlarından Âşık İmami Türkiye'nin her yerinde hem yağlıda, hem de karakucakta başarıyla cazgırlık yapmaktadır. Pehlivan dualarının çeşitleri vardır ama hepsinde de "Allah Allah İllallah, Peygamberimize salavat, iki yiğit çıkmış meydana biri birinden merdane" diyerek başlanır". Bir salavatıma örneği vereyim.

Saiavatiama*İki yigit çıkmış meydana**Biri birinden merdane**Kuçüğüm diye yerinme**Bıyüğüm diye kuruıma**Ana çeker zahmeti**Baba bümez kıymeti**Enguru de er yatır**Elinde kanı satır**Kaptırma bacak**Kaparsan bacak**Vur yarım sarma**Kaldırma yerden Saiavatçı Ali Atlı Pehlivan*

İsmet Atlı konuyla ilgili şu bilgileri de eklemektedir:

“Çukurova saiavatiamaaları diğer bölgelere göre başkılık arz eder. Davul zurnalar güreş boyunca “Sivaslı Sicimoğlu, Koroğlu, hareketli Göksun Bey ve Kozanoğlu” havaları çalar. Eski karakucakçıların bir kısmı şimdi aşıklık yapmaktadır. İlk akla gelenler Buruklu Âşık Kul Mustafa, Âşık İmami, Kadirli Âşık Adil Özkale'dir Ayrıca aşıklar pehlivanlar hakkında güzel salavatiamlar ve yigitlemeler yazmışlardır. Çocukluğumuzda Sivaslı Sicimoğlu Halil Pehlivan, Adanalı Zanaçalı Hani, Kanlımanmaraşlı Haydar Bey adındaki pehlivanlar için yakılan ağrıları dinlerdik”

Çukurova salavatlama geleneği araştırmasında bilgisine baş vurduğumuz Âşık İmami geleneği şöyle anlatıyor: “Cazgır kelime anlamıyla güreş meydanında güreşlerin töreye, kurallara uygun yapılmasını sağlayan kişidir. Türk güreş tarihinde Orta Asya’dan günümüze kadar yapıla gelen aba, aba aşırtrmalı, kısa şalvar, çengel karakucak ve yağlı güreşlerde cazgır vardır. Geleneksel atlı ciritte, düğün, bayram günlerinde, geceleri oynanan sinsinlerde ve diğer oyunlarda olduğu gibi her tür güreşte müzik, şiir, destan vardır. Osmanlı döneminde askerimiz mehteran bölüğüyle marşlarla davul ve kös sesleriyle bir şenliğe gider gibi giderdi⁽⁶⁾.”

Geleneksel güreşlerin hepsinde davul zurnalar kahramanlık havaları çalarlar, salavatçılar milli kıyafetleriyle dini, milli hamasi destanlar okurlar, atasözlerini sıralarlar. Geleneksel güreşlerde salavatçıların önemli bir yeri vardır. Salavatçı karakucak ve yağlı güreşlerde pehlivanları önüne alarak dualar ve coşturucu sözlerle onları seyircilere tanıtır, durmadan konuşur, güreş başlamadan önce vakur bir tavırla ağır ağır yürüyerek meydanın ortasına gelir. Salavatçılığı güreş yapmayanlar da yapabilir. Salavatçılar Çukurova ve havalisinde yapılan karakucak ve aba güreşlerinde “salavatçı”, “duacı”, “okuyucu”, “meydancı”, “peşrevci” olarak da adlandırılır”.

Âşık İmami geleneği anlatmayı sürdürüyor: “Salavatçının meydana çıkan güreşçilerin güç ve kuvvet durumunu iyi bilmesi ve güreşleri izleyen önde gelen kişileri tanıması şarttır. Salavatçı, pehlivanların ünlü oyunlarını sıralar, önde gelen izleyicileri seyircilere tanıtarak güreşlere ilgi çeker. Salavatçılar gür ve davudi sese sahip olmalı, heceli, vezinli ve serbest vezinli olmak üzere aşık diliyle birbirine bağlayarak belli bir ahenk içinde konuşmalıdır. Çukurova’da salavatçılar, genellikle kendi tekerlemelerinden çok atasözleri, aşıkların usta malı şiirlerinden örnekleri veya bölümleri okuyarak pehlivanları salavatlarlar”.

Salavatçıların başpehlivanlık güreşlerinin ilk başlama turunda ve final güreşlerinde onlarla birlikte peşrev çekmesi adettendir. Pehlivanların peşrevi ısınma hareketleridir. Pehlivanlar toplu peşrev yapınca, kibleye doğru dönerek temennada bulunurlar. Bu temenna Allah'a duadır. Pehlivanların diz çöküp yerden çimen alıp yüzüne sürmesi Allah'tan başarı dilemektir. Kol bağlayıp kol sallamak rakip pehlivanın gücünü ölçmektir. Davul ve zurnacılar cenk ve pehlivan havalarıyla pehlivanları ve seyircileri coşturur. Pehlivanlardan biri yenici oyun yaptığı zaman davul zurna hızlanır.

Salavatçı Âşık İmami geleneği anlatmasını sürdürerek: "Salavatçılar, güreşlerde yapılacak belli başlı güreş oyunlarının adlarını çok iyi bilmek zorundadır. Pehlivan salavatlamlarında güreşçilerin ünlü oyunları da sıralanır. Güreş oyunlarından birkaç örnek verelim. "tek dalma, çift dalma, tek kol, Maraş çangalı (çengel), sarma, kirpit, yanbaş, kile, kemane(yağlı güreş), ters sarma (yağlı güreş), paça kasnak(yağlı güreş), dombalak, göğüs çaprazı, künde, bel kündesi, kaz kanadı, domuz boyunduruğu, dana bağı, elense, kafa kol, bağda atma, yan bağda, çırpma, supleks vs"

Salavatçı, giysi olarak yerel kıyafetler giymelidir, başında egale, bacağında cepken şalvarı, yeleği ve beline doladığı poşusu, yöresel dokunmuş çorapları, yerel ayakkabıları olmalıdır. Eski deyimleri, salavatçılık dualarını bildiği gibi doğmaca tekerlemeler, maniler, dörtlükler söyleyebilmelidir.

Cazgırlar pehlivanları dualadıktan sonra şu seslenişle pehlivanları er meydanına salarlar. "Allah, Allah İllallah, Muhammed'ün Resulullah, bu baş pehlivanlara hep beraber alkışlarla diyelim Maşallah. Vur davulcu Köroğlu'nu".

Salavatlama (anonim)

Pehlivan, pehlivan

Gökten iner kartal

Pehlivan öyle olmalı ki

*Kaldırınca Mehmet Ağa'nın
Tarlasındaki pamuk haralını tartar*

*Bir para, iki para
Biri ak, biri kara
Sağındaki pehlivan
Hasmın çengeli takınca
Kendine yatacak yer ara*

*Çiçeği burnunda gelinler
Dokusun kispetinizi
Kızlar silsin ipek mendille
Terinizi, yüzünüzü
Alta düştüm diye yerinme
Üste çıktım diye sevinme*

*Üste çıkarsan apış
Alta düşersen yapış
Hz. Hamza'dır piriniz
Yıkılıp yıkmaktır arınız
Elbet yıkacaktır, birinizi biriniz*

*Allah, Allah İllallah
Muhammed'in Resulallah
Bu yiğitlere alkışlarla
Diyelim Maşallah*

Vur davulcu Koroğlu'nu

Adı unutilan çok eski bir salavatçının salavatlaması da şöyledir:

Salavatlama (anonim)

Pehlivan Pehlivan

Bu sene ağamızın parası yoktur

Amma sizlere vereceği şeyler çoktur

Ağamızın dört bir yanı bahçedir, bardır

Bahçesinde türlü türlü meyvesi vardır

Orta pehlivana bir harar havut

Başaltı pehlivanına bir heybe armut

Baş pehlivana bir çuval harnup

Allah Allah İllallah

Muhammed'in Resûlullah

Salavatlama (anonim)

Pehlivan, pehlivan

Aşkın pehlivan , neslin pehlivan

Hazreti Hamza'dır piriniz

Yıkılıp yıkmaktır arımız

Bir gün sen de yıkılırsın

Bir gün sen de yıcarsın

Elbet yıkacaktır birinizi biriniz

Gökten iner kartal

Kanatları yeri göğü yırtar

Alta düştüm diye yerinme

Üste çıktım diye sevinme

Üste çıkarsan apış

Alta düşersen yapış

At kündeyi vur sarmayı

Allah, Allah İllallah

Muhammedin Resulullah

Bu yiğitlere alkışlarla

Hep beraber diyelim Maşallâh

Salavatlama (anonim)

Allah Allah İllallah

Diyelim Maşallah

İki yiğit çıktı meydana

Birbirinden merdane

Dinleyin ağalar sözümü

Pehlivanlar yer batmanla üzümü

El paçada, diz yerde

Güreşelim düz yerde

Elini tersten takar

Evini başına yıkar

Hasmın karıncaysa hor bakma

Yığıtsen meydandan çıkma

Karşıdan gelir kır at

Kanatları kat kat

Verelim Peygambere salavat

Sallallahu ala Muhammet

Salavatlama (anonim)

Allah, Allah, İllallah

Sekiz Türk aslanı çıktı meydana

Birbirinden merdane

Alta düştüm diye yerinme

Üste çıktım diye sevinme

Çapraz gireyim deme yan baş atar,

Pehlivan , düşünme güven Allah'ına

Daima dua et milletine, üstadına

Dünyaya geldik ayrı ayrı anadan

Kimimiz Rumeli'den

*Kimimiz Anadolu'dan
Dünyaya geldik ayrı ayrı*

*Anadan her birimiz
Pehlivanlar, biliniz
Hazret-i Hamza'dır
Üstadımız, pirimiz*

*Pehlivan, pehlivan
Allah'ına güvenerek gir meydana*

*Çetin ol, metin ol, güreş merdane,
Kırım'dan gelir Tatar*

*Tozu dumana katar
Hasmın kaparsa kündeyi*

*Manda olsa atar
Söğüt dalından odun olmaz*

*Her yiğitten pehlivan olmaz
Karşı ki dağdan aldım rengini,
Araya araya buldum
Hepinizin dengini*

At gibi yarışın

Koç gibi tokuşun,

Koyun gibi meleşin

Kardeş gibi güreşin

Biri ak biri kara

Hazret-i Hamza çıktı nura

Ben çıkıyorum aradan

Allah sizleri kayıra

6.2. Çukurova'nın Eski Ünlü Salavatçıları

Yazılı kaynaklarda bulunmayan Çukurova'nın eski salavatçılarını İsmet Atlı şöyle anlatıyor⁽⁶⁾.

6.2.1. Arap Hamit

Zenci bir salavatçıydı, tiz bir sesi vardı. Bütün pehlivanların adlarını, güçlerini, oyunlarını, hatta soyunu bilir ve ilan ederdi. Genellikle “Oğlan dayıya, kız halaya çeker” diye başlardı. Kendini yabancı bir memlekette yabancı hissetmemiş, Türk geleneklerine seve seve hizmet etmiş, çevresinden de saygı görmüştür. Garip, yiğit bir adam olan Arap Hamit geçimini cazgırlıktan sağlamıştır. Ondan bir salavatlama örneği verelim:

Salavatlama

Pehlivan pehlivan

Bir para iki para

Yıkılacağını aklın keserse

Yatacağın yerin ara

Gökten iner kartal

Kanatları yeri göğü tartar

Buna Celal İnceler Pehlivan derler

Alırsa kündeğe hasmı manda olsa atar Adanalı Salavatçı Arap Hamit

6.2.2. Salavatçı Feriziyeli Koca Ekrem

Boyu posu yerinde dev gibi bir adamdır. Çiftçilikle uğraşmaktadır. Zamanında güreşmiştir⁽⁶⁾.Salavatçılığı da zevk için yapmaktadır. Güreşçileri salavatlarken kasketini eline alarak bir flama gibi sallaması onun en önemli özelliğidir. Yörük olan koca Ekrem salavatlarına Orta Asya'dan başlar, Dede Korkut'la sürdürür, hamasi destanlar okur.

6.2.3.Salavatçı Çolak Remzi

1950-1970 yılları arasında düzenlenen güreşlere davet edilirdi. Kaza sonucu bir kolunu kaybetmiş bu yüzden bu lakabı almıştır. Tiz bir sesi vardı ve çoğu zaman yeneni, yenileni hakemden önce ilan ederdi. Baş pehlivanlar kadar sevilirdi. Bir salavatlamasını verelim:

Salavatlama

Pehlivan, pehlivan

Yiğitte deliye pehlivan derler

Atın delisine rahvan derler

Pehlivan, pehlivan

Eğer gürüşmeğe yüreğin varsa

İşte bu meydana

Er meydana derler

Sağdaki pehlivan

Kuvveti acı mı acı

Azrail'den alır baçı

Aslım sorarsan Yörük

Soysalılı Buhur Hacı

Soldaki pehlivan

Bunun aslı Gerdan köylü

Halis Türkmen asil soylu

Buna Dişçürük derler

Bakin ulu çınar boylu Salavatçı Çolak Remzi

6.2.4. Salavatçı Mulla Ahmet Kütük

Eşraftan bir kişi olan Mulla Ahmet, geniş bir aileye sahiptir ve hali vakti yerinde bir kişidir. Kendisi uzun boylu, iri yarı zamanında güreşle uğraşmış biridir. Kozan ve Kadirli'nin köylerinde, düğünlerinde, bayramlarında düzenlenen güreşlerde salavatçılık yapmıştır ⁽⁶⁾. Bir salavatlamasını verelim:

Salavatlama*Pehlivan, pehlivan yiğit pehlivan**Bir ala, bir kara**Pehlivanlar sıra sıra**Topuz Pehlivan, Topuz Pehlivan**Rakibine verme aman**Rakibin Nimet Sakallı**Güçlüdür, gayet yaman**Takarsa sana çengeli**Meydan olur toz duman**Allah Allah İllallah**Muhammed'in Resulullah Salavatçı Mulla Ahmet*

Toplumumuzda pehlivanlık; yiğitlik, güreşlerin yapıldığı yer ise er meydanı olarak nitelendirilir. Pehlivanlık yüceltilmiş, kutsallaştırılmıştır. İlk önceleri mitolojik kimlikle başlayan kutsallaştırma daha sonra dini ve milli kimliğe bürünmüştür. Salavat lamalarında destan söyleme geleneğinin izleri vardır. Kültürümüzde delilik, velilik, delikanlılık, pehlivanlık hep yiğitlik ifadesidir. Destan döneminde ozanlar bildiği, duyduğu kahramanlık olaylarını, zaferleri, yiğitlikleri kopuz eşliğinde söylüyordu. Atlı-göçebe kültürün temel teması olan kahramanlık kuşaktan kuşağa aktarılarak destan söyleme geleneği oluşmuştur. Efsaneyle destanın kaynaştığı destan söyleme kültürü sözlü gelenekte oluşmuş ozanlarca Anadolu'ya taşınmıştır. Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra edebi şekiller yeni özle İslami renge bürünerek varlıklarını sürdürmüşlerdir ⁽⁶⁾.

Destan söyleme geleneği Anadolu'da Osmanlı ve İslamiyet kültür potasında yeni bir hayat anlayışına ve beğenisine cevap verecek bir biçime dönüşmüş, aşıklar lirik bir söyleyiş geliştirmiştir. Konar göçer ve köy kökenli aşıklarda yiğitlik, kahramanlık temaları çok işlenir. Salavat lamalarda pehlivanları övme ve cesaret verme esastır. Er meydanını , geleneksel güreşleri ve pehlivanları övmek, yüceltmek ve kutsamak destan söyleme geleneğinden gelmiştir.

Hz. Hamza'nın pehlivanların piri olarak kabul edilmesi, mitsel ataların yerini yeni kültürde İslami kültüre bağlı öğelerin aldığını göstermektedir. Pehlivanlar kutsallaştırılarak "erenlerin eşi" , pehlivanların naraları da "Muhammet Nebi nidası" olarak kabul edilir. Pehlivanların salavatçılar tarafından eşleştirildikten sonra yönlerini kibleye çevirmeleri, ellerini dizlerine koymaları, güreş öncesi dua etmeleri, galibiyet sonrası şükür namazı kılmaları İslami öğelerdir. Pehlivanların güreş öncesi yaptıkları peşrev , toprağa eğilip yüze çimen sürmeleri bizi ritüel kökenli törenlere kadar götürmektedir.

Çukurova aşıklık geleneğinde salavat lama geleneği canlı bir şekilde yaşamaktadır. Destani öğeler salavat lamalarda, yiğitle melerde yaşar, bunların ortak özelliği destansı bir anlatım, yiğitçe bir edadır. Salavatçılar, salavat lamaları özel bir ezgiyle, karakucak güreşlerinde ise davul zurnanın çaldığı savaş ve pehlivan havaları eşliğinde okurlar.

Çukurovalı aşıklar salavatlamlarında, pehlivanlıkla yiğitliği eşdeğer tutarak, pehlivanlara güreşlerin kurallarını sıralar ve mertçe, töreye uygun güreş tutulması gerektiğini hatırlatırlar.

Çukurova salavatlamlarını farklı kılan aşıkların salavatçılık yapması ve aşık olmayan salavatçıların aşıkların yazdıkları salavatlamlarla pehlivanları dua lamalarıdır. Cazgırların bilinen kara düzen salavatlamlarının dışında aşık edebiyatında aşık salavatçıların koşma nazım şekliyle "salavatlama, cazgırlama" adı

verilen pehlivanları ve güreş geleneğini yaşatanları öven, onları dualayan bir koşma türü ortaya çıkmıştır. Çukurova aşıklık geleneğinde bu koşmalara verilen ortak ad “salavatlama”dır.

Aşıklar bu koşmalarında halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirerek Türk kültürünün korunmasında , yaşatılmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yaparlar. Aşıklar salavatlamalarında yüksek ahlaki değerleri telkin ederler. Bu şiirlerde geleneksel güreşleri ve pehlivanları konu almaları yönüyle kültür tarihine kaynaklık ederler⁽⁶⁾.

6.3. Çukurovalı Aşıkların Salavatlamlarından Örnekler

Salavatlama

Başta Zanapalı, Mersinli Ahmet

İşte bunlar bizim Çukurovalı

Bekir Taş, Kürkçülü Şaş Hacı Ahmet

İşte bunlar bizim Çukurovalı

Mersinli, meydana hızlı çıkardı

Kürkçülü, hasmına şaşı bakardı

Zanapalı, tuttuğunu yıkardı

İşte bunlar bizim Çukurovalı

Hamza pehlivan, Hüseyin Atlı

Paşa Atlı'nınsa güreşi tatlı

Pehlivan Ali'den bunlar sanatlı

İşte bunlar bizim Çukurovalı

*Üç Atlı kardeşe, Kozanlı dendi
İsmet'in güreşini dünya beğendi
İran Sarayında, Tahti'yi yendi
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Yüreğir ovası bin bir bereket
Ünlü baş pehlivan Danacı Mehmet
Oğlu Ali okuttu ceddine rahmet
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Kör Usta'nın oğlu İbrahim var ya
Şu patlağın oğlu Hacı Ali Kaya*

*Kurt Mustafa dehşet saldı dünyaya
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Abdullah Akar'la edilmez baş
Cevdet Seçer'in güreşi savaş
Aktuğ Aslan ile Mustafa Erbaş
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Çelebi hasmını mutlak enseler
Dayısına çekmiş Celal İnceler
Analar doğurmuş bak neler neler
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Gedik Ali avcı gibi sinerdi
Şahin gibi av üstüne inerdi
Taş Ahmet'im kaptığını yenerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Nice pehlivanlar yel gibi eski
İplikçi'ye düşen şansına küstü
İbici Durdu'ysa tuttuğun bastı
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Mehmet Kartal, peşrev çeker dönerdi
Saniyede rakibini yenerdi
Buhur Hacı kaplan gibi sinerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Kadıköylü Remzi ve Remzi Sarı
Misisli Ali'nin yüksekti yeri*

*Uzun Niyazi'nin Kozan diyarı
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Kemal'le Süleyman yiter sürükler
Mehmet'le üç idi dişi çürükler*

*Bunların gururun duysun yörükler
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Ali Demir, kazık çekerdi hey hey
Hacı Burcu ile Abdurrahman Çay
Topal'ın çangalı sökölmez kolay
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Kırkpınar'da yağlı, Antep'de aba
Maraş'ın çengeli gelmez hesaba
Kle Molla Aladöş, Âşık Mustafa
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Âşık Kul Mustafa, hasım isterdi
Kürkçülü Hacı Ahmet, üstadım derdi*

*Hem güreşir, hem de türkü söylerdi
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Güreş cambazıydı Terkeşli Mehmet
Hasmını tuşlarken çekmezdi zahmet
Meydana kükrerdi Kargılı Ahmet
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Yüksek Örenli 'ydi Nimet Sakallı
Emin Eroğlu, apraz angallı
Yahya Göbelekle ya Halil Halli
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Aslan yürekliydi Ebuzer Davran
Musa güreşirken etmeli seyran
Bunlar seyirciyi bıraktı hayran
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Galip ile Cahit uçmak kardeşler
Zaloğlu bunları ağırda eşler
Ali Şen güreşe tersinden başlar
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

*Ey Feymani 'm bunlar yurdumun sesi
Belki eksik pehlivanlar listesi
Hemen hepsi karakucak ustası
İşte bunlar bizim Çukurovalı*

İşte Aşık Feyemani Çukurovalı pehlivanlara Böyle seslenmiştir.

Salavatlama

*Pehlivan, pehlivan, ey pehlivan oğlu pehlivan
Talihin yar değilse, eşin düz taban çıkar
Ceylan bakışlım dersin, gözünde çıban çıkar
Yolda tanımayanlar var da akraban çıkar*

Anam ağlatanın başında baban çıkar

Vasfi 'ye ağam deme belki de çoban çıkar

Velakin bu meydandan yiğit pehlivan çıkar (Âşık İmami)

Âşık İmami 1996 yılında Kırkpınar güreşlerine cazgır olarak davet edildiğinde baş altı pehlivanlarını salavatlarken şeref tribününde bulunan üç kez üst üste güreş ağalığını alan ünlü ağa Hüseyin ŞAHİN'E ağalık methiyesi okuyarak baş pehlivanları er meydanına salmıştır. Bu methiye salavatlama olarak diğer cazgırlar tarafından da okunmaktadır.

Kırkpınar Güreş Ağasına

Tarihi Kırkpınar güreş ağası

Hüseyin Şahin Bey Şahan'a benzer

Aslım sorarsan Tokat İlinden

Türkmen aşireti hakana benzer

Tesbihi akiktir, yakuttur taşı

Sofrasında boldur ekmeği aşu

Etrafında yirmi iki kardaşı

Söylediği her söz fermana benzer

Destur almış şehzadeden, melikten

Cepkenleri ibrişimli ilikten

Kirmanî kaması zalı çelikten

Belinde bergüzar aslana benzer

Dağlardan duyulur toprakların sesi

Tatbikat var ise hudut ötesi

Hüseyin Şahin'in güreş hevesi

Müminin kalbinde imana benzer

Dağlar var deniz var demez arada

Bazen gökte gider bazen karada

Nerede güreş varsa mutlak orada

Ağa yahşi yiğit, yamana benze

Bu gözler çok gördü nice bey, paşa

Güreş hizmetinde yaşa çok yaşa

Sözü mızrak gibi geçirir taşa

İlgara at süren kağana benzer

Söz verip sözünde duran er kişi

Bundan örnek almalıdır her kişi

Ata sporuna destek bir kişi

Yaptığı her yardım dermana benzer

Kırkpınar ağama selam, bin selam

Ellerinden öpüp alkışın alam

Aşık İmami der hasılı kelam

Eşi bulunmayan insana benzer Aşık İmami

Âşık İmami bu salavatlmasını Amasya- Taşova yağlı güreşlerinde baş

pehlivanların ikinci tur gürleşlerinde gürleşçileri salavatlarken , Kırkpınar baş gürleşçilerinden Ahmet Taşçı ve Cengiz Elbeye gürleşe ara verip, yerden ayağa kalkarak salavatlarmayı ağalarına dönerek dinlediler ve alkışladılar.

Ünlü şairlerden rahmetli Tanırlı Hayati Vasfi Taş yürek uzun zaman karakucak ve yağlı gürleşlerinde cazgırlık yapmıştır. Hemen hemen bütün cazgırlar tarafından şu salavatlarması okunmaktadır.

Yeni Şampiyonlar Neredesiniz ?

Türk gürleşi gitti, gelmez deniyor,

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Bizden öğrenenler bizi yeniyor

Yeni Şampiyonlar neredesiniz ?

Başlarımız önde, gönlümüz yaşlı

Gelmeli sporun iftihar faslı

Kesildi mi Yaşar Doğu'nun nesli?

Yeni şampiyonlar neredesiniz?

Nerede Koca Yusuf, hani Adalı

Yok mu Gazanfer'in meyveli dalı

Hamit'lerin vardı kaplan edalı

Yeni şampiyonlar neredesiniz?

Neden yetişmiyor bir Ahmet Ayık

Evlad olmalıdır ceddine layık

Doğmadın ise doğ, saklı isen çık

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Zafer olmalıdır fikrin ameli

Dünyayı yenmektir, milli emelin

Bitti mi kündesi, Hasan Temel'in

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Türk'sün, Türk gücü göster cihana

Geçerli olmaz hiçbir bahane

Kısır mı sizleri doğuran ana

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Beyaz altın yurdu şirin Adana

İsmet Atlı'ları çok görme bana

Taze Tevfik Kış'lar çıksın meydana

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Geçmem başkenti örnek vermeden

Yetişin Vasfi'ye zeval gelmeden

Yanarım ölürsem sizi görmeden

Yeni şampiyonlar neredesiniz ?

Kahraman Maraşlı Hayati Vasfi TAŞYÜREK' te pehlivanlara böyle seslenmiştir⁽²⁹⁾.

Kahramanmaraş Karakucak Türkiye baş pehlivanlığı güreşlerinde tesadüf eseri Şahin Hapur ve Zekeriya Hapur kardeşler biri birleriyle eşlendirilmişti. Âşık İmami İki kardeşe doğaçlama şu salavat lamayı okur.

Salavatlama

*Öz İki Kardaşı Gördüm
Mertçe güreşiyorlardı
Bütün sporlar içinde
En ala güreşi gördüm*

*Karakucak, minder, yağlı
Eski çağlı yeni çağlı
Boy boy birbirine bağlı
Ayak, orta, başı gördüm*

*Yavrusuna nen çağıran
Kirmende kispet eğiren
Pehlivanları doğuran
Anaları dişi gördüm*

*Selimiye nurlarını
Hakka malum sırlarını
Kırkpınar'ın erlerini
Erenlerin eşi gördüm*

*Güreş peygamber vasfını
Ünü tutmuş kaftan kafi
Kim bilmez Koca Yusuf'u
Onu köşe taşı gördüm*

Çöp Hasan, Hamit Kaplan'ı

Bilge, Kurtdereli hani

Kürsüde Türk'ün nişanı

Ay yıldızlı düşü gördüm

Ahmet Ayık'ın canında

Merdanelik var hanında

Pehlivanlar meydanında

Bir dostluk savaşı gördüm

Hanemize gelmişlerdi

Kadir kaymet bilmişlerdi

Mihmanımız olmuşlardı

Bizde Tevfik Kış'ı gördüm

Hilaf bulunmaz sözünde

Alp erenlik var özünde

İsmet Atlı'nın yüzünde

Huzur ile huşu gördüm

7. KARAKUCAK GÜREŞİNDE PERDAH (ÇIRPINMA-PEŞREV)

Çırpınma-Perdaht-Peşrev, duadan sonra alana çıkan güreşçilerin davul-zurnanın sesine uyarak ritmik hareketler yapmasıdır. (Şekil 9) Osmanlıdan günümüze kadar geleneksel güreşlerimizde uygulanan perdaht hareketleri güreşçilerin güreşe ısınmalarını ve konsantre olmalarını sağlamakta aynı zamanda seyirciye de estetik bir zevk sunmaktadır⁽⁷⁾.

Güreşçiler duadan sonra ikisi yan yana oldukları halde ellerini uyluklarına, sırtlarına ve birbirine vuracak biraz hızlıca 15-20 adım kadar gittikten sonra yüz yüze dönerek yukarıya kaldırdıkları ellerinin iç kısımlarına birbirinin eline vururlar. Buradan geriye dönüp yine aynı çarpınma hareketlerini yaparak ters yönde olmak üzere giderler. Tekrar yüz yüze dönerek yukarıya kaldırdıkları ellerini birbirinin eline vururlar. Yine kibleye-güneye doğru aynı hareketleri yaparak gider ve üçüncü defa olmak üzere ellerini birbirinin eline vurduktan sonra meydanda dolanmaya başlarlar. Güreşçiler alanda bir süre çaprazlama döndükten sonra seke seke birbirlerine doğru yaklaşır tam karşılaştıkları zaman sağ dizlerini yere koyarak kucaklaşıp helalleşirler, ardından da güreşe başlamak için paça bağlarını bağlarlar.

8. KARAKUCAK GÜREŞİNDE GÜREŞE BAŞLAMA

Karakucakta çarpınma bittikten sonra hemen güreşe başlanmaz. Hiçbir güreşçi yukarıda tanımlanan hareketleri yapmadan güreşe başlayamaz. Güreşe başlarsa çok büyük ayıp yapmış ve rakibini aldatmış sayılır, yense bile galibiyet sayılmaz.

Meydanda dolaşan güreşçilerden birisi güreşe başlamak isteyince, sağ elini dizinin iç tarafına vurarak güreşe girmek istediğini bildirir. Bu işareti alan diğer güreşçi de rakibine doğru yönelerek "Haydaaa pehlivan, hayda koçum..." gibi rakibini övücü ve yüceltici naralar atarak birbirlerine yaklaşırlar ve güreşe başlarlar⁽¹⁴⁾.

9. KARAKUCAK GÜREŞİNDE UYGULANAN OYUNLAR

Karakucağın kendine has oyunları ve isimleri vardır. Bu oyunlardan bazıları şunlardır:

- Askıya Alma (Şekil 7)
- Budama
- Topuktan Budama
- Dizden Budama
- Boyunduruk/Kara Zelve
- Bohçalama
- Ters Bohçalama
- İç Çangal (Şekil 3)
- Dış Çangal
- Çapraz
- Tek Çapraz
- Çift Çapraz
- Arkadan Çapraz

- Çelme
- Çırpma
- Çivi Yukarı
- Dalma
- Tek Dalma (Şekil 5)
- Çift Dalma (Şekil 6)
- Dana Bağı
- Deve Yuları
- Gıcırı Bükme
- Göğüs Çaprazı
- Kapma
- Tekten Kapma
- Paça Kapma
- Kapan (Kle)
- Tek Kapan (Tek kle)
- Çift Kapan (Çift kle)

- **Katır Yuları**
- **Kavak Dikmek**
- **Kazık**
- **İç Kazık**
- **Dış Kazık**
- **Kaz Kanadı**
- **Yerde Kazkanadı**
- **Kelepçe**
- **Kemane/Yaya alma**
- **Kepçe**
- **Ters Kepçe**
- **Kılçık**
- **Yan Kılçık**
- **Kol Kapma**
- **Omuzdan Kol Kapma**
- **Köpek Kuyruğu**

- **Köstek**
- **Çoban Kösteği**
- **Kurt Kapanı**
- **Künde**
- **Ayak Kündesi**
- **Bel Kündesi**
- **Ayakta Künde (Şekil 1)**
- **Ayakta Pırpıttan Künde (Şekil 2)**
- **Yerde Künde (Şekil 10)**
- **Topuk Kesme (Şekil 11)**
- **Diz Kündesi**
- **Oturak Kündesi**
- **Kütük Yuvarlaması (Şekil 19)**
- **Paça Kapma**
- **Paça-Kasnak**
- **Ters Paça (Şekil 8)**

- Sarma (Şekil 4)
- Yarım/Tek Sarma
- Bütün/Çift Sarma
- Ters Sarma
- Tartma
- Tırpan
- İç Tırpan
- Dış Tırpan
- Tilki Kuyruğu
- Yanbaş
- Paça Arası (Şekil 18)

10. KARAKUCAK GÜREŞİNDE KURALLAR

- 1) Güreş, kazanma hırsıyla dopdolu mücadele şeklinde yapılır.
- 2) Mücadele, yenişinceye kadar sürer. Yenişemeyenler, eğer başka yenişemeyenler varsa eşler değiştirilir, aksi takdirde mücadele yenişinceye kadar devam eder.
- 3) En çok güreşçi yenen o grubun(boyun) birincisi olur ve ödül ona verilir⁽¹⁴⁾.
- 4) Güreşirken alttaki güreşçi, kendi oyunu ve kuvvetiyle ayağa kalkamadıkça

suya, beze gidemez ancak bulunduğu pozisyonda kendisine su verilebilir, teri silinebilir.

5) Herhangi bir nedenle altta güreşçi varken yarışma durdurulmuş ise, tekrar güreş başlatılırken aynı pozisyondan başlatılır.

6) Yenilme durumu olduğu zaman güreş biter. Ayağa kalkar kalkmaz mağlup olan sporcu galip geleni kucaklayıp havaya kaldırarak tartar. Galip gelenin ödülü boynuna asılır, mağlup olana da ödül verilerek sevindirilir.

7) Güreştiği boyda birinci olan sporcu bir üst boyda güreşebilir. O boyda da birinci olursa diğer üst boyda da güreşmeye hak kazanır. Ancak bu durumu yeni yetişen güreşçiler için geçerlidir. Denenmiş, tecrübeli güreşçiler bu kuraldan yararlanmazlar.

8) Yenilen güreşçi, kendisini yenenden başka bir yarışmada tekrar güreşmek isterse izin ister ve güreşebilir. Yine yenilirse üçüncü defa da güreşebilir. Bu sefer de yenilirse tekrar görüşemez. Bundan dolayıdır ki güreşçiler "Allah'ın hakkı üçtür" derler.

9) Güreş alanının geniş, düz ve çimencilik olması arzu edilir. Sınırı yoksa da güreşçiler seyirciler arasına girdiği zaman durdurulur ve müsabaka ortada tekrar başlatılır.

10) Müsabakada süre belirli değildir. Yenişik oluncaya, hava kararuncaya yada her iki güreşçi güçsüz kalıncaya kadar müsabaka devam eder.

11) Yarışmalarda en az bir davul-zurna bulunmalıdır. Davul- Zurnanın bulunması mümkün olmadığında iddialı güreş yapılabilir.

12) Güreşen pehlivanlar arasında yaş farkı fazla ise ve müsabakada yaşça küçük olan galip gelmiş ise, galip gelen güreşçi (yaşça küçük olan) mağlup olan (yaşça büyük olan) güreşçinin elini öper,oda onun alnından öper⁽⁴⁸⁾.

Yukarıdaki kurallar eskiden düğünlerimizde ve şenliklerimizde yapılan karakucak güreşlerin genel kurallarıdır.Günümüzdeki karakucak güreşinde ise genel Minder Güreşi kuralları uygulanmaktadır.

11.KARAKUCAK GÜREŞİN DE ÖDÜLLENDİRME ŞEKİLLERİ

Günümüz karakucak güreşlerinin ödülleri genellikle para veya altın cinsinden (cumhuriyet altını,Reşat altını vs.) olmaktadır.Azda olsa bazı bölgelerde dereceye giren pehlivanlara hayvan cinsinden ödüllerde (dana,dosun,boğa,koç vs) verilir. Baş güreşçinin ödülü diğer kiloların ödülleri göre daha fazladır.Güreşçilerden, genelde ilk 3 sırayı alanlar ödüllendirilir.Birinci olan güreşçinin, ikinci ve üçüncü olan güreşçiye göre ödülü daha fazladır.İkinci olan güreşçinin de üçüncü olan güreşçiye göre ödülü daha fazladır.Müsabakalara katılan bütün pehlivanlara yolluk ve yevmiye verilir.

Yarışmalara katılan bütün güreşçilerin ve hakemlerin yolluk yevmiye ve ödülleri güreşin düzenleyen organizasyon komitesine aittir⁽¹⁵⁾.

12. KARAKUCAK GÜREŞ TERİMLERİ

Bastırma: Tek veya çift dalarak rakibi alta almak

Baş: Karakucak ve Yağlı Güreş'te pehlivanların sıralandıkları derecelerin en büyüğü

Boy: Karakucak Güreşinde güreşçilerin boy ve kilolarına göre tahmini olarak ayrıldıkları sıklıkların her biri

Boyunduruk: Karakucak Güreşinde hasmın başını koltuk altına alıp ,boynuna kol dolama oyunu

Budama: Hasmın kollarını alttan,üstten vurarak açma ,dağıtma

Cazgır: Güreşecek olan pehlivanları yüksek sesle halka tanıtan kişi

Çırpma:. Serbest ve Karakucakta da uygulanır.Yerde Parter vaziyetindeki pozisyonla başlar belinden sıkıca tutulur ve Köprü ile çevrilerek 2 veya 1 puan alınır.

Dalma: Tek ve çift dalma olarak uygulanır. Rakibin ayaklarına doğru birden inerek paçasını veya topuğunu kapma oyunu

Deste: Yağlı ve karakucakta sıralandıkların derecelerin en büyüğü

Devirme: Rakibi tam vurma,yenme

Göbeğin gün görmesi: Güreşçilerden birinin köprü pozisyonuna gelmesi

Güleş: Güreş

Hasım: Rakip

Kle:Partner pozisyonunda eli, rakibin kolunun altından geçirerek ensesinden kavrama

Çift Kle: Her iki elle kleyi tatbik etme

Künde : Serbest ve Greko-Romen güreşte yapılan bir oyundur.Oturak,Şark ve bel kündeleri vardır.

Karakucak Tutmak: Karakucak güreşi yapmak

Paça : Kispetin diz kapağı altına gelen kısmı

Sarma : Güreşçinin kendi ayağını altta bulunan rakibin ayağının iç tarafına sokup dolması

Ayak Kündesi: Sağ kolu arkadan,apış arasından geçirirken ,sol kol'da rakibin sol kalçası hizasından aşağı iner ,göbek üzerinde iki el birleşir.Bu durumda rakip kündeğe düşmüş olur.

Ayak Bravlesi: Yerde,üstteki rakibin sağ kolunu sağ elle kavrayarak sağ diz üzerinde yürürken sağa doğru devrilip ,sol ayağın topuk kısmını ,rakibin sol ayak iç topuk kısmından havalandırarak üzerinde dönme (Celal Atik'in oyunu)

Danabağı: Sağ elle rakibin sol pazusu dıştan tutulur.Kafa sol kolun altında bulunurken .sol elde rakibin sol budunu kavrar ve sola doğru abanarak rakibi yıkar.

Kafakol: Rakibin kafa ve kolunu kapıp kalça oyunu ile yere indirme (Çemberleme,sırttan,ve kontra gibi çeşitleri vardır.)

Meydancı: Karakucak güreşinde güreşçileri boylarına göre dizerek onları tanıtan kişi.

Eşleşme: Rakiplerin Belirlenmesi

Hasım: Rakip

Yıkmak: Greşçini Kurallara uygun olarak rakibini yenmek

Teke Düşme: Tur atlama

Tutuşmak: Güreşçilerin güreşe başlaması

13. KARAKUCAK GÜREŞLERİNİN YAYILMA ALANLARI

Türk spor kültürüyle zdeleşen karakucak güreşleri günümüzde sınırlıda olsa bazı illerimizde halen varlığını sürdürmektedir.Bu illeri şöyle sıralayabiliriz;

1-KAHRAMANMARAŞ

2-SİVAS

3-TOKAT

4-ÇORUM

5-AMASYA

6-ANKARA

7-ADANA

8-MERSİN

9-KAYSERİ

10-SAMSUN

11-ARTVİN

12-ERZİNCAN

13-MALATYA

14-ERZURUM

15-KARS

16-YOZGAT

14. KARKUCAK GÜREŞİNDE MÜSABAKA SÜRELERİ

Eskiden düğünlerimizde ve şenliklerimizde yapılan güreşlerde güreşçilerden birinin sırtının yere gelmesi veya göbeğinin açık düşmesine kadar güreş sürerdi. Günümüz karakucak güreşlerinde ise minder usulü 6 dk sonra 3 dk uzatma şeklinde yapılmaktadır⁽¹⁴⁾.

15. TÜRKİYE GÜREŞ FEDERASYONUNA BAĞLI PİLOT BÖLGELERDEKİ KARKUCAK İL TEMSİLCİLERİ

1-ANKARA : Murat ATMACA

2-İSTANBUL : H.İbrahim OKTAY

3-İZMİR : Hanefi CENGİZ

4-KONYA . Seyit EFE

5-KAHRAMANMARAŞ : Mehmet EROĞLU

6-TRABZON : Tufan TOPUZ

7-ERZURUM . Zekai KAYA

8-SİİRT : Selman MÜLAYİM

16. GÜREŞ FEDERASYONUNA BAĞLI KARKUCAK GÜREŞ KURULLARI LİSTESİ

16.1.Yürütme Kurulu

1-Mehmet ESENCELİ (Başkan)

2-Hasan SEVİNÇ

3-Güngör GENÇAY

4-Osman SAYIN

5-Ali AKKAYA

16.2.Teknik Kurul

- 1-Ali Rıza ALAN (Tokat)
- 2- Talat TEZEL (K.Maraş)
- 3-Ayhan TAŞKIN (Hatay)
- 4-İsmail ZURNACI (Artvin)
- 5-Ahmet BAYRAM (Amasya)
- 6-H..İbrahim KAVİ (Kocaeli)
- 7-A.Seydi KORKMAZ (Malatya)
- 8-İlyas KÖLÜK (Adana)
- 9-Zafer ALTUĞ (Erzurum)
- 9-Ruşen ÇETİN (Çorum)

16.3.Eğitim Kurulu

- 1-Metin KAPLAN (K.Maraş)
- 2-Zekai ERTEN (Denizli)
- 3-Mahmut ACAK (Malatya)
- 4-Hayrettin BAYDUR (Sivas)
- 5-Mustafa DEMİRKIRAN (Samsun)
- 6- Mehmet EROĞLU (K.Maraş)
- 7- İlhami TOPALOĞLU (Erzurum)
- 8-Ruşen ÇETİN (Çorum)
- 9-Hüseyin ÇOLAKOĞLU (Aksaray)

16.4.Organizasyon Komitesi

- 1-Ömer SUZAN (Ankara)
- 2-Mustafa ÇETİN (Adana)
- 3-Ömer ERSÖZ (İçel)

- 4-Vasfi ŞEN (kırklareli)
- 5-Erdoğan KARAALİ (izmir)
- 6-Talip OKUTAN (Ordu)
- 7-Cengiz KARAKIZ (K.Maraş)
- 8-Tufan TOPUZ (Samsun)
- 9-Ahmet BAYRAM (Amasya)

16.5.Hakem Komitesi

Karakucak hakem komitesi mevcut merkez hakem komitesine bağılı olması nedeni ile yönetmenlik gereğı merkez hakem komitesi bu işlemleri yürütmekle yükümlüdür.Karakucak hakem faaliyetlerindeki atamaları Merkez hakem komitesi tayin edecektir⁽⁴⁸⁾.

17. KARAKUCAK GÜREŞİNDEN KONUŞMA HAYATIMIZA YERLEŞEN GELENEKSEL DEYİMLER

1. Başa Güreşmek
2. Meydan Okumak
3. Elense Çekmek
4. Hodri Meydan
5. Pehlivan Yapılı
6. Kılçık Atmak
7. Tırpan Atmak
8. Kafakola Almak
9. Meydanı Dar Etmek
10. Paça Kaptırmak
11. Paçayı Kurtarmak
12. Meydanı Boş Bulmak

13. Tuşa Getirmek
14. Pehlivan Gibi Maşallah
15. Kaçak Güreşmek
16. Paçayı Sıyırarak
17. Meydanı Dar Etmek
18. Adam Gibi Güreşmek
19. Ali Cengiz Oyunu
20. Yenilen Pehlivan Güreşe Doymaz
21. Pehlivan Gibi Kalın Enseli
22. Meydanı Doldurmak
23. Çangal Atmak
24. Kaçak Güreşmek
25. Kütük Gibi Devirmek
26. Herifte Bir Vücut Var Çam Yarması Gibi
27. Boynu Kilise Direğine Dönmüş (Boynu Kalın Anlamında)
28. Kuluncunun Arası Yarım Metre
29. Sırt Üstü Vurunca Yıldızları Saydırdı
30. Kazık Yemek
31. Zor Oyunu Bozar
32. Cıvgara Düşürmek
33. Pes Ettirmek
34. Kispeti Duvara Asmak
35. Topuk Kesmek
36. Sırtı Yere Gelmez
37. Bizi Kafakola Aldı
38. Açık Düşürmek

39. Başa Soyunmak

40. Zurnada Peşrev Olmaz

MATERYAL VE METOD

Araştırmamda ilk olarak veri toplama tekniklerinden teorik kaynak tarama yöntemi ile beden eğitimi ve sporun tanımları, güreşin tanımı ve tarihçesi, geleneksel güreş çeşitlerimiz, karakucak güreşinin tarihsel gelişimi, yayılma alanları ve organizasyon biçimleri hakkında bilgiler elde edildi.

Kaynak taraması yaparken modern minder güreşi ve geleneksel Türk karakucak güreşleri ile ilgili yazılmış kitaplardan, dergilerden, makalelerden, lisans ve yüksek lisans tezlerinden, güreş federasyonunun internet sitesinden ve konu ile alakalı diğer internet sitelerinden alıntılar yapıldı

Geleneksel karakucak güreşlerinin yapıldığı bölgelere (Adana, Kahramanmaraş, Mersin vs.) gidilerek karakucak güreşi ile alakalı, sıklıkla yapılan geleneksel oyunlar, karakucak güreşinin organizasyonu, karakucak güreşinin yapıldığı mekan, hakemler ve ödüllendirme biçimleri ile ilgili çeşitli fotoğraflar çekerek araştırma görsel olarak zenginleştirilmeye çalışıldı.

Eski karakucak güreş ustalarımızla yani canlı kaynaklarla mülakatlar yapılarak onların geleneksel karakucak güreşinde organizasyon biçimi, karakucak güreşinde geleneksel olarak yapılan oyunlar ve yapıldığı yerlerle ilgili görüşlerine başvurulmuş ve bilgiler alındı.

Tüm bu metotları kullanarak hazırladığım yüksek lisans tezinin Türk sporuna ve özellikle de Türk güreşine faydalı olması temennisi ile saygılar sunarım.

BULGULAR

Türk spor kültürü içerisinde daima üst sıralarda yer alan güreş sporu, çağlar boyu Türk milleti tarafından büyük bir maharetle uygulanmıştır. Güreşin ata sporumuz olması ve Peygamber efendimiz tarafından bizzat uygulanan ve tavsiye edilen bir spor olması sebebiyle güreş, her zaman sevilen bir spor olmuştur. Yiğitliğin, mertliğin, cesaretin ve cengaverliğin bir ifadesi olması sebebiyle güreş, Türk milleti tarafından çağlar boyu büyük bir iştiaikle uygulanmıştır. Güreş Türk insanının “Türk gibi kuvvetli” düsturunu, dünyaya bir nam alarak yayılmasını sağlayan, bir yiğitlik sporudur. Yaptığım araştırmalar da gördüm ki güreş bir kültür olarak sosyal hayatımıza öylesine yerleşmiş ki düğünlerimizin, merasimlerimizin, şenliklerimizin ve törenlerimizin vazgeçilmez bir eğlence kaynağı olmuştur. Tarihi derindir ritüel kökenli olduğu anlaşılmaktadır.

Güreş sporunu, bizim spor kültürümüz içerisine yerleştiren en önemli sitili karakucak güreşidir. Karakucak güreşi, Türk güreşinin temelini teşkil etmektedir ve bu güreşi Türkler her fırsatta uygulamıştır. Güreş sporunun bir haslet olarak Türk milletinin geleneklerine yerleşmesinde büyük bir yeri olan karakucak güreşi, ülkemizde sınırlıda olsa halen yapılmaktadır. Ama üzülererek belirtmeliyim ki sosyal yaşamımızın bir çok alanın da yaşanan kültür yozlaşmasından karakucak güreşi de nasibini almış ve unutulmaya yüz tutmuştur.

Tarihi güreşlerimizden olan karakucak güreşleri asırlardır hiç bir değişiklik yapılmadan özüne uygun yapıla gelmiştir. Bazı araştırmacılara göre 10 asırdır yapılmaktadır. Karakucak güreşleri Çim zeminlerde, toprak alanlarda, harman yerlerinde yapılmaktadır. PIRPIT denen bir giysi giyilerek yapılır. Ayaklar çıplaktır. Karakucak güreşi Türk'lerin öz ve milli güreşidir. Orta Asya'dan kaynaklanan bu güreşte günümüze kadar çok az küçük değişiklikler dışında aslına uygun olarak icra edilmektedir. Karakucak güreşi Yakut Türklerinden, Moğolistan'dan

Azerbaycan'dan Doğu ve Batı Türkistan'dan, Kazak ve Kırım Türk'lerine varıncaya kadar bilinen bir güreştir.Oğuzlarda ve Eski Türk'lerdeki güreşin aynısı olan Karakucak güreşi günümüzde daha çok yağlı güreşin olmadığı bölgelerimizde yapılmaktadır.

“Türkler de Geleneksel Karakucak Güreşlerinin Tarihsek Gelişimi, Yayılma Alanları ve Günümüzde ki Organizasyon Biçimlerinin incelenmesi” konulu yüksek lisans teziyle ilgili yaptığım araştırma neticesinde karakucak güreşlerinin bazı illerimizde halen geleneksel olarak yapıldığını tespit ettim.Bu illeri şöyle sıralayabiliriz; Kahramanmaraş, Sivas, Tokat, Çorum, Amasya, Ankara, Adana, Mersin, Osmaniye, Niğde, Kayseri, Samsun, Artvin, Ordu, Erzincan, Malatya, Erzurum, Kars, Yozgat.

Karakucak güreşi günümüz güreşine bir alt yapı olarak hizmet etmiş ve bir çok şampiyon güreşçinin yetişmesine zemin hazırlamıştır.Bu güreşçilerin başında Yaşar DOĞU gelmektedir. Yaşar DOĞU karakucak güreşi ile yetişmiş ve daha sonraları minderlerde dünyaya nam salmıştır.

Günümüz karakucak güreşinin organizasyonu ile ilgili yaptığım araştırmada şu bulguları elde ettim.Karakucak güreşi düzenlemek isteyen tüzel kişilik karakucak güreşi düzenleyeceğine dair bir dilekçeyi, güreş için bastırılan afişin bir nüshasını ve verilecek ödülün toplamının yüzde beşi tutarındaki parayı güreş federasyonunun hesabına yatırıldığını gösteren dekontu gençlik spor il müdürlüğüne verir.Gençlik spor il müdürlüğü de bu belgeleri güreş federasyonuna gönderir.Güreş federasyonu eğer uygun bulursa güreşin düzenlenmesine izin verir ve bunu gençlik spor il müdürlüğüne tebliğ eder.İl müdürlüğü güreşin düzenleneceği bölgenin kaymakamlığını bilgilendirir ve gerekli güvenlik önlemlerini alınmasını talep eder.Bölgenin kaymakamlığı ise ilçe jandarma müdürlüğünü bilgilendirir ve gerekli güvenlik tedbirlerinin alınmasını emreder.Eğer talep edilirse güreş federasyonu

hakemleri ayarlar. Ama genellikle hakemler o bölgenin bilinen bilinen eski güreşçilerinden ve hakemlerinden olmaktadır. Güreşçilerin yeme, içme, konaklama ve yol masrafları ile kazananlara verilecek ödüller organizasyon komitesine aittir.

Karakucak güreşinin ödüllendirme biçimlerinde ise eskiden tek boy, meydan alma usulü yapılan geleneksel organizelerde ödül olarak, at, deve, tosun, koç, kuzu vs. hayvanlar organize heyetinin maddi durumuna göre ödül olurdu. Günümüzde çok boylu ve kategori ile yapılan organizelerde para ve altın cinsinden ödüller verilmektedir

TARTIŞMA VE SONUÇ

Asırlar boyu Türk milleti tarafından büyük bir maharetle ve sevgiyle uygulanan güreş sporunun, en önemli biçimlerinin başında karakucak güreşi gelmektedir. Karakucak güreşi, günümüz güreşine bir alt yapı olarak hizmet etmiş ve bir çok şampiyon güreşçinin yetişmesine zemin hazırlamıştır.Yaşar DOĞU, Kurtdereli Mehmet pehlivan, Harun DOĞAN, bunlardan bazılarıdır. Ama bir karakucak güreşçisi olarak üzülerek belirtmeliyim ki günümüzde, karakucak güreşine layık olduğu değer verilmemektedir ve karakucak güreşi unutulmaya yüz tutmuştur.Geleneksel Karakucak güreşine gereken değer verilmesi durumunda bir çok şampiyon güreşçinin yetişmesine olanak sağlanmış olacaktır.Yayıma alanlarını unutulmuş yerlere de çekerek genişletilmesinin Türk spor kültürü açısından da zenginlik ifade edeceği görüşündeyiz.Bunun içinde maddi destekle birlikte iletişim araçlarının etkinliğinden yararlanmak gerekir. Maddi devlet ve diğer destekler ise organizatörler için kolaylık olacaktır.

Günümüz Türk güreşini bulunduğu yerden daha ileriye götürmek için ve daha çok şampiyonlar yetiştirebilmek için, muhakkak geleneksel karakucak güreşini yaygınlaştırmalıyız.Geleneksel karakucak güreşinin yaşatılması, yaygınlaştırılması ve bir sonraki nesillere de aktarılabilmesi için somut önerilerimiz vardır. Bunlar;

- Milli ve mahalli törenlere, karakucak güreş gösterileri, zorunlu animal gösteriler olarak konmalı,
- Karakucak güreşinin tanıtımı için belgesel filmleri hazırlanmalı,
- Belediyeler ve muhtarlıklar karakucak güreşi düzenlemeleri için güreş federasyonu tarafından maddi olarak desteklenmeli,
- Yerel ve ulusal yayın organları karakucak güreşinin tanıtımı için daha duyarlı olmalı,

- Geleneksel olarak yapılan karakucak güreşlerinin ve karakucak Türkiye Őampiyonalarının TRT tarafından canlı olarak yayımlanması devlet tarafından zorunlu hale getirilmeli,
- Güreş federasyonu tarafından görevlendirilecek karakucak güreş organizatrlerince il,ilçe ve köylerdeki geleneksel fuar, Şenlik ve Őlenlerde karakucak güreşi de tertip edilmeli,
- Düzenlenen karakucak güreşlerinde dereceye giren güreşçilere tatmin edici ödüller verilmeli ve güreşe daha çok seyirci çekebilmek için gerekli reklamlar yapılmalı,
- Yaz aylarında Gençlik spor il müdürlükleri bünyesinde karakucak güreş ustaları tarafından karakucak yaz okulları açılmalı ve böylelikle karakucak güreşinin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

1. **AKBABA,C., 12-18 Yaş Güreşçilerinde Beslenme Alışkanlıklarının Başarıya etkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, NİĞDE, 2003.**
2. **Anabritanica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt VI, s.161, İSTANBUL, 1989.**
3. **Anabritanica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt VII, s.88 , İSTANBUL, 1989.**
4. **Anabritanica Genel Kültür Ansiklopedisi, Cilt V, s.152, İSTANBUL, 1989.**
5. **ARABACI, C., Osmanlıda Spor Sempozyumu Bildirisi “Osmanlıda Spor Kuruluşları Vakıf İlişkisi” s: 147, KONYA, 1999.**
6. **ARTUN, E., Çukurova da Salavatçılık Geleneği ile Aşıkların Pehlivan Salavatlamları, www.turkoloji.cu.edu.tr.**
7. **ATLI, İ., ”Osmanlıda Spor Sempozyumu”, Osmanlıda Cirit ve Güreş, KONYA, 1999.**
8. **BAŞARAN, M., Güreşin Tarihçesi, www.guresdosyasi.com.tr.**
9. **BİRER, M., “Karakucak Güreş Organizasyonu” Konulu Söyleşi, Karakucak Güreşi Adana Bölgesi Baş Pehlivanı, ADANA, 2004.**
10. **BOZYİĞİT, A.E., Atatürklü Ankara ve Güreş Sporunu, www.atatürk.net**
11. **ÇETİN, N., Spor Bilimi, Besyo Bülteni, sayı:3, MART, 2000.**
12. **ÇETİN, N., Toplum Sağlığı İçin Nerede, Niçin, Nasıl Spor Yapılır, S:6, Tekten Ofset, NİĞDE, 2000.**
13. **ÇUMRALIĞİL, B., ÖZDEMİR, M., YILMAZ, H., PEPE, H., “Osmanlıda Spor Sempozyumu Bildirisi”, Osmanlıda Güreş Tekkelerinin Sosyal ve İdari Yapılanmasının Toplum Üzerindeki Etkileri , KONYA, 1999.**
14. **ERHAN, H., Karakucak Güreşi, www.öğretmeninsesi.com.tr**
15. **GÖÇER, R.”Karakucak Güreş Organizasyonu ve Karakucak Güreşinde Ödüllendirme Biçimleri” Konulu Söyleşi, Adana Baş Antrenörü, ADANA, 2004.**
16. **GÖRAL, M., KILIÇ, F., ACET, M., Spor Bilimleri Terminolojisi, Tuğra Ofset, KÜTAHYA, 2000.**

17. GÖRAL, M., KORKUT, Y., **Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş**, Tuğra Ofset, KÜTAHYA, 2001.
18. GÜMÜŞ, A., **Güreş Tarihi**, Türk Spor Vakfı Yayınları, Başkent Yayınevi, ANKARA, 1988.
19. GÜRSEOĞLU, O., **Güreşin Tarihçesi**, www.guresdosyasi.com.tr.
20. GÜVEN, Ö., **Türklerde Spor Kültürü**, Atatürk Kültür Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, s.11, ANKARA, 1992.
21. İMAMOĞLU, O., TÜRKMEN, K., AKDENK, M., ÇEBİ, M., "Osmanlıda Spor Sempozyumu", **Osmanlı Devletinin Spor Politikasını Etkileyen Unsurlar**, KONYA, 1999.
22. İMAMİ, A., "Osmanlıda Spor Sempozyumu", **Osmanlı ve Günümüzde Cazgırlık**, KONYA, 1999.
23. İŞLER, H., **Sınıf ve Sporda Yöneyim ile Organizasyon**, Hamle Matbaacılık, NİĞDE, 2002.
24. İŞLER, H. **Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri El Kitabı**, Lazer Ofset Matbaa, Sayfa:34, NİĞDE, 2001.
25. İŞLER, H., **Türk Spor Tarihinde Aba-Şalvar Güreşlerinin ve Günümüzdeki Durumunun İncelenmesi**, N.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, NİĞDE, 2004.
26. İŞLER, H., **Türklerde Spor**, Besyo Bülteni, Sayı:2, NİĞDE, 2001.
27. İŞLER, H., **Beden Eğitimi ve Sporun Uygulanma Nedenleri**, Besyo Bülteni, Sayı:1, NİĞDE, 2000.
28. KAFALI, M., "Osmanlı Spor Sempozyumu", **Tarihteki Türk Sporları**, ANKARA, 1999.
29. **Kahramanmaraş Güreş İhtisas Kulübü Karakucak Güreş Festivali Dergisi**, "Yeni Şampiyonlar Nerdesiniz", sayı:2, sayfa:43, KAHRAMANMARAŞ, 1998.
30. KAHRAMAN, A., **Osmanlı Devletinde Spor**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, s.189., ANKARA, 1995.
31. KAHRAMAN, A., **Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, II. Cilt, Özkan Matbaası, sh. (2-638), ANKARA, 1989.

32. KETEN, M., Türkiye’de Spor, Polat Ofset, s. 39, İSTANBUL, 1993.
33. Meydan Laroussa Ansiklopedisi, Cilt 7, s.19, İSTANBUL, 1988.
34. Meydan Laroussa Cilt 8, s.30, İSTANBUL, 1988.
35. Meydan Laroussa Cilt 7, s.19, İSTANBUL, 1988.
36. Meydan Laroussa Cilt 6, s.55, İSTANBUL, 1988.
37. ÖZTEK İ.,”Osmanlıda Spor Sempozyumu”, Çağlar Boyunca Türklerde Spor ve Osmanlı Devletinde Yakın Mücadele Sporları, KONYA, 1999.
38. ÖZDEN, N., Türklerde İlk Spor Kulüpleri, Lisans Bitirme Tezi, s.8, NİĞDE, 1999.
39. ÖZDEN, N., Türklerde İlk Spor Klüpleri, Yüksek Lisans Tezi, NİĞDE, 2004.
40. Spor ansiklopedisi, Milliyet gazetesi yayınları, s.208, İSTANBUL, 1991.
41. TÜRKMEN, M., Geçmişten Günümüze Kırk Pınar, Türkiye Gazetesi, S.18, 30 Haziran, 1993.
42. TÜRKMEN, M., www.guresdosyasi.com.tr.
43. TUNÇ, A., Beden Eğitimi Ve Spor Bilimine Giriş, Nokta Ofset, NİĞDE, 2001.
44. TURAN, A., İslamiyet’te Spor ve Önemi, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1. Baskı, ANKARA, 1985.
45. YAVUZ, A., Okmeydanı ve Okçuluk Tarihi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, s.25, İstikbal Matbaası, İSTANBUL, 1974.
46. YÜCEL, Ü., Türk Okçuluğu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, No:182, I. Baskı, s.274, ANKARA, 1999.
47. YÜCEL, Y., SEVİM, A., Türkiye Tarihi, Atatürk Kültür Dil Ve Türk Tarih Kurumu Yayınları, XIII. Dizisi, II. Cilt, Sayı 22, ANKARA, 1990.
48. www.guresdosyasi.com.tr.
49. www.ataturk.net/bizimle/spor
50. www.ogretmeninsesi.com.tr
51. www.guresdosyasi.com.tr/karakucak/htm
52. www.hurriyetim.com.tr/haber/0
53. www.guresdosyasi.com/hayatayansima.html
54. www.ogretmeninsesi.com.tr

55. www.demokrasivakti.org.tr./cd/olympist/tst).

EKLER**Ek 1****ÖZGEÇMİŞ**

13.10.1979 Yılında Mersin'in Tarsus İlçesinde doğdum.İlkokulu Adana 'nın Karaisalı İlçesinin Hacılı köyünde, Orta okulu ve Liseyi'de Karaisalı İlçesinde okudum.Ortaöğretim döneminde başladığım güreş sporunda çeşitli dereceler elde ettim.Bu dereceler arasında 7 İl birinciliği, 2 grup ikinciliği, 1'de Türkiye üçüncülüğü bulunmaktadır.1997 yılında Liseyi bitirdikten sonra, aynı yıl Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünü kazandım.Üniversite öğrenimimin lisans döneminde Güreş ve Jimnastik takımlarında görev aldım.Özellikle Jimnastik sporlarındaki başarılarımdan dolayı Rektörlük tarafından teşekkür belgesi ile ödüllendirildim.Uzmanlık Güreş dersini Yrd.Doç.Dr.Haydar İŞLER ve Yardımcı uzmanlık Yüzme dersini Öğr.Gör.Dilek ÖZER nezaretinde alarak 2001 yılında 75.58 not ortalaması ile lisans öğrenimimi tamamladım.Aynı yıl, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim dalında Yüksek lisans'ı kazandım. Yüzme ve Su sporlarında tecrübe sahibi olup Yelken Monitörlüğü (Temel çalıştırıcı), 1 yıldız balık adam dalgıçlık ve Bronz Can kurtarma sertifikalarım bulunmaktadır.

2002 yılı KPSS(kamu personeli seçme sınavı)sınavından 80.509 puan alarak Niğde iline beden eğitimi öğretmeni olarak atandım.Halen Niğde'de Beden eğitimi öğretmeniliği yapmaktayım.

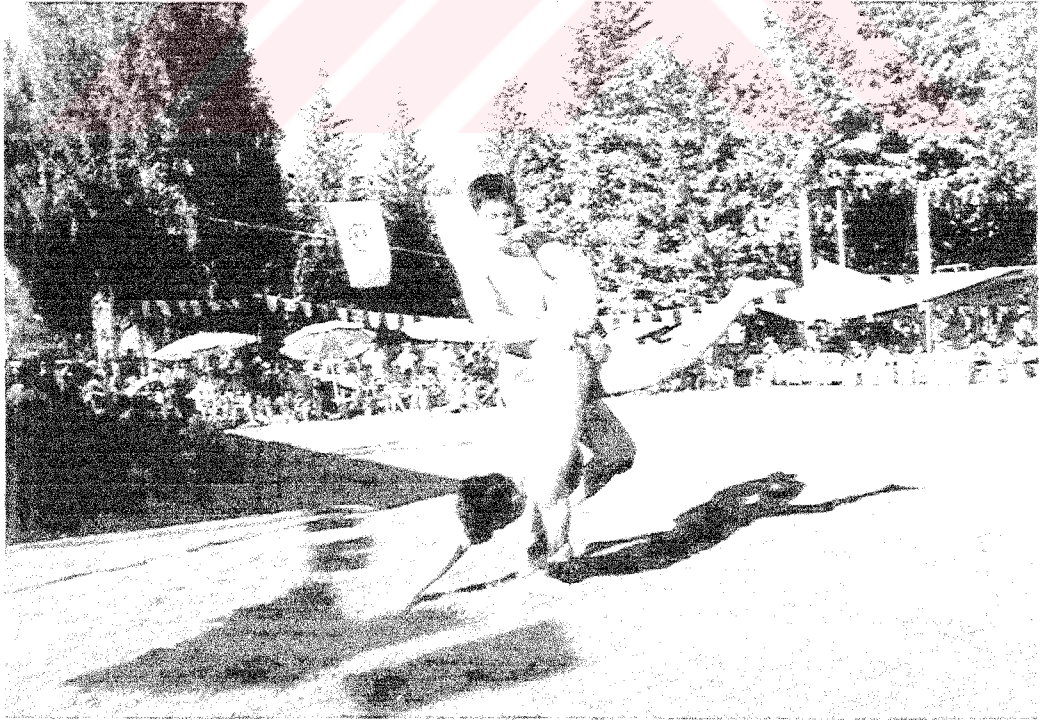
İlerdeki en büyük idealim Yüksek lisans ve Doktora öğrenimimi tamamlayarak, Ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ben sporcunun zeki, çevik aynı zamanda ahlaklısını severim" veciz sözleri ışığında Türk sporunu ve Türk güreşini layık olduğu çizgiye taşıyacak sporcular ve spor bilimcileri yetiştirmektir.

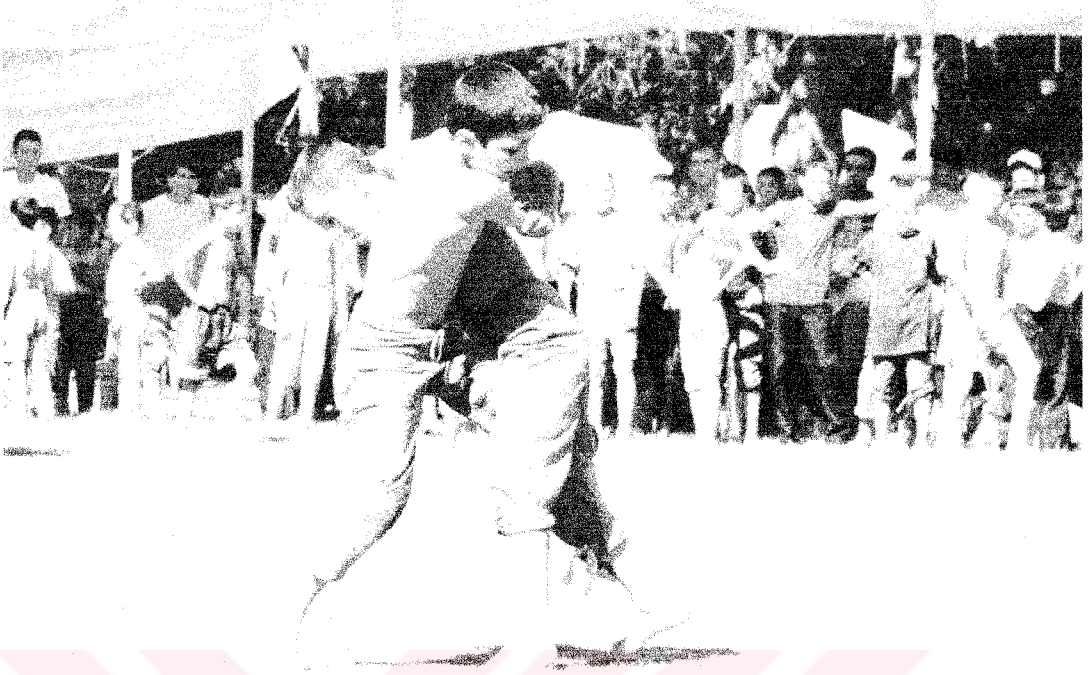
Hüseyin ŞAHİN

Ek 2**KARAKUCAK GÜREŞ USTALARIYLA YAPILAN GÖRÜŞMELERDE
SORULAN SORULAR**

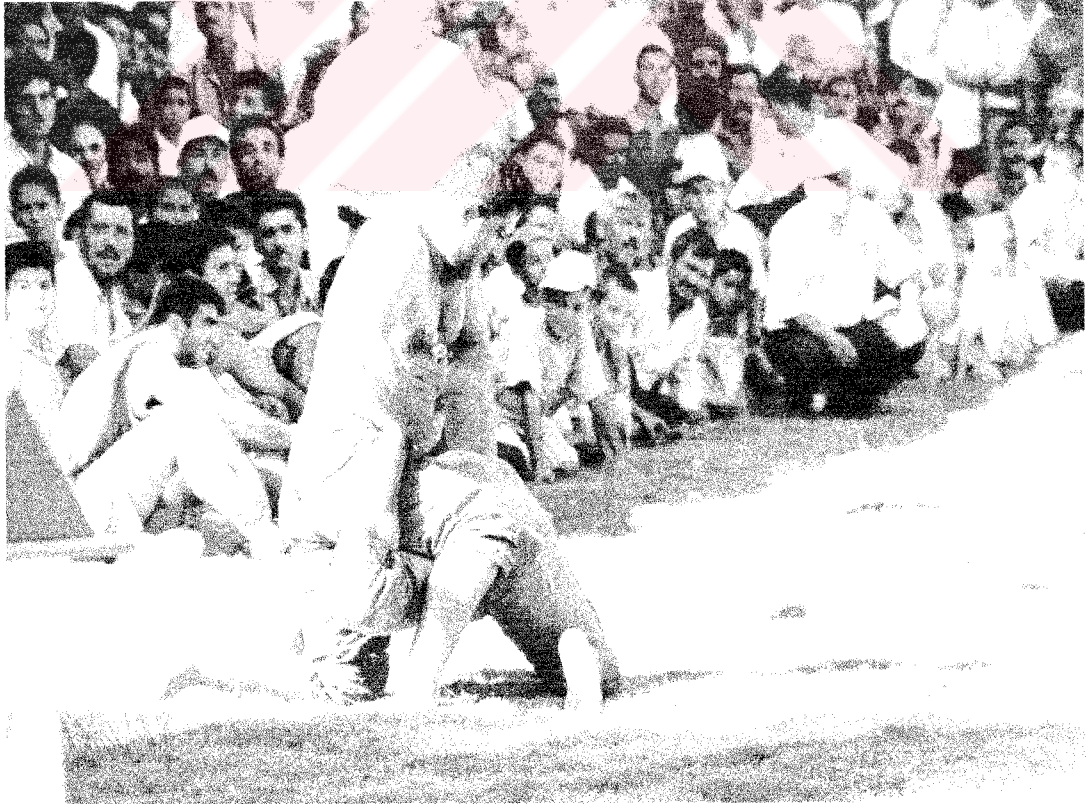
1. Karakucak Güreşinden Bize Biraz Bahseder misiniz?
2. Karakucak Güreşinde Genel Olarak Kurallar Nasıldır ?
3. Karakucak Güreşinde Eşleşmeler Nasıl Olurdu (Kilo,Boy,Yaş Vs. Hangisine Dikkat Edilirdi) ?
4. Köprülü Ve Köprüsüz Karakucak Güreşleri Arasındaki Fark Nelerdir,bu Güreşler Daha Çok Nerelerde Yapılır ?
5. Karakucak Güreşinde Organizasyon Nasıl Yapılır, Hangi Mercilerden İzin Almak Gerekir ?
6. Karakucak Güreşlerinde Yenişmeler Nasıl Olur ?
7. Karakucak Güreşlerinde Kazananlara Ne Tür Ödüller Verilir ?
8. Karakucak Güreşleri Genel Olarak Ne Tür Zeminlerde Yapılır ?
9. Karakucak Güreşiyle Minder Güreşi Arasındaki Bağlantı Hakkında Neler Söylersiniz ?
10. Karakucak Güreşiyle Yetişip De Daha Sonraları Minder Güreşinde Şampiyon Olan Güreşçilerimiz Hakkında Neler Düşünüyorsunuz ?
11. Eskiden Yapılan Karakucak Güreşleri İle Günümüzde Yapılan Karakucak Güreşleri Arasında Ne Gibi Farklılıklar Görüyorsunuz ?
12. Karakucak Güreşlerinde Hakemler Nasıl Belirlenirdi ?
13. Karakucak Güreşlerine Gelen Güreşçilerin Ve Hakemlerin Masrafları Kim Tarafından Karşlanır ?
14. Eskiden Karakucak Güreşleri Hangi Vesilelerle Düzenlenirdi ?
- 15.Eski karakucak güreşleri ile günümüz karakucak güreşleri arasında Bir Değerlendirme Yapabilir misiniz ?

Ek -3

KARAKUCAK GÜREŞİ OYUNLARINA AİT RESİMLER**Resim 1 :Karakucak Güreşinde “Ayakta Künde” Oyunu****Resim 2:Karakucak Güreşinde “Ayakta Pırpıttan Künde” Oyunu**

Resim 3 : Karakucak Güreşlerinde “ İç Çangal ” Oyunu

Resim 4: Karakucak Güreşinde “Sarma “Oyunu

Resim 5: Karakucak Güreşinde “Tek Dalma” Oyunu

Resim 6: Karakucak Güreşinde “Çift Dalma” Oyunu

Resim 7: Karakucak Güreşinde “Asma” Oyunu

Resim 8: Karakucak Güreşinde “Ters Paça “ Oyunu

Resim 9: Karakucak Güreşinde “Peşrev (Perdah)”

Resim 10: Karakucak Güreşinde “Yerde Künde” Oyunu

Resim 11: Karakucak Güreşinde “Topuk Kesme” Oyunu

Resim 12: Karakucak Güreşleri Davul Zurna Eşliğinde Yapılmaktadır

Resim 13: Tozkoparan

Resim 14: Pirpittan Tutma

Resim 15: Eşleşme

Resim 16: Ödül Verilmesi

Resim 17: Başpehlivan Omuzlara Alınır

Resim 18:Karakucak Güreşinde" Paça Arası" Oyunu

Resim 19: Karakucak Güreşinde “Kütük Yuvarlama” Oyunu

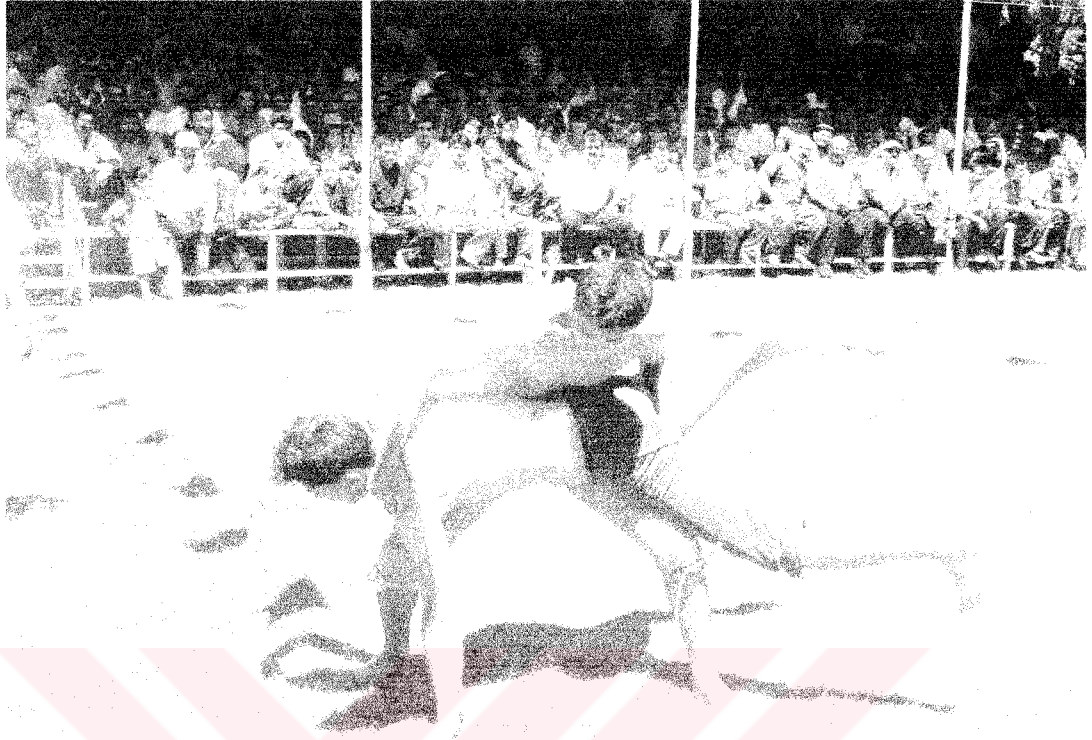
Resim 20: Ödül Verilmesi

Resim 21: Çaprazlama El ele Tutuş

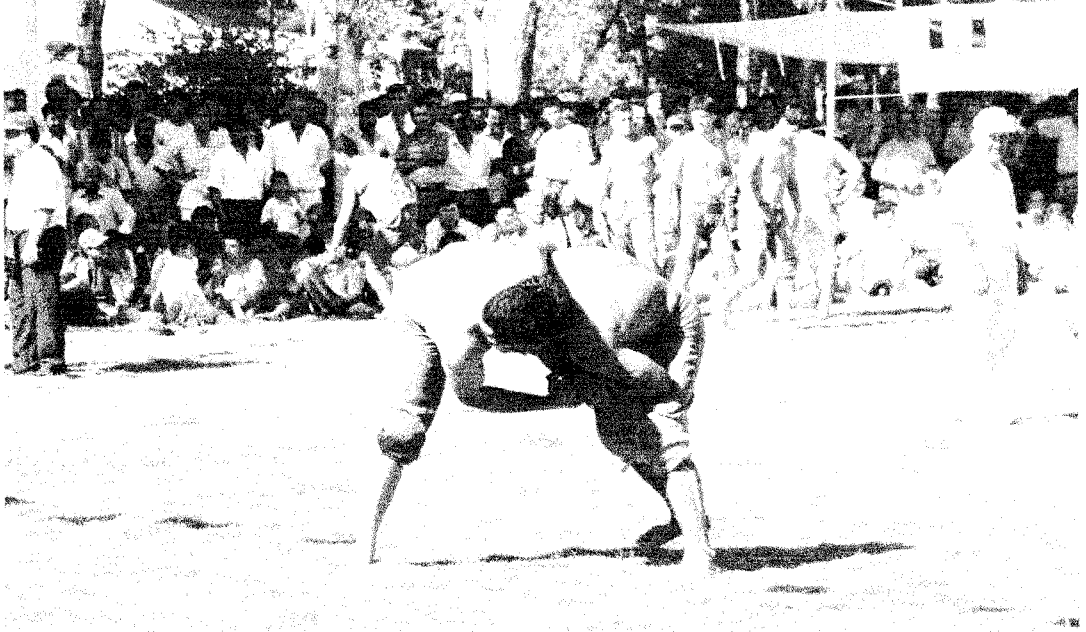
Resim 22: Karakucak Güreşinde Eşleşme

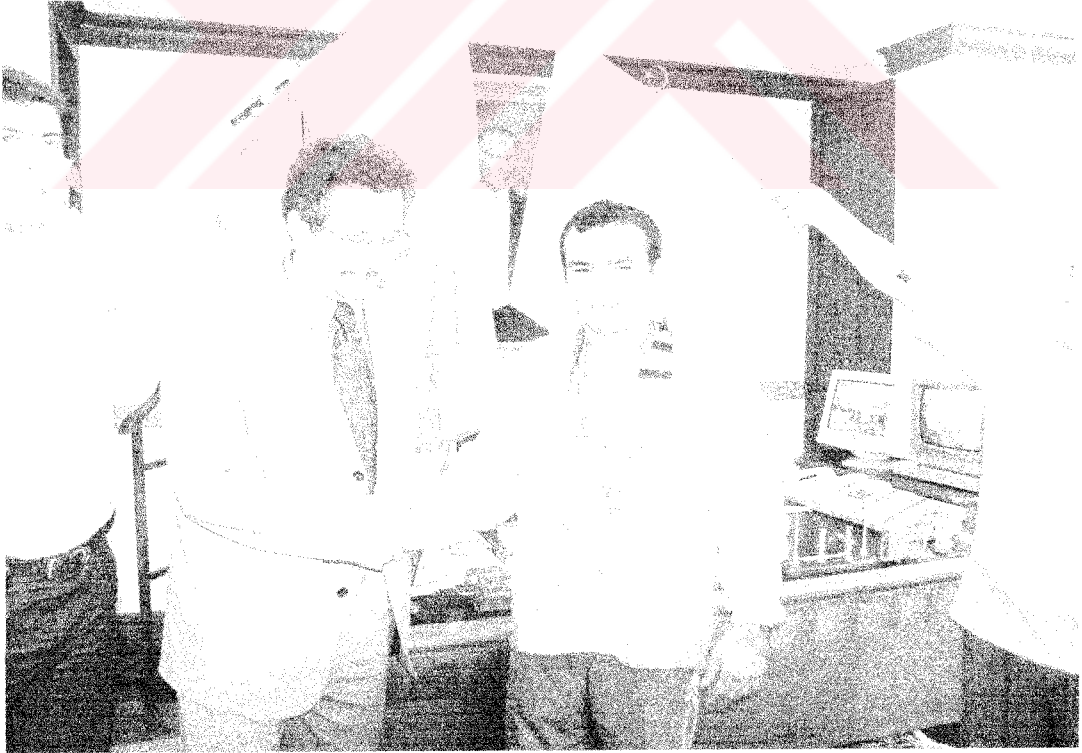
Resim 23: Karakucak Güreşinde” Asma” Oyunu

Resim 24:Yöresel Kıyafetleriyle Davulcu ve Zurnacı

Resim 25 :Karakucak Güreşinde “Tek Dalma “Oyunu

Resim 26: Karakucak Güreşleriyle Yetişmiş Bir Dünya Şampiyonu “HARUN DOĞAN”